

LA PINYA D' OR.

LIBRARY OF THE
MUSEUM OF COMPARATIVE ZOOLOGY
HARVARD UNIVERSITY

ES PROPIETAT.

Handwritten signature or mark

1600007570
PC Pela Pirin

LA PINYA D'OR

COMEDIA DE MÀGICA EN QUATRE ACTES Y EN VERS

FETA PER

FRANCESCH PELAY BRIZ.

BARCELONA

JOAN ROCA Y BROS

carrer de Caspe, nom 62, pis 3.

1878

PERSONAS.

PRECIOSA, *filla de*

SIBILA, *sultana.*

MELISSA, *reyna mora, negra.*

UNA VELLA.

JOAN DE L' OS, *aymant de Preciosa.*

COSME, *criat de Joan de l' os.*

BABALÁ, *rey moro, pare de Preciosa.*

BUFATÍ, *príncep moro, aygador de Preciosa.*

ESCLAFÁT, » *negre,* » »

FUINA, » *moro,* » »

LLÚCIFER.

REY D' OROS.

REY DE COPAS.

REY D' ESPASAS.

REY D' BASTOS.

UN VELL.

GEGANT.

UN NEGRE.

REMATADOR.

CONTADOR.

COMPRADOR.

HOSTALER.

OFICIAL.

ASTROLECH 1, 2, 3 y 4.

FERRER BLANCH 1, 2 y 3.

QUE NO PARLAN.

DELIA, *filla del rey Babalá.*

MARIT DE DELIA.

LA FADA DEL AMOR.

*Sotas d' oros, de bastos, d' espasas y de copas.
Patges. Negrets. Vells nanos y barbuts. Encantats.
Palanquers. Ajudants dels astrólechs. Estrellas.
Argenters. Filadoras d' or; llasadoras de rosas;
cullidoras d' escuma. Poble. Soldats moros. Mals
esperits. Galipaus.*

La acció passa á Mallorca avans de la conquesta,
segle XII.)

ACTE PRIMER.

Lo teatre representa una cambra del palau d' un rey moro. Lo rey BABALÁ sentat sobre blans coixins ab esclaus que 'l ven tan. Príncipep BUFAFI assegut fumant; príncep ESCLAFAT, príncep FUINA, esclaus cuydant de sas pipas y demes cosas de servey. Al darrera del príncep ESCLAFAT, que estará en primer terme, COSME dret vestint trajo d' esclau.

QUADRO PRIMER.

ESCENA 1.

- BABA. Avuy ne fa deu! Cad' any
faig las mateixas ofertas.
No mancan braus champions
que plens de fe las acceptan,
y se 'n van, segueixen mon
registran tota la terra;
mes ni troban lo que buscan
y fins buscantho se perden.
Fa deu anys!... Tan ben plantada!...
Tan sobiranament bella!.....
Llavors tenia sis anys;
ara ja 'n tindria setze!
- BUFA. Y digáu, rey Babalá,
¿com ne fou que la vau perdre?
- BABA. Atravessant lo desert,
un cop anant á la Meca.
- BUFA. Mes dins del desert no es fácil
que sens saber com se perda
una noya.

- BABA. Era al desert
y era nit.
- COSME. (*ap.*) Y tan negra
com la pipa del que fuma
y la cara del que venta.
- BUSA. Jo, gran rey, trobo en aixó
un misteri. ¿Com pot esser
que d' un plegat se 'us fonguès?
Que may n' hajáu pogut sebre
nova? Una noya no es cosa
que 's puga robar sens véureho.
Vos dormiau á sa cambra
las portas ab claus y llevas
tancadas (vos m' ho haveu dit
aixis molts cops) se desperta
vostra persona y se troba
ab que li han prés eixa verge
encisadora, qu' estava
destinada á ser enveja
de totas las mes hermosas
y totas las mes perfetas.
¿Com pot ser, no havent trobat
cap forat ni porta oberta?
- BABA. Príncep savi, á tas rahons
sols hi donarè contesta
esplicant lo cas, com fou,
sens afegirhi ni tréuren'.
- COSME. (*ap.*) Ja hi som. Aixó y aquell quento
que l' enfadòs s' anomena
los tinch per germans bessons;
escoltem que ja comensa.
- BABA. Era una nit... fa deu anys...
jo me n' anava á la Meca...
portava acompanyament,
patges, camells y minestra.
Havia deixat Mallorca
ab bon vent y vela estesa.
Haviam passat la mar
sens contratemp y sens penas.
Haviam fet la oració;
haviam sopat y jeyam

aquella nit en las runas
d' un palau qu' encar conserva
alguna cambra espayosa
ab dugas portas sanceras.
Al bell costat de mon llit
hi vaig fer fer lo llit d' ella.
Ja era ben nit... ¡fa deu anys!
Ella s' ajéu... jo l' exemple
d' ella prenc y mig m' adormo;
mes de sopte un crit me trenca
la son y en tota la nit
me tenu ja fent la vetlla.
Passa una hora... 'm mig giro
veig dins del llit la donzella,
los camells á fora roncan
y 'ls acompanyan los negres.....
Passa una altra hora... 'm mig giro
veig dins del llit la donzella,
roncan los camells á fora
y 'ls acompanyan los negres.
Ne passa una altra hora y... pam!
me mig giro tot depressa
y ab gran sorpresa y angoixa
veig lo llit buyt. Salto á terra,
registro, palpo las portas,
al pis no hi manca cap pedra,
en lo sostre cap forat
y ma filla ja no hi era!!

*COSME. (*ap.*) Devia ser com aquet,

(*Signant al príncep Esclafat, qu' es negre.*)

no de carn sino de pega
y ab la calor qu' allí fa
se va fondre ¡la pobreta!
BABA. Des de llavoras, cad' any
n' han martxat molts, sens que 's veja
satisfeta la esperansa
que tinch de tornarla á veure.
Jo al que hi vaja donarè
caixons d' or, filays de perlas
y ademès prometo ferlo,
si ella ho consent, lo meu gendre.

COSME. Y (mil perdons demanant
si es que faig obra mal feta)
¿qualsevol, siga qui siga,
pot tindre tal recompensa?

BABA. Te d'esser de casta noble,
no te d'haver dut cadenas.

COSME. Y si per cas las ha dutas
contra la voluntat seva?

BABA. Calli l'esclau.

COSME. Donchs ja callo.

BABA. No mormoli.

COSME. (ap.) Cállat' llenga.

BUFA. Alt, poderòs sobirá,
no l'or, ni tampoch las perlas
es lo que 'm mou. Jo vull fer
peregrinació en la terra
per trobar tan rich joyell,
per obtindre la ma seua.
No quedaré cap recó
que per mi mateix no 'l veja;
mes avans m'haveu de dir
com haig de fe' ho per conéixela?
¿Quin nom te? ¿Quina es sa veu?
son parlar? Si te cap senya
que á conéixela m'ajudi
si per cas l'arribo á veure?

BABA. Si may, sens 'ver vist lo sol
se 't digués: «es una estela
molt mes grossa que las altras,
molt mes que las altras bella.»
de segur que 't bastaria
per coneixel' no mes veurel'.
Dihente, com ja 't so dit,
que n' es una maravella
per sa gracia y hermosor,
quasi que hi sobran las senyas;
mes ja que tu senyas vols
y ja qu' ella te una senya,
quant vejis una qu'al front
hi porta brillant estrella
no li demanis son nom

ni 'l nom de la seva terra,
qu' aquella serà Preciosa
la perduda filla meva.

BUFA. Pus no s' ha de pondre 'l sol
que en camí ja no se 'm veja.
Si 'm despedeixo de vos
es per la ventura seva;
no m' ha de faltar lo pit.
Per plans y torrents y serras
iré no parant, afins
que sápig a què n' es d' ella.

BABA. Príncipep, conta ab mi á tothora,
se 't graheixen tas ofertas. (*S' alsa.*)
Si me la tornas, demana:
me serás, si ella ho vol, gendre.

(BABALÁ. que s' haurá alsat al comensar eixos quatre versos, *ix* ab
tot l' acompanyament, quedant sols lo Príncipep BUFAFI y
COSME.)

ESCENA II.

BUFAFI Y COSME.

BUFA. Cosme, ab mi tu vindrás;
lo cavall mes negre ensella.

COSME. (*ap.*) Y tots los que hi van se fonen!
No 'n tinch prou ab dur cadenas
qu' ara que tinch fos lo greix,
ossos y carn vaji á perdre?
(*all*) Senyor... príncep, no podrè...
un camí tan llarch emprendre
ab càrrega tan feixuga, (*Senyala las cadenas.*)
com es la càrrega aquesta.

BUFA. Perque pugas caminar
ab mes pit y llaugeresa
mentres duri 'l nostre fet
te faig franch de dur cadenas. (*ix.*)

ESCENA III.

COSME, sol.

Mes valdria que 'm doblassen
las que duch y aquí 'm deixessen;
d' aquesta vida ja se
lo que 'n puch esperar d' ella,
y la que comensarém
de grans perills la veig plena.
Ah, prinpeesa! Si savias
lo be que 't vull; mes ¿que pensa
lo meu amo? Be prou sab
que 'ls que hi van jamay ne venen.
Qu' ell s' hi quedès. fora just;
mes jo ¿perque 'm tich de perdre?
¿No valdria mes que Dèu
me matès ans de permétreho?
Tant de bo, si may la troba,
(ja qu' es per casarse ab ella)
un bon nas. aixis... d' un pam,
li surtís á la prinpeesa.
Dèu meu! ¿Qu' es aixó, Dèu meu?

(Laxle un gros nas.)

Ay, mon nas! Lo sento creixe.
Aixó es art d' encantament...
M' ha crescut un pam al menos.
Ay ¡Senyor! quin mal de cap!
Lo pés lo coil me doblega.
No 'm vull planye. que si 'u fes
encara podria creixe.
Te poca gracia que tinga
de péndreho ab paciència.
Anem á guarní: 'l cavall.
Tot será qu' ara 'm coneiga
y no coneixentme 'm fassa
unas quantas caricietas.

(Senyalant còssas.)

QUADRO SEGON.

Entrada de bosch, à la dreta del espectador, ab un gran marge y una cova que la tapa una roca molt grossa; al fons un pla.
JOAN DE L' OS segut al costat de la boca de la cova que estarà destapada, haventhi la roca al bell costat de la entrada de aquella.

ESCENA I.

JOAN. Trist fat lo meu! Ma juvenívol vida
passa los anys neguitejantse y freda.
¿Perque eixa imatge tan faresta, horrible,
á mon seny, qu' es perfet, lo desfigura?
¿Quin pecat he comés? ¿Perqué tal pena?
Senyor, vos ho sabéu. Si es just lo cástich,
clobéu mos llavis, que planyent s' assecan;
si no 'u meresch, si aixó deu tindre un terme,
feu brotá en lo meu cor dolsa esperansa.
Mes si ab tal esse haig de baixá' á la tomba,
prenéume 'l seny, qu' á aquell qu' en res vos
lo seny li sobra, l' esperit lo migra. [sembla
Que 'm fa que sigan de mon cos los museles
com los del tigre tan lleugers, flexibles!
¿Qué 'm fa á mi qu' ab ma forsa puga abatre
pins rabassuts de centuriosa vida!
Que 'm fa que puga fer somoure penyas,
vinclar lo ferro de groixuda barra,
alsar á plom la mes feixuga cárrega,
si ab tot y aixó mon espantós visatge
á viure lluny de tota gent m' obliga!
La gent!... Y que? ¿Anyoraré jo encara
eixa nissaga que de mi se 'n burla?
Malehida per sempre aqueixa rassa.
Mes ay! lo cor se 'n dol y s' hi rebetla
d' ella á llansar maledicció tan crua!
Jo puch fugir, fins apartarm' dels homes;
mes cap l' Amor aqueixa entranya 'm erida. (cor)

Y qui 'm voldrà? Ningú. Com esta imatge pot plaure als ulls que un bell semblant ne cer-
¿Qui voldrà son alé ab lo meu confondre, [can?
véurer ab mi, corre del pler las horas?...

UNA VEU. Qui te la cara per demes hermosa:
filla de reys, si tu la vols tindrásla.

JOAN. Misteri ú ombra que 'm respons, esplicat.

VEU. Avans, del cau hont me retenen lluram'.

JOAN. Hont ets? Si puch per deslliurada donat'.

VEU. Sò dins la llosa que 't serveix de porta.
Tréncala en dos y no 't doldrà lo ferho.

JOAN. Vingas del cel ó del infern, t' ajudó.

*(Pega un cop de puny á la pedra e'ix de dins d' aquesta que 's-
imig parteix, una regna mora, ab vesta blanca.)*

ESCENA II.

La reyna SIBILA y JOAN DE L' OS.

JOAN. Miracle gran! Oh maravella nova!
¿com esser pot que de tan aspra roca
eixirne puga una figura humana?
¿Quin misteri t' ha dut? ¿Quina la vida
qu' aquí en lo món has portat tu, respontme?

SIBILA. Jo d' eixa terra no 'n so estat may filla.
Molt lluny d' aquí, del mar á l' altra banda,
hont monts altívols plens de pins verdejan,
allí so nada. Lo meu pare n' era
rich y potent, lo meu casal s' alsava
enmurallat, ardit dalt d' una serra.
Ma cambra rica, sa finestra ayrosa,
lo poble á baix, la blava mar borera,
y al lluny, alsant sa encendrosida espatlla,
lo Montserrat, tot estripant las boyras,
ab los seus pichs lo pla del cel ratllava.

JOAN. Catalana n' ets tu?

SIBILA. Si, Catalunya

Ma patria n' es: allí 'l meu cor me tira.

JOAN. Com jo també en la catalana terra

obrí dels ulls la porta á la llum viva.

SIBILA. ¿Com te trobas aquí?

JOAN.

Llarch es lo dirho

y tu primer m' has d' esplicar ta historia.

SIBILA. Curta será... Quan los setz' anys contava,

una nit, ¡trista nit!, del poble pujan

crits de dolor: de las bocinas sento

lo ronch udol, tot lo castell s' agita.

Salto del llit, á la finestra corro,

la bado... ¡Oh Deu! Viva claror me cega,

inmensa flama tot arreu s' enlayra,

brugit, remor confosa, crits de rabia...

Al llum del foch sota mos peus al últim

clara la veig la meva sort escrita.

Uns alarbs, del castell los murs ne saltan

y á fil d' espasa tot quant troban passan.

Erta de esglay caich de genolls á terra

y á Deu envio una coral pregaria!...

Tot d' un plegat, darrera meu s' esberla

la porta de ma cambra y cau á trossos,

y un brau alarb ab sangonenta espasa

dret mi farest, ab irats ulls, camina.

Perdo llavoras jo 'ls sentits; quan torno

en mi, la mar dins d' una nau passava.

Mes escursem. Venuda fuy. Un moro

tancada en son harem va retenirme.

D' ell vaig tenir una gentil donzella

qu' es lo patrò de l' ideal bellea.....

JOAN.

Perque 't deturas?

SIBILA.

Pobre filla meva!

Qui sab si may, si may tornarè á veuret!

Altras hi havia que costat me feyan

dins del harem. Entre ellas una negra.

Deyan que n' era, com á negra, hermosa.

Envejosa de mi, lográ donarme

un dòls liquor que una mort falsa 'm dava.

Art d' encantaria aquell liquor ne feya.

Ja dit m' havian qu' era digna filla

d' una tinguda en son pais per bruixa.

Morta, enterrada... vaig despertá un dia

y des d' aquí sols los xiulets qu' aixeca

lo vent á voltas mon repós torbavan.
Un jorn ne vaig sentir una caravana
y la veu d' ella ressoná á ma orella.
Vaig cridarla; 'm sentí, diguili: «Tréume.»
Y ella, rient, me va respondre: «Calla,
»ja sortirás quan per 'qui vinga un home
»que ab lo seu puny aquesta llosa trenqui.»
Has vingut tu. Jo hi he escoltat tas queixas,
ellas m' han dit de lo teu bras la forsa;
perço he pregat y deslliurada 'm trobo.
¿Qué pensas fer?

JOAN.

SIBILA.

JOAN.

SICILA.

JOAN.

Venjarme d' ella penso.

Ab que contas?

Ab tu.

Ma forsa es poca

pera combatre bruixas y encantarias.

SIBILA.

Ho farás; no se com; tinch esperansa

Ara cuytem, á la ciutat vehina.

ma filla 's troba y lo meu cor m' hi tira.

Fassa 'l Senyòr que jo arrancarla puga

del lloch hont es y en ben lleugera barca

pogam tornar á la estimada terra

que tants anys fa, de tot mon cor anyoro.

QUADRO TERS.

Lo teatre representa un pla pel qual s' hi estenen dos camins
que formant vano se juntan á segon terme en un de sol que
ve de la esquerra del espectador. Ix lo príncep BUFAFI dalt de
cavall, precedit de COSME que li fa de mosso de peu. Al esser
als dos camins se deturan com no sabent que fer.

ESCENA I.

BUFAFI y COSME.

BUFA. Aquí s' acaba 'l camí,
y per cert que 'm du á bon lloch.

- ¿Com se resolt aquest joch
que veig plantejat aquí? *(Signant los camins.)*
D' aquestas dos llargas vias
jo no se quina triar.
Cosme ¿vols me aconçellar?
Cosme ¿quina triarias?
- COSME. Si al cel portès eixa estreta *(Signant la dreta.)*
y al infern eixa portès, *(Signant la esquerra.)*
no crech que gota duptès,
jo enfilaria la dreta.
Mes si aquesta 'ns porta guerra *(Sig. la dreta.)*
y aquesta á la pau nos du, *(Sig. la esquerra.)*
no escoltaria á ningú
jo enfilaria la esquerra.
- BUFA. Mes, que 's fa? Ho fio á ton zel.
¿Preném la esquerra ó la dreta?
- COSME. Deixem l' ampla per la estreta,
si la estreta 'ns porta al cel.
- BUFA. Y si 'ns du á nemiga terra
que 'ns tracti sense pietat?
- COSME. Llavoras, res he parlat,
deixemla y prenem la esquerra.
- BUFA. Aixis res resolem, pla!
- COSME. Y val mes.
- BUFA. Com! La rahò?
- COSME. Lo que 's resolt, mi senyò,
fonentse á res va á pará'
y per no parar á res
no resóldrens convindria:
príncep, jo m' esperaria
fins que un altre 's resolguès.
Y així per naltres será
lo profit, per ell lo dol.
- BUFA, Donchs resols?
- COSME. Que no 's resol
fins que un altre ho resoldrá.
- BUFA. Be, Cosme: molt ben pensat
y pus que la sort m' envia
un home, que fet ne sia
lo que m' has aconçellat.

ESCENA II.

Losmateixos y MELISSA, vestida ab trajo moresch.

BUFA. Home que vens pel camí,
així 't donga Alá salut
com me digas, si no ets mut,
quin dels dos haig de seguir'

(Signant los dos camins.)

per aná' al gorch del dragó
vora 'l pou del encantat.

MELIS. Si home 'm creus, t' has enganyat.

BUFA. ¡No ets home!

MELIS. Dona sò.

COSME. No portant barba ó patillas
un hi va del tot perdut,
lo mes viu hi va venut,
com tothom porta fandillas!
En duhent la cara llisa,
en esta terra moruna,
un no sab si es un ó es una,
com no se 'ls veja en camisa.

BUFA. Calla Cosme y digas, dona,
ja que per dona tu 't dónas,
eixas monedas rodònas
jo 't do, si 'm das senyas bonas.
¿Per aná' al gorch del dragó
quin camí jo seguirè?

MELIS. Si 't plau, ab tu hi anirè;
mes si aquest te segueix, no.
Es precís.

(Per Cosme.)

BUFA. Me desagrada.

COSME. *(ap.)* A mi no, á boda 'm convida.

BUFA. *(á Melissa.)* ¿Qui m' aguantará la brida
si topo una davallada?

MELIS. Jo te 'n faré d' escuder.

BUFA. Y no 't sembla gota mal
que passem sols l' arenal
tu dona y jo cavaller?

- MELIS. La meva paraula he dat
de conduhirte á bon lloch.
- COSME. (*ap.*) Lo príncep se torna groch;
la negra me 'l te espantat.
- MELIS. Si 't convè arribá' alli hont vas
y 'l serhi tost t' interessa,
príncep, segueixme depressa
que prompte hi arribarás.
- BUFA. (*ap.*) No se que te lo seu dir
que seny y cor me cativa,
si d' això mal me n' arriba
jo la 'n fare penedir.
- MELIS. Tinch prou enginy per lliurarte
de tota pena y treball,
esperona lo cavall
de mi ja pots rafiarte.
- BUFA. Per quin nom te cridarè?
- MELIS. De Sirena tinch lo nom
y puch convertir un hom...
- COSME. En un ninot de papè'? (*Prenentli la paraula.*)
- MELIS. Ab aquesta xica vara,
per art del encantament
d' un aucellet ne faig cent,
faig del llot pura aiga clara.
- COSME. (*ap.*) Oh sort! Jo que tinch lo nas
tan gros! Bon vent me la envia.
Oh y que avuy fa un any y un dia
que 'm trobo en tan dolent cas!
Diguéume dona Sirera,
¿es cert aqueix gran podè'?
- MELIS. Jamay he mentit en re.
- COSME. Si jo no 'us dich mentidera,
no vull ferhos tal afront.
Cregáu.
- MELIS. ¿Qué vols?
- COSME. Una gracia:
que 'm tregáu eixa desgracia
que duch mes avall del front.
- MELIS. No vols eix nas?
- COSME. Ho desitjo.

MELIS. Ja no 'l tens.

(Li acosta la vara y 'l nas se li torna axato y li surten orelles molt llargas.)

COSME. *(Posantse la ma al nas.)* Deu meu! Senyor!

Que ha passat? Quina escalfor?

Lo tinch mes calent que un bitxo.

MELIS. Y perque pugas guaytar
lo be que de mi n' has tret,
aqui tens eix mirallet,
ab ell te pots contemplar.

(De la punta de la vara ix lo mirallet que pren COSME. Ixen

MELISSA *acompanyant al príncep BUFAPL.)*

ESCENA III.

COSME sol guaytantse en lo mirall.

Dèu meu! Que veig? No tinch nas!

Las orelles m' han crescut.

Mes valia ser nassut

que trobarme en aquest cas.

Negra farrenya y malehida

que t' has divertit ab mi,

Dèu te privi de dormí

mentres te duri la vida!...

Ben mirat pot ser lo cambi

estich per dir que no 'm dol.

Sòn mes llargas, pero en cambi

me tapan un xich del sol.

Ara puch ben be llegir

que 'l nas no me 'n privará;

mes si s' arriba á escursá'

ma vista 'm farà patir.

Gastá' ulleras no podré,

no tenint que las sostinga...

Si hi ha un altre com jo, que vinga:

mes infelis no hi pot sè'.

Com ho faig ara tot sol?

Esperémlos, ja vindrán.

Matarém lo temps jugant.
Posémnos de esquena al sol

(Seuse d' esquena als bastidors de la esquerra.)

Mes la ombra aqui 'm tapa; bo!
no veig si es un dos ó un tres.

(Girantse de cara.) Y aixis m' enlluerna... Res
Posémshi be de cantó. *(Seuse de cul al públich.)*

Per gran sort fa dos anyadas,
quan me varen agafar,
aquest joch no 'm van trobar
que 'm distreu moltes vegadas.
Quan lo veig ja penso en casa.
Femme tres pilas... Be... 'l rey!

*(Va apilotant y aixis com van sortint los reys es quan diu lo que
estú en la relació, posantlos tots quatre separats.)*

Aquest te de fer la lley
als altres pus que du espasa.
Perque ja es cas sapigut,
com que dupte no hi pot cabre
que mana 'l que porta sabre-
segons la lley del embut.
Perço jo tinch que sè' esclau
y altres fan d' amo per ço.
Lo rey d' oros, tambe es bo;
mes aquest es rey de pau.
En sentint fressa ó ramor
se 'n va á casa desseguit
y alli, pres de gros neguit,
esclavisa y tanca l' or.
Lo de copas, lluny de casa,
als homes los pren lo seny.
Y 'l de bastos?... es farreny
y parent del que du espasa.
No m' agradan pas sas lleys
que á totes horas fan mal...
Demostrat que son un mal
Cosme, llénsals..., fora reys!

*(Los llensa y cauhen arrengrerats á terra aprop dels bastidors de
la dreta.)*

ESCENA IV.

COSME y JOAN que ix de la dreita ab lo cap baix, pensatiu y que s'adona de las cartas que hi ha á terra: aturantse aixis que las veu á contemplarlas.

JOAN. Cartas aquí! En eixa terra!
Com potser? A mi m'estranya.
(Adonantse de Cosme.) Un home jugant!.. Si fos
com los reys d'aquestas cartas,
prou trobaria 'l camí
de tornar á ma cabana...
¿Mes porque jo hi dech tornar
quán mon cor es una brasa
que 's daleix per un amor
que me ha de fer perdre l'ánima?
¿Perque morta, diable ó dona
t'has vingut á presentartem?
¿Perque m'has fet somniar cosas
que may foran desitjadas
per mi sens oure las rahons
qu'han eixit de los teus llavis?
Quan m'has explicat lo vis,
lo posat, l'ayre, la gracia
de ta filla tan volguda
¡trista de tu! ¡pobre mare!
ton esdevindre ennegrias
sens conéixeho te 'l matavas!
«Si la trobo, tu m'has dit,
«la portaré á ta cabana
«y des d'alli fugirem
tots tres cap á nostra patria.»
Si ara qu'encar no la he vista
la vull tant! quan vista la haja
qui será qu'ofegar puga
de mon cor de brau la flama?
Y llavors ¿qué dirás tu
si mas tristas carns esguardas?

Te só promés ajudarte
si en perill may te trobavas:
t' he jurat fer tot quant puga
per d' alli hont es arrencarla.
Ah! si fos com aquests reys *(Mirant las cartas.)*
pintats en las quatre cartas!
Si tingués l' or que te aquest,
la forsa, las lleys dels altres?
Mes que veig! Oh maravella!
Apar cosa d' encantaria.
D' esglay, com clavat á terra
me quedo, ans tal espectacle.

ESCENA V.

Los mateixos y 'LS QUATRE REYS.

'Las cartas se posan afilaradas y dretas y van creixent, fins que agafant la mida de uns nou pams de alsaria, los reys ixen de las cartas, quedant las cartas totes blancas. En havent parlat tots los reys, aquests tornan á son lloch y llavors las cartas se enfonsan á temps y de cop, quan se senyalará mes avall.)

LO REY D' ESPASAS. Pera lograr lo que ton cor desitja
crídam' á mi, quan lo teu bras no abasti
á lograr lo teu fi; que jo 't prometo
sempre ab profit si aixis ho vols aydarte.
(Se entorna al fons de la carta.)

LO REY DE BASTOS. Quan un abim ó algun barranch
á lo teu pas, si al rey de bastos cridas [s' oposi
lo pas no 't mancará, paraula 't dono.
En ma promesa pensa y ma paraula.
(Se 'n torna com l' altre.)

LO REY DE OROS. Lo que la forsa, ni lo giny no pugan,
ho podré jo que, á tot, mon or alcanza.
Crídam' quan vejis que, 'l que vols atenye,
de ton desig ó de tas mans s' escapa.
(Se 'n torna.)

LO REY DE COPAS. Jo si le forsa ó giny ó be riquesa
lograr no poden lo que tu 'is demanas,
t' ofereixo de grat llealment servirte

si per ta veu jamay sento invocarme

(*Se 'n torna.*)

JOAN. Es somni! Es fantasia?

COSME. (*Guaytantlos per la part de darrera.*) Es un misteri.

JOAN. Es vritat?

COSME. Es engany?

JOAN. Es encantaria?

JOAN. Qui parla aqui?

COSME. Quina veu nova sento?

(*S' enfonzan las cartas y Cosme se troba cara á cara ab Joan.*)

COSME. San Cosme! Un os! Que veig? Un os que parla?

JOAN. Aquest m' apar, si no m' engany' l' orella
que catalá cla' y net com jo ne gasta.

¿Qui ets?

COSME. ¿Qui sou?

JOAN. Respon.

COSME. Primer resposta
de vos espero.

JOAN. Miserable! Calla

y respon aviat que ja m' enujo.

COSME. (*ap.*) Dèu nos quart del enuig d' una bèstiassa.

JOAN. Que no respons? Qui ets? (*ayrat*)

COSME. (*Depressa.*) Un cabaler

valenciá, servint lo rey estava,
una nau de cossaris me prenia
y esclau me feya. Un príncep me te á casa.

Buscant una perduda un any que roda,
y jo ab ell, las terras mes llunyanas.

Ni se hont som, ni vull tampoch saberho.

Ara mateix ab ell aqui arribava:

una negra farrenya se l' enduya
y aqui jugava sol tot esperantlo.

Ja sabéu jo qui só. ¿Qui son vos ara?

JOAN. No t' ho vull dir; ni tu saberho vulgas.

COSME. (*ap.*) Un os misteriós!

JOAN. (*Contemplant á Cosme.*) Mes no m' estranya
poch lo teu cap. M' apar, de cert, que portas
si ets catalá, orelles massa llargas.

Alli, jamay, jamay ni en mar, ni en terra
ne so jo vistas de semblant llargaria.

JOAN. No, primer déixala seure.

(Queda sentada com estava en Cosme.)

Y ara tu 'l miracle fes. *(al anell.)*

¿Aquest lloch tan desitjat,
aquest pou del encantat,
hont está? hont se troba? hont es?

(Gran ramor, sola 'ls peus de Cosme s' obra. la boca d' un pou borejada d' puntaxas y rocas.)

JOAN. Oh maravella! Es aquí?

y sembla fonda sa gola.

(Guaytant.)

COSME. Y qui hi baixa? ¿Qui s' engola

sent cristiá cap aquí?

Probem ab aqueix bastó
si n' es molta sa fondaria.

(Lo bastó que duya quan anava ab lo princep. Proba la ondaría y 'l bastó no hi arriba.)

Si que t'è poca llargaria,

no hi arriba no senyó.

Si tinguessem una sogà...

JOAN. Una corda... La tindrem.

(Que 'l sent y que estava distret.)

Anell ¿hont la trobarem?

COSME. Calla, que sembla que 's moga *(pel bastó.)*

aquest bastó. Si, s' ablana.

S' llarga estirantlo així. *(L' estira.)*

Agaféulo per aquí.

(Li dona un cap y ell prenent l' altre estira: aixís va sortint corda fins que 'n tenen prou.)

Au! qu' aixís s' agafa gana.

JOAN. Me sembla que prou n' hi haurá.

Pel cos ara 't lligaré. *(disposantse á ferho.)*

COSME. Jo baixarhi.

(fugint.)

JOAN.

'T deixaré

sol sino ab la qu' aquí está.

COSME. Mentre s' estiga lligada

si que 'm fa ben poca por.

JOAN. Es que, sol si 'm quedo jo,

la deixaré deslligada.

MELIS. Y de mi 't recordarás.

(á Cosme.)

t' haig de fer tornar granota.

- COSME. Ay, mireu la gran bestiota!
Donchs això no 'u lograràs.
Y sols per no darte gust,
gust qu' á mi pena 'm daria,
per punt, ara hi baixaria,
encar que 'm morís del sust.
- JOAN. Donchs llavors, vina
- COSME. Primer
daval·leu vos.
- JOAN. Que tens po'?
- COSME. Davalléu primer, que jo
la corda 'us aguantarè.
- JOAN. Y si no cal.
- COSME. Prou que cal.
Si jo no vos l' aguantés
fora fàcil que llisqués
y fesseu un salt mortal.
- JOAN. Mira, primer baixaré, (*Disposatnse á baixar.*)
quan sigui á fons faré senya,
llavors lo cap tens d' estrenye
al peu d' aquell tronch primé;
tu baixaràs desseguida.
- COSME. Y d' aquesta ¿que se 'n fa? (*per Melissa.*)
- JOAN. Aquesta 'ns esperarà
fins á l' hora de la eixida.
- COSME. Y si per cas nos morim?
- JOAN. No per ço alsarse deu ella.
Ara abaix. Vinga cordella (*Van amellant corda.*)
y d' eix pas prompte sortim.
Sembla qu' encara no toca.
- COSME. Be sembla sentir ramó. (*escollant.*)
- JOAN. A mi 'm sembla que 'l ressó,
es lo ressó d' una roca. (*id.*)
- COSME. A mi 'm sembla sentir fressa
(si be arriba aquí mig morta)
d' haver tancat una porta.
Si fos cert, quina feressa!
- JOAN. Be, jo m' amollo... Quan cridi
tu baixaràs
- COSME. Baixaré.

- Podent esser lo darré.....
- JOAN. Mes no pensis que t' oblidí.
Ma venjansa si se 'm deixa
será de renom etern.
- COSME. Mes qu' anessiu al infern.
baixaré per fugir d' eixa. (*per Melissa.*)
- JOAN. Si á la tercera vegada
de cridarte no has baixat,
ne deixaré en llibertat
á la que está aquí sentada.
(*Se deixa anar dins del cau.*)

ESCENA VIII.

COSME y MELISSA.

- COSME. (*Per la boca del forat á Joan.*)
Quan siguéu abaix, cridéu.
(*á Melissa.*) Sembla que 'us ha deixat muda.
¿No voléu parlar, sornuda?
Millor... no m' amohinaréu.
(*pel pou.*) N' es negre? 'L veure s' hi pert.
Sembla lo dins de una pipa.
Ab franquesa, ja m' atipa
serví' un amo, aixís, tan vert.
Ficarse aquí ab gran fal-lera
jugantse sa bona sort
sense pensá' en que la mort
potsé' al cul del pou l' esperal
Y ara, perquè?... Potser si
que 's vol casá' ab la Preciosa!..
Fora cosa ben graciosa
veuré un matrimoni així.
Mes si s' hi casa, jo 'm salvo;
gendre del rey be ho pot fer.
En aquest mon tot pot ser.
menos posat per un calvo. (*Cridan dins del pou.*)
Ay! La primera vegada.
Te poch fons... ja hi ha arribat!

Y que poch l' hi haurá costat!
No haurá dat cap sotragada.
Vaja Cosme, sent així,
esperit y 'l camí enfla...
Si fos la aranya que fila
de la tarda al dematí!
Si eixa corda no 'm sosté,
y 'l cau no s' acaba may... (Tornan á cridar.)
Torna á cridar... Aixó ray!
Mentres crida s' entreté.
Bah! ja estich resolt, no baixo:
mes m' estimo ser roçí
salamandra ó cosa així;
lo qu' es al pou no m' hi encaixo.
Ab quins ullassos me guayta (per Melissa.)
¿Qué 'm farás?

MELIS. T' escortxaré. (Tornan á cridar.)

COSME. La darrera. ¿Qué faré?
Dèu meu! ja s' alsa, m' empayta.
(Melissa comensa á móures' y deslligarse fins que resta lliure del tot.)
Senyor del cel si així 'us plau
lliuréume d' aquesta arpía.
Ay! qui de dirme tenia...
Eh, Joan... ja som al cau...
Aturéu aquesta fera
que sancer se 'm vol menjar'.

(Se fica al pou apres d' haver lligat lo cap de la corda en una soca.)
MELIS. Lliure so... no escaparé. (Trobantse lliure.)

Ben mala sort se 'us espera.
D' aquest pou no 'n sortiréu
que ma venjansa 'us ne priva...
Ay! d' aquell que al fons arriba,
no mes á posarhi 'l peu.

(Se treu un ganivet y quan tenint la corda, va per tallarla 's
trasmuda la decoració.)

QUADRO QUART.

Lo teatre representa un pou que te la boca á las bambolinas y á baix acaba formant una plasseta rodona ab tres portas, l' una al costat de l' altra. A terra un sabre gros rovellat. Al tras- mudarse la decoració JOAN DE L' os ja serà abaix y COSME á mig ayre. La escena fosca. Las parets del pou, plenas de brossa; herbas, alguns tronchs y forats com si hi fessen niu las bestias

ESCENA II.

JOAN y COSME.

COSME. ¿Hont sou? Aquí no 's veu res. *(Tot baixant.)*

JOAN. * Aquí baix: no tingas por.

COSME. Es molt fondo aquest forat?

JOAN. No.

COSME. Pus m' ho par. Ay! jo 't toch!

JOAN. ¿Que tens?

COSME. Que 'm puntxo. *(S' atura.)*

JOAN. Ala, baixa.

COSME. M' heu jugat un pesat joch.

JOAN. Jo?

COSME. Si.

JOAN. Com?

COSME. Deixantla lliure.

Si no m' escapo d' un bot
crech que 'm deixa sense fetge.

Y encara segur no so...

Ay! ay! ay!

JOAN. Que tens? Que 't passa?

COSME. La corda 's peta. ¡Senyor,
salvéume! *(Cau á baix: mes queda sospés d' un tronch.)*

JOAN. Y es ben estrany

essent lo seu pes mes poch

que 'l meu. Hont ets? ¿T' has fet mal?

COSME Ay!

- JOAN. Hon ets?
- COSME. Per la foscor
crech que so dintre dels llims.
- JOAN. No 't trobo pas. *(cercantlo.)*
- COSME. Jo tampoch.
Alseu los ulls y 'm veureu
agafat aqui ab un tronch
- JOAN. Ara 't veig. Dèixat' anar.
- COSME. Voleu dir?
- JOAN. No t' ho dich jo?
(COSME 's deix anar y JOAN lo toma.)
Aném travalla un poquet. *(al anell.)*
Anell dónans resplandor.
(Ix una teya encesa á la paret.)
- COSME. No 'u deya: ¡la malehida!
(Aplegant la corda y mirant lo cap que corresponia á dalt.)
Be me la temia prou.
Miréu, tallada. *(ensenyantli.)*
Y diguéu,
¿per sortir com se compon?
- JOAN. Calla que trobo una porta
(Que buscant, buscant ha trobat una porta.)
- COSME. Si n' he sentit lo ramor.
- JOAN. Qu' es aixó ab lo que ensopego!
(Ensopegant ab lo sabre.)
- COSME. Un sabre... Y no pesa poch! *(cullintlo.)*
A veure. Potsé' es lo sabre
del que m' era avans senyor.
Oh! y si ho sembla. Si qu' ho es
mireuse 'l cap de dragó
al mánech. Y tan rovell
ab tan poch temps! Aquest lloch,
si no 'n sortim aviat,
nos va á ompli' á tots de dolor.
- JOAN. Dómal y truca á la porta.
- COSME. Y perque no hi truquéu vos?
Sempre voleu se 'l darrer.
- JOAN. Que ets l' amo tu ó be ho so jo?
- COSME. Y si 'm surt una serpent?
- JOAN. Trucas ó 't deixo aqui mort. *(amenassantlo.)*
(Cosme truca.)

UNA VEU. Qui ha? D' hont ve? Que preten?
Que cerca? Qui es? Que vol?

COSME. (*ap.*) Totas aquestas preguntas
podrian anar ab dos.
(*alt.*) Responéu.

JOAN. La sis preguntas
fésmelas mes poch á poch
y jo 't daré la resposta
á cada una, per torn.

LA VEU. Qui ha?

JOAN. Dos homes.

COSME. (*ap.*) Mentida:
un home y ab l' home un os.

LA VEU. D' hont veniu?

JOAN. De llunyas terras.

COSME. (*á Joan baix.*) Diguéu de fora del pou.

LA VEU. Qué porteu?

JOAN. Ganas d' entrar.

COSME. Aixó está molt ben respost.

LA VEU. Que cerquéu?

JOAN. Una encantada.

COSME. (*ap.*) Vaja, está enamoratot.

(*alt.*) Aixó no es del tot vritat,
si vos la busquéu jo no.

LA VEU. Que voleu?

JOAN. Que obris la porta.

COSME. Y com mes aviat millor.

ESCENA II.

Los mateixos, LA VELLA, qu' obra la porta
y 's queda dreta al llindar.

LA VELLA. La porta ja s' es oberta.

(*Ia una vella ab uns grossos caixals*)

JOAN. Ara permétem' que passi.

LA VELLA. Lo que es passarhi no 's pot.

Si sols per art d' encantaria.

- JOAN. Me será fácil llavors.
Justament porto un anell
que pot fer tot quant un vol.
Anell, fesme pas.
- LA VELLA. (*Rient.*) Me sembra
que l' anell no 't creu pas molt.
- JOAN. Anell, pas!
- COSME. (*á Joan.*) Bah! no 'us canséu,
que no 'us sent; potser que dorm.
- JOAN. Estranyo que no obehesca.
Com pot ser? Com será aixó?
- COSME. Ah! ja hi caich, aixó es la negra
que lliure n' heu deixat vos:
ja 'us ha dit que si escapava
no 'n fariáu res de bo.
- JOAN. Ab anell ó sens anell
tinch d' entrar á dins de tot.
- LA VELLA. Pus ni sense, ni ab anell
aquí no hi entra cap os.
- COSME. Y 'ls homes? (*á la vella.*)
- LA VELLA. Ningú.
- COSME. M' agrada
per la resposta y lo to.
Ningú (*escarnintla.*)
- JOAN. Pus escolta, vella.
Jo tinch perfidia y tinch cor.
Quan me proposo una cosa
may deixarla per fer solch.
Me só proposat entrar:
créume, que 't será millor.
Déixam passar per la porta,
greu mal te 'n vindrà sinó.
- LA VELLA. (*deturantlo.*) No 's passa.
- JOAN. No?
- LA VELLA. Ni pensarhi,
- COSME. (*ap.*) Aixó va creixent de to.
- JOAN. Te hi has pensat? (*á la vella.*)
- LA VELLA. So resolta.
- COSME. (*ap.*) Ara vindrá 'l catacroch.
Y 't dich que si la ma apreta

s' hi ha de coneixe un bon tros.
Poch sab lo mal qu' ella 's busca.

(à la vella amenassantla.)

JOAN. No?

LA VELLA. Y no.

JOAN. Que nó?

LA VELLA. Renó.

JOAN. No? Pus té, vella tossuda.

(Li pega coltellada y li fa saltar un caixal.)

COSME. (ap.) La escaixala!

LA VELLA. Ay quin dolor!

JOAN. ¿No vols deixarme passar?

(Cosme cull lo caixal y l' observa.)

LA VELLA. Ara menys que may, traydor!

JOAN. Pus consólat de no tindre

cap caixal.

(Tornantla á amenasar.)

COSME. (ap lo caixal á la na.) Si semblan corns.

No se com caixals los diu.

Oh! y qu' es tot corcadot

aquest que li ha fet saltar.

(Cull un tronch y 'l va buidant venint á compondre un corn.)

LA VELLA. Podrás matarme si vols,

pero de mi no tindrás

lo de que estás desitjós.

Tu vens aquí per cercar,

ab lo cor ferit d' amor,

una donzella bonica,

filla d' un rey poderós.

Encantada ella se troba

detrás de una porta d' or,

mes ni passarás per eixa,

ni veurás l' altra tampoch.

JOAN. (cremat.) Ja no tinch mes paciència.

COSME. No 'us ho he dit, se 'n pot fé un corn. (á Joan.)

Teniu, com sona.

(Lo fa sonar. Al so del corn cau la paret del pou y surt una maravellosa cambra ab una porta d' or al fons.)

QUADRO CINQUE.

ESCENA I.

Los mateixos.

LA VELLA.

L' atzar

vos dona l' clau d' aixó.
No mes ne podia obrir
la meua porta aquest toch.
Mes no teniu res encara
ab lo desencant del pou.
De res 'us valdra lo véurela
la feixuga porta d' or,
trobaréu gent que la vetlla,
gegants de rabassuts cos,
vells d' enginy y una quadrilla
de nanos vells molt traydors.
Ara passeu á la cambra
que 's diu dels aturadors. (*S' aparta.*)

COSME. (*Tot passant, á la vella.*) Si senyora hi entrarem,
tant si 'us agrada, com no.

Nosaltres nos ho hem guanyat;
re 'us tenim d' agraí' á vos.

(*passan y 's fon la vella.*)

ESCENA II.

JOAN y COSME.

JOAN. (*Signant la porta del fons.*)

Aquella es la porta d' or
de que la vella ha parlat,
la que ne cerca mon cor.

Obrim. A veure.

(*Quan sa acosta per obrir surt de sota terra un gegant lo qui, s,
asseu en un pilar del bell costat de la porta.*)

ESCENA III.

Los mateixos y 'l GEGANT.

- GEGANT. Mortal
que vens, de tas pretensions
despúllat.
- JOAN. Es que...
- GEGANT. Rahons
escursa.
- JOAN. Me n' es igual
si 'us agrada ó no 'us agrada
que jo vinga á obrir la porta,
y la obriré per mes forta
que vos la tingueu toncada.
- GEGANT. Jamay ningú s' ha oposat.
entens, á lo meu voler.
- JOAN. Pus jo ne seré 'l primer
y aixis s' haurá comensat.
- COSME. (ap.) Que s' arreglin, jo no 'm moch
- GEGANT. Si 't creus que 't valdrá la forsa
t' enganyas.
- JOAN. Ningu pot torsa
ma voluntat.
- GEGANT. Jo tampoch?
- JOAN. Probeuho. (Avansa cap á la porta.)
- GEGANT. Sens cap perill.
(Quan lo te á tom l' agafa y l' aixeca á una gran alsaria.)
Y ara n' estás convensut? (deixantlo anar.)
- JOAN. Si, ja m' dono per vençut.
- COSME. (ap.) Com si agafés un conill!
- JOAN. (id.) Oh! jo perço dech entrarhi.
(alt.) Que voleu y 'us ho daré
y deixéumhi entrar.
- GEGANT. Vull?.. Re.
- COSME. (á Joan) Aul de franch podeu anarhi.
- JOAN. Donchs de franch m' obriu la porta?
- GEGANT. Mes que 'm donesses mig mon,

á cap dels que dins ne son
veurás may.

COSME. (ap.) Es cosa forta
que sigan tots á la lley

tan fiels los porters d' aquí!

No 'u son tan los que hi ha allí

á dins del palau del rey.

JOAN. (rumiant) Qui d' pena me 'n trauria?

L' anell?... Ja no te virtut!...

Oh! quin recort m' ha viugut,

Lo Dèu del cel me l' envia.

(com recordant.) «Si may laforsa, giny ó be riquesa

lograr no poden lo que tu 'ls demanis,

t' ofereixo de grat llealment servirte,

si per ta veu jo may sento cridarte.»

Aixis mateix ma ho ha dit

quan ha'vingut á parlarme...

Del gegant vina á salvarme,

rey de copas tot seguit.

ESCENA IV.

Los mateixos: BALL.

(Apareixen sobtadament unas quantas sotas de copas ab las copas plenas de vi á las mans y sent balls y jochs tentan al gegant lo qui beu y apres se dorm. Mentre duri 'l ball deu anarse dihent lo tros de dialech seguent: sent que vinga be lo darrer vers de Cosme ab lo desapareixement de las sotas de copas.)

COSME. Oh may previst espectacle!

Y tenen un rumbós ayre.

JOAN. (per ell mateix.) No m' esperava, fa gayre,

veure obrat semblant miracle.

Oh rey! no m' has enganyat:

jo 't sò de cor agrahit.

COSME. No li farà pas profit.

(á Joan signantli 'l gegant que beu.)

s' ho beu massa d' un plegat.

- JOAN. (*á Cosme.*) Cosme... s' adorm, no es així?
COSME. Be m' ho apar, si no 'u fa veure.
Si aquestos se poden creure (*Los ulls.*)
qu' está adormit se pot di'
(*La sotas fan senya de que ja dorm y desapareixen.*)
- JOAN. Donchs profitem la ocasió,
la porta d' or obrirem:
la porta 'ns espera... Anem.
- COSME. Ja 'us segueixo, mi senyó.

ESCENA V.

LOS mateixos y UN VELL juheu que ix de la paret
del costat de la porta y que s' hi queda dret.

- COSME. Mes aquest escarrançit,
¿d' hont ha vingut tant plegat?
Oh y que ve aquest cap pelat
A privansen' decidit.
- VELL. Mortal, cambia d' intent;
lo teu pas al punt detura.
Aqui no hi entra criatura
sense l' art d' encantament.
- JOAN. Qui ets?
- VELL. Ni 'u tens de sabé',
ni jo tampoch t' ho vull dir.
- COSME. (*ap.*) Conversa aneu á seguir
ab un que no 'us vol dir re.
- JOAN. ¿Ets mortal com jo?
- VELL. Com l' aigua.
- JOAN. L' aigua may neix, ni may mort.
- COSME. (*ap.*) Content pot está' ab s' sort
lo qui semblant sort li escayga.
- JOAN. ¿Tens pasions?
- VELL. Una no mes.
- JOAN. ¿L' has satisfeta?
- VELL. Ningú.
ho logrará.

- JOAN. Ni jo?
- VELL. Tu?
- Tu lo mateix que 'ls demes.
- COSME. (ap.) Interés agafa aixó.
- JOAN. Digam' lo que tu voldrias,
y ho tindrás.
- VELL. Si tu savias
lo qu' es lo que cerco jo!
- JOAN. Ho tindrás, ne so segú.
- VELL. Mes si no 'u logras perdrás
lo que may recobrarás,
ni tampoch lo qui ve ab tu.
- JOAN. ¿Que perdré?
- VELL. La llivertat.
- JOAN. ¿Que puch guanyar?
- VELL. La ventura.
- COSME. (al cell.) ¿Podré m trovar l' obertura
per fugir d' aquest veynat?
- VELL. Trobareu quelcom millor.
- COSME. (á Joan.) Pus acceptéu si sou cert
de sa passió satisfacer.
- JOAN. (al cell.) Que vols? Que desitjas?
- VELL. Or.
- JOAN. Or ray! Lo tindrás si vull.
- VELL. Mes no poch com tu te creus.
Aquesta caixa que veus
(*Ja una gran caixa al costat del vell.*)
tens d' omplírmela á curull.
Aixó sols de tu reclamo.
- COSME. Ja no sortirem d' aquí.
Oh desventurat de mi!
¿Y perque l' he pres per amo?
- JOAN. (ap.) Lo rey d' oros m' aydará.
- VELL. ¿No 't veus per omplirla ab pit?
- COSME. (ap.) Resignemnos.
- JOAN. Lo dit, dit.
- COSME. Y tant d' or d' hont sortirá?
- JOAN. (invoca.) Rey, rey d' oros donam or,
si lo teu poder hi alcanza:
no 'm rabassis la esperansa

que 'm fa esbategar lo cor.

(Ixen sotas d' oros y fent jochs y pantomimas omplan la caixa d' or á curull. Despres se fonen.)

VELL. Passa avant.

JOAN. Ja vora hi som.

Cosme, segueixme

COSME. *(Que s' havia quedat encantat.)* Ja vinch.

JAON. *(Posant ma á la clau.)*

La clau á la ma ja tinch.

No mes cal donarhi un tom.

Ara al llindar ja so al fi,

del palau de ma ilusió.

COSME. Deixéuvos de mots senyó,
y sortim prompte d' aquí.

*(JOAN. dona al tom y va per obrir la porta, empero per la esclata
ixen una munió de nanos vells ab grans barbas armats de coltells
y 'ls empaytan, especialment á Cosme al qui li corran darrera.)*

COSME. Mi senyor. Deu mèu! Ajuda.

JOAN. Arrera! arrera canalla.

COSME. ¿Qui 'n surt viu d' esta batalla.

Ara si que 'ns han cassat. *(fugint d' ells.)*

Miréu que culpa no tinch, *(als nanos.)*

escoltéume... Si jo vinch

á qui com un trist criat.

JOAN. *(desempellegant sen.)* Barbutns nanos...

COSME. Digals asas!

JOAN. La vostra empenta aturéu.

COSME. Si á bon punt ho demaneu.

JOAN. Donchs socórrem rey d' espasas.

*Yxen sotas d' espasas y combaten ab los nanos; mentres tant
Joan obra la porta y 'l palau se desencanta. Trasmudació. Ab lo
desencant Cosme recobra la figura natural, desapareixentli 'l nas y
las orelles que tenia.*

QUADRO SISÉ.

Lo teatre representa un lloch preciós, jardins voltats de una alta muralla: ab lo ressó lo vell y 'l gegant s' esfonsan. En primer terme se veu á Preciosa dalt d' un rich peu convertida en estatua de marbre; mes enllá lo príncep BUFABI dalt de cavall convertit en estatua de sal; també en segon terme se veurán encantats los demes prínceps. Munió d' encantats al fons tot aixó aixis que JOAN hi es en mig se desencanta, perseguint lo tots los encantats prínceps' al veure que, ja desencantada, JOAN te á Preciosa, que durá una estrella al front, en los brasos per endúr-sela, de qual persecució ab prou feynas lo poden deslliurar, lassotas d' espasa. Música y ball.

COSME. (*Adonantse de sa transformació.*)

Oh sort jamay esperada!
Amo may prou benehit!
Las orellas m' han fugit
y aquí al nas forta estirada
m' innova, ab gran pler per mi,
que tinch lo nas arreglat.
Ara que 'l tinch adobat,
fugim si podém d' aquí.

(*Se torna á barrejar ab tots los*

JOAN. (*Portant en sos brasos á Preciosa esglayada.*)

Oh maravella vivent,
en los meus brassos ja 't duch!
No hi ha rey, príncep, ni duch
mes que jo rich y content.
Oh divina maravella
ningú de mi ja 't pren ara.
Sols per mi ne fará clara
la de ton front clara estrella.
Com fugir? Per tot voltat!
Tot lo mon sobre se 'm ve...

mvoquemlo ¿que 'm deté?
Rey de bastos, llivertat.

(BALL.—JOAN corra y tots los demés al darrera seu y quan ja no te eixida, llavors es quan ixen las sotas de bastos y fan una escala maravellosa per hont puja y fuig JOAN ab PRECIOSA cayent, quan ell es dalt, ab tots los que ja hi eran enfilats per perseguirlo. Quan se desencantarà lo PRIMPEP hi corra també cap á PRECIOSA, mes JOAN hi será primer.)

FI DEL ACTE PRIMER.

ACTE SEGON.

Rica cambra de palau: al mig del fons sota doser, lo escambell del rey; al seu costat mes avall tota joyellada, ab negras que la ventan. la reyna MELISSA superbament vestida; Príncep FUINA. Príncep ESCLAFAT: negres, palauhers, esclaus, guardas etc., etc. Al alsarse lo teló, BABALÁ estarà en conversa ab los palauhers.

QUADRO PRIMER.

ESCENA I.

Rey BABALA, príncep ESCLAFAT, príncep FUINA, cortesans.

- BABA. Ja fa un any que va sortir
y no ha tornat pas encara.
Ne so enviat misatgers
pera veure si 'l trobavan
y ningú m' ha dat rahó
del esclau ni del amo,
ni del cavall, ni de res...
¡Es cosa qu' apar miracle!
Ab aquest ja farán vint
los que s' hi han perdut cercantla.
No vull que hi vaja cap mes.
Allúnyat de mi esperansa!
- FUINA. Ja es cas que se 'n pot di' historia.
- ESCLA. Millor fora dirli faula.
- FUINA. Perque?

ESCLA. Perque aquestas gestas
tan sols en las faulas passan.

BABA. De modo y manera que
com que d' anys ja 'n porto massa,
penso tirar endavant
lo que n' he sospés fins ara.
Volia deixá' 'l govern:
governar massa anys ne cansa!
Volia ferho fa temps;
pensava poder casarla'
ab primpcep de bona soca
y apres lo ceptre deixarli.
Mes ja qu' Alá aixi no 'u vol,
faré reyna á la casada,
á ma filla la segona,
la de las rosadas galdas.
Perço avull vos he cridat...
Tinch amanidas las cambras:
tots los vasalls, amanits,
las joyas tinch preparadas,
prenéu los llochs de preferta
que la festa comensa ara.

CHOR.

Dia de ventura
dia assenyalat
per la nostra terra
ja n' es arribat.
Nostra antiga gloria
no veurem finá'
governant la filla
del rey Babalá.

BABA. Me plau la vostra alegria (Des de dalt del trono.)
si be mes m' agradaria
que la festa d' avuy dia
ne fos per ma filla gran;
mes ja que 'l cel tal ventura
no 'm permet y la sort dura

sols neguit y desventura
me posa sempre al davant,

resignemnos y callem
y, 'l qu' anem ara á fer, fem
(ja que fero aixis podem)
dels vasalls á honra y profit.
Vos convé un sobirá noble,
conegut de tot lo poble:
jo 'us daré un que valdrá doble
del que perdeu, ja envellit.

Al qu' ab ma filla segona
s' ha casat fa poca estona
li posaré la corona
qu' es seny d' un poder etern.
Respecteulo, li pertoca
pus noble es de vella soca,
brau, ferm es com una roca;
S'gaus' bo lo seu govern.

Patjes! Feulos atansar
qu' avans los vull prsentar
als que 'ls han de respectar
com á sos llegendims reys.

(als patjes.)

D' ells rebreu consol y cura,
d' ells rebreu tota ventura,
la pau que tot fruit madura,
y novas y justas lleys.

(als nobles.)

ESCENA II.

Lo mateixos y 'l GENDRE y la filla del rey, voltats y precehits de patges. BABALÁ devalla del trono y prenentlos per la ma los presenta á sa cort mentres lo CHOR repeteix lo del comens de la escena I.

CHOR.

Dia d' alegria
dia assenyalat

per la nostra terra
ja n' es arribat.
Nostra antiga gloria
no veurem finá'
governant la filla
del rey Babalá.

*(Lo rey BABALA despres puja al entarimat hont hi tindrà sobre
nn coiari sa corona d' or la pren per posarla sobre al cap de DELIA
y llavors es quan arriba COSME.)*

BABA. M' aymada Delia *(prenent la corona.)*
filla de Melissa,
reb la corona
Volguda y rica
que s' ha fet teme
de quants l' han vista.
Tu y lo meu gendre
visquéu felissos
voltats de un poble
que vos estima.
Jo en sa presencia
vaig á cenyirvos.....

ESCENA III.

Los mateixos y COSME tot afallerat.

COSME. *(cridant.)* Ja la hem trobada! *(fent salts.)*
Quina alegríal
Senyor gaudiuvos.
Preciosa es viva...
Visca, Preciosa!

BABA. *(Tornant á posar la corona damunt del coiari y baixant de-
pressa del trono.)*

¡Viva es ma filla!
Que dius ¿viu ella?

COSME. Si, jo l' he vista,
duya una estrella
que resplandia
al front.

BABA. No dupto.

Y ¿hont es? ¿Arriba?
¿Vindrà? ¿S' atansa?

COSME. Aixó lo primpeep
que 'm ve darrera
be podrà dirvosho.

BABA. Mort ño es encara?
¿Te encara vida?

ESCENA IV.

LOS mateixos y BUFAFI.

BUFA. (*saludant*) Gran rey

BABA. (*ab ansia*) ¿La portas?

BUFA. No.

COSME. (*ap*) Ja 'u savia.

BABA. ¿No l' has trobada?

COSME. Y fins l' ha vista.

BUFA. (*á Cosme.*) Calla, xarrayre.
Preciosa es viva.

BABA. Mes hont es?

(*al rey.*)

MELIS. (*ab interes.*) Parla.

Si, si, hont es, digas.

(*ap.*) Me l' han robada

d' ahont la tenia

de ma venjansa

vindran los dias.

BUFA. Desitjo seure;
si 'u permetiau.

BABA. Si.

BUFA. (*Asseyentse.*) La ventura

vos será dita

sense faltarihi

gayre ni mica.

Un any enrera

d' aqui jo eixia

pera cercarne

la vostra filla.

Ja molt temps feya
que mon corria
quan, una tarde
d' un bosch eixintne,
trobo á mos passos
dos amplas vias.
Jo no sabentne
quina seguirne
vaig preguntarho,
ple d' ansia viva,
á una negra
que un d' ells seguia.
Per cert, senyora,
reyna Melissa
que se 'us semblava
de fasomia.

(á Melissa.)

COSME. (*ficantse en la conversa.*) Si no qu' anava
mes mal vestida.

BUFA. A ma pregunta
m' hi responia,
y en la resposta
fins va oferirse
á acompanyarme
allá hont cativa,
trista plorava
la vostra filla.
Mes va posarhi
com á precisa
condició, qu' ella
sola deuria
ab mi á la cova
ficarse dintre.
Aixis va ferse
tal com volia.
Est va quedar-se:
jo vaig seguir-la.
Quan prop hi forem,
segons va dirme,
d' espadat marge
gran penya viva,

(á Cosme.)

á las veus mágicas
d' ella, va obrirse,
y vam trobarnos
d' un cau á dintre.
Lo que hi passava,
lo que hi havia,
lo que s' hi feya
jo no se dirho;
sols se qu' esserlií
y gros fret vindrem,
y perdre l' esma,
paraula y vista,
va ser com obra
de bruixeria
no ab mes llestesa
pot ferse un xiscle.

BUFA. La que 'm guiava
¡la malehida!
n' era la bruixa
que vostra filla
ne va robaros
quan era xica.

BABA. Y com va serne
que tu 'n sortisses?

BUFA. Per un miracle
que no s' explica.
Se qu' era un marbre,
que no hi sentia,
quan tot de sopte
greu sacudida
de tots los membres
me sento dintre.
Mas sanchs glassadae
calor prenian,
tornanthi á veure
ma cega vista,
y com qui en fionja
ampla catifa
repós cercanthi
calmós somnia,

vaig veure alegre
claror molt viva.

¿No heu vist may vaitres
com las formigas
que ab presa fugen
s' empenyan, pitjan
si l' aigua 'ls ompla
lo cau de dintre?

Aixis gran nombre
de gent corria,
los uns anavan
altres venian,
fent tal estrépit
que no pot dirse.

Uns que pugnavan,
tot bo embestian.

Altres, de uns nanos
de barba grisa
la fera empenta
ne detenian;
tot era fressa
brugit, follia,
y un os se 'n duya,
de tot fugintne,
entre sos brassos
la vostra filla.

TOTS. Un os! *(maravellats.)*

COSME. Que parla
clar com lo princep.

PRIN. Llavors mas forsas
jo reprenia
y en sa defensa
tambe vaig ixé.

Tots l' empaytavan,
ell nos fugia.

De cop voltemlo:
no te sortida.

Ja deslliurada
veig vostra filla,
quan surt de... terra,

ampla y macissa
molt llarga escala
y l' os s' hi enfila.
La paret salta.

BABA. ¿No vau seguirlo
tots per la escala?

BUFA. Prou. Sis n' hi havia:
que l' encalsavan
quan, s' esllavisa
la escala y cauhen
tots ells á dintre
de nou al cercle
que 'ls encativa.
Jo per la porta
trobo sortida,
aquest darrera
crech que 'm venia;
fácil va sernos
llavors fugirne.
Fora la porta,
erma y ben llisa
la plana inmensa
lluny s' estenia;
mes res vaig veure.
Llavors va dirme,
l' esclau que meno,
que si volia
al lloch hont eran
los trobariam;
del os la bauma
diu que l' ha vista,
pero qu' anarhi
molts homs devian,
perque sa forsa
no la dominan
ní vuit que 'ls muscles
com çer ne tingan.

COSME. Lo dit llavoras
de nou confirmo.

BUFA. Perço vinch ara;

perço ara arribo.
Per deslliurarla
cal passar via.
Mes no se 'n parli,
res d' aixó 's diga.
Deume cent homes.

BABA. Homes? Cent princeps.
Tots los que t' ouhen
voldrán seguirte.
Tots l' estimavan
ma hermosa filla.
Tots deslliurarla
de cor desitjan.
¿No es cert?

FUINA. Anemhi

BABA. tots dessegnida.
Cal avans pendre
ben be las midas.
Prenéu las armas
del tall mes finas;
las colcaduras
que mes caminin:
prenéu viandas
criats y guias
y á Alá preguéuli
que be rehixi.

(gran entusiasme)

CHOR.

Anem á buscarla,
correm á salvarla,
correm á arrencarla
dels brassos del os,
y un pich deslliurada
veurémla casada,
veurémla sentada
en trono qu' enveja mes d' un poderós.

BUFA. (per Cosme.) Aquest vos guiará

COSME. Si lliure se 'm fa.

(ap.) Si no, no n' hi ha.

BUFA. (ap.) D' aixó 'n parlarem.

(*alt. Fes que la trobem.*)
TOTS. Anem, anem, anem!
(*Repeteix lo CHOR. Tots ixen en tropell.*)

QUADRO SEGON.

Lo teatre representa un lloch solitari.

ESCENA I.

JOAN, PRECIOSA seu en un padris. JOAN està
contemplántsela.

JOAN. Oh dols esguart! preciosa maravella
per la qui Dèu nos ha donat lo veure!
Aixis, per tu, puch contemplá' eixa cara
sol de mon cor, de mon desig ventura:
aixis, per tu, puch contemplar com s' obran
eixos puríssims llavis que al badarse
de perlas dos filays descubrint mostran.
Per tu jo visch! Per tu ma sanch cerçola;
mes ay! tambe n' ets lo meu cru martiri.
Ab tu mon tot en descoberta 's queda.
Si jo fos cech almenys jo no sabria
com son los altres que com jo rahonan,
creuriam serls igual, felís jo fora.
Ara veyenthi, tan llunyat me 'n trobo
que mes d' un cop la mort m' ha sembat bella.
Oh Dèu! porque? porque una criatura
has fet aixis en aparensa odiosa?
Si la volias tal ¿perque no omplias
lo tros del pit ahont lo cor batega
de marbre fret, que d' sentir n' es lliure?
Mes no es aixis y condempnat me trobo

à ser per dins en tot igual als homes
y ser per fora d' una fera mostra!...

Y ab tot jo la aymo, si, de cor l' adoro
per ella so un anyell, sa veu me lliga.

Per no sentirli mormolá una queixa
las penas del infern ne pasaria.

No mes de un manament no la puch creure.

Deixarla!... may. Sens ella ¿qu' es lo viure?

PRECIO. Sempre 'l mateix! Sempre amorós!

JOAN. Y 't queixas!

PRECIO. De tu, may.

JOAN. Si; mentres aqui veniam

m' has demanat qu' á ton palau te duga

y t' ho he negat. Tu sospiránt me deyas:

«¿Perque cruel de mon casal m' allunyas?»

PRECIO. Sols eixa queixa 'm sentirás. En cambi

ab mi tu 't mostras com germá. Tu vetllas

ma dolsa son com ho pot fe' una mare.

Tu m' has dat aliment, alberch, companya,
y agraphida te 'n so.

JOAN. No 'u agraphescas.

Hi ha un interés que tota aixó governa.

PRECIO. Un interés? y quin?

JOAN. No 'u vulgas sebre.

Oh dona! may á confesarho 'm tentis.

PRECIO. Perque? Te un noble fi?

JOAN. Noble, no 'u nego.

PRECIO. Llavoras parla, y si jo puch, complerta

veurás l' idea ó interés que portas.

JOAN. Oh, no 'm fassas parlar.

PRECIO. M' has fet promesa

de obehirme en tot, menys en lliurarme;

de llivertat jo no ten' parlo. Digas

eix interés que á conservar-me 't mena.

JOAN. Preciosa!... per Dèu! no dones alas

als pensaments qu' afal-lerats me rodan

dins del magi. De deturals, ¡si 'm costa!

No 'm parlis mes, que si tu mes me 'n parlas

podrán mes ells y sortirán á fora.

PRECIO. Esquerp te mostras. ¡Áh! en mi no confias!

JOAN. Confiar?... Confiar!... ¿Quan, quan la ovella no ha confiat en lo pastor? Quan, digas lo gos manyat no ha confiat del amo? Desconfiar de tu?... Pot may la espiga desconfiar del sol que la madura? La flor, del aiga que sahó li dona? Lo fruit, del arbre qu' en sos brots l' aguanta? Oh, qu' ets cruel! Jo pèl marjal camino d' un gran abim, que negre gola m' obra, y tu m' empenys y vers al fons me llansas. Mes res hi fa! No 'u vols saber? Escolta. Has vist... mes no que la paraula es vana per expressar un sentiment tan digne. Dèu per fe l' mon no mes un mot gastava: per dirtho tot un «jo t' estimo» 'm basta. Ja ho sabs... ¿No 'u has volgut? Ara condempna!

PRECIO. Quan just estavas al detindre 'l llavi que arrencarte 'l secret del cor volia! Ni may que 'm fos sabut! ¿Com jo tranquila podré en ta cova, en ta companya viure?

JOAN. Tranquila hi pots estar. May tan segura s' ha vist la ovella en son corral tancada. Mes tu resposta no m' has dat, Preciosa. Jo se prou be que ma imatge es fera, ¿Com ton voler agermaná' ab ma imatge? Mes s' es vist algun cop lloba silvestra del home ser la carinyosa dida. Tu fiel imatge de bellesa angélica pots aprehuar, en lo que val ma pena. Ah! si 'm donesses ton voler! Jo fora ton esclau mes humil, de mi farias lo que 'l foch fa del ferro. Una paraula, un desig, fóram' manament. Tas penas plorarian mos ulls, mes que las propias. Tas llágrimas... mes no, no plorarias que per no véuren' puntejarn' ni una gotas de sanch trauria de mas venas. ¿Qué 't mancará? No res. Lo que desitjes ho trauré d' alli hont es. ¿Vols una cambra de paraments com lo teu nom preciosos?

Catifas blanques? Richs coixins? Vols taula
ab plats servits de tota llei de viandas?
¿Vols que un jardí meravellós se torni
eix cau asprévol que 't reté tancada?
Digam' que si, y tu 'l veurás mudarse
ab mon enginy en una estada d' angels.

PRECIO. Si tal pots tu ¿perque ta imatge servas?
Feste semblant á la missaga humana.

JOAN. A tant no arriba 'l meu poder, Preciosa.
Si tal jo hagués pogut, temps ha que hauria
trasmudat lo meu cos; mes que per ferho
meytat del anys hagués de dar de vida.
Mes no 'm judiquis pel' de fora, jútjam
pels sentiments, pel' cor; y tu llavoras
igual potser me trobarás als homes.

PRECIO. Y he no 'u vols saber? No 't maravelli
la resposta que 't do... De cor t' estimo.
L' agraument vers tu mon cor ne llansa.
Ton cor, tan bo, tot lo meu seny cativa.
Y no 'u estranyis. Tal la neu que 's glassa
al cim del mont, tot desfontse corra
al mar que n' es lo seu capdalt contrari:
tal, lo vent, du al aucell que fa sa via
contra 'l corrent qu' aquell furiós enfila.
Son lleys de Dèu! ningú las pot entendre;
Sentirlas si, y jo sentintla t' amo.

JOAN. Ay lo meu cor! Oh dona, oh dona, calla:
si may del dit deus penedirte, calla.
Al que agoneja, si es per viure un' hora,
no mes, la vida jamay Dèu li allargui.
Digam que no, si es que forsat siga
tot lo qu' has dit. Digam que no, qu' encara
lo engany, si 'u es, en mi no ha pres estada.
Tu no sabs no, lo qu' es la nit pel cego,
quan la claror n' ha caldejat sas ninas,
pintantli hermós aytal com es l' imatge
del mon rioler que un sol ben pur aclara.
Tu no sabs qu' es la mort que 'ls membres gela,
membres que avans replens de vida 's mohuen.,
No es cert que no es veritat? No es cert Preciosa

que ton amor no es pas lo foch qu' abrusa?
No es cert qu' agrahiment tan sols t' hò dicta.
Respon: respon.

PRECIO. Pus de paraulas duptas,
reb de mos brassos l' amorosa estreta.

JOAN. Preciosa, es vritat? Ara que vingan

(*ab gran entussiasme.*)

y de mon cos los pus triats se 'n rigan.
totas las testas coronadas guayto
sota nivell... jo ab mon amor los guanyo.
Si elis lo poder davall son ceptre tenen,
jo la bellesa entre mos brassos guardo.
Mes aquest lloch no es pas segur... fugimne...
altre redós mes abrigat coneixo.

QUADRO TERS.

Igual decoració del quadro segon del acte primer.

ESCENA I.

MELISSA, arribant vestida com en la escena
del palau, ab una vara.

Aviat han d' arribá' aqui
pus los duch poca ventatja:
y tinch de fer que no 'ls trobin
pus no trobantlos jo hi guanyo.
Deixantla en poder del os
duch á terme ma venjansa
y puja á seures en trono
la meva filla estimada .

Convé afavorí 'ls amors
d' eix monstre que la te esclava
aixís may podrá regnar
essent sempre mal mirada. (Guaytant)
Ja 'ls oviro alli, molt lluny;
femlos fugir de la bauma.

(Al dirigir-se cap à la cova hi troba plantada dreta davant à SIBILA, qui haurà entrat mentres MELISSA s' haurà estat guaytant.)

ESCENA II.

MELISSA, SIBILA.

- SIBILA. Mes avans hem de tractar
la manera com se fassa.
- MELIS. Ah, ets tu? Prou qu' ho savia
que de llibertat gosavas.
Mes ara 't trobo de nou
y de nou no has d' escaparme.
- SIBILA. Mes ¿que vols? ¿Perque nemiga
me vas perseguint fins ara?
¿Que t' he fet?
- MELIS. Y tu no sabs.
de mon gros enuig la causa?
Tu be sabs que del harem
era jo la sobirana,
que del amor del sultá
ningú gota me 'n robava.
Era atesa en los meus prechs,
mas ordres se respectavan,
y ma filla per la lley
y pels drets de sanch estava
cridada á empunyar lo ceptre
de totes aqueixas marcas.
Pero un jorn ¡may fos vingut!
una galera 't portava,
mon senyor te va comprar,
al harem cativa entravas

y tot l' amor qu' era meu
sens compassió vas robar-me.
Tu sabs cosa es gelosia?
No? De saberho no tractis.
Es un infern que calsina
del pit la mes noble entranya.
Virtut, dignitat ne fuig
pera ja may mes tornarhi.
Com la mala herba d' un camp
se menja á l' herba de válua,
aixis los sentiments bons
va engolintse la venjansa.
Mes encar la gelosia
no haguera estés pas las alas,
per só; mes va vindre un temps
en que ta filla va naixe
y llavors per mes vergonya
hereva van nomenarla.
Llavoras va rompre 'l llas
la meva oprimida rabia.
Del palau vas desapareixe,
hont may mes has de tornarhi,
y á ta filla, si no 'u sabs,
tambe la 'n tinch allunyada.
Si tot ho saps y la estimas,
de robármela no tractis,
perque si avuy la tens viva
demá morta pots trobarla.
Déixala viure ab l' amor
qu' en lo seu cor he fet naixe.
Si ella may al palau torna
podrás dir que' has estat mare.

SIBILA. ¿No es la por del ceptre perdre
lo que 't porta ab mi enujada?
No 'n tingas mes gelosia
no 'l perdrás, te 'n do paraula.
La reyna d' aqueixas terras
ho será ta filla aymada.
No está per honors y glórias
la qui se mor d' anyoransa.

Ajúdam' á fugir lluny,
á passar la mar salada;
deixa que puga tornar
á ma tan volguda patria
y 't prometo que may mes
veurás per 'quí mas petjadas.
Ma filla déixam' trovar,
fès que vinga ab ma companya.
¿Que mes vols?

MELIS. Vull la certesa
y no la incerta esperansa.

SIBILA. Tu mateixa veurás corre
la barca en que irem nosaltras.

MELIS. La barca que se 'n va endins
tambe pot torná' á la planja.

SIBILA. Fugirém sense timó,
sense nauixer que la mani.

MELIS. Las onas tornan á terra
tot lo que en sa esquena aguantan.

SIBILA. Si per cas nos veus tornar
dóngans cru fi ta venjansa.

MELIS. Lo que puch ben ferho avuy
per demá no dech deixarho.

SIBILA. Ah! cór de yena! que sols
per fer mal ta sanch fa batre,
ja que de prechs no 'n fas cas,
ni tampoch de ma paraula,
ja que vols que Preciosa
siga 'l blanch de ta venjansa
deixantla en poder del os
als ulls del mon deshonrada;
té, ja 'm dono; dám la mort;
mes una mort veritable.

MELIS. Morí' es poch; ne serás l' ombra
de ta filla, irás hont vaja:
quan plori la sentirás,
podrás fins veure sas llágrimas;
mes ni ella sabrá que l' oygas,
ni tu li dirás paraula.
La veurás plorá' y patir

y no podrás consolarla,
la veurás corre á la mort
y cap avis podrás darli.

SIBILA. Oh, no, may...tenme pietat
avans, t' ho demano, mátam!
Mes! oh no! Merli ajudéume.

(agenollantse als peus de Melissa.)

Oíu los prechs d' una mare!
Vos qu teniu lo govern
dels elements mes contraris
veniu á probar qu' es cert
lo que de vos diu ma patria.
Veniu! veniu...

*(Ia Merli pels ayres dalt d' una aliga duhent un collar de coral
á la ma.)*

ESCENA III.

Los mateixos y MERLI.

MERLI.

Donchs m' invocas
aquí 'm tens per deslliurarte.
Pera tú he deixat ma terra
fendent com lo llamp los ayres
y aquí 'm tens en terra mora,
sent no fa gayre, á Bretanya,
la dólsa terra del cor
ma prou may lloada patria.
Pren est collar de coral
es talisman de gran válua:
qui 'l duga penjat del coll
se riu de tota encantaria.
Mes no te 'n desfassis may
si es que 't vols veure salvada.
Contrarestat son poder
jamay s' es vist.

MELISSA.

Oh! oh rabia!
Mon poder ja res hi pot,

ni tampoch mas encantarias.
SIBILA. La porto damunt del pit,
ara tens de baixar alas.

MELIS. Te lliura aquest collaret
mes sempre no t' ha de valdre.

Ell ara 't deslliura á tu;

mes á ta filla no salva.

Tan sols qui lo porti al coll
por tenirhi confiansa.

Si tu tens del cel l' ajuda,

ajuda potent no 'm manca.

En contra ton collaret

jo tinch un terrible pacte. •

SIBILA. Qu' has dit? (horrorisada.)

MELIS. Enrera! Fes pas!

(Va per passar cap á la cova mes com que hi ha SIBILA ab lo collar, recula.)

SIBILA. A la cova no has de entrarhi.

MELIS. Donchs si per la porta no:

vinam' á privar que passi.

(Entra per la penya que 's torna á cloure aixis qu' ha passat.)

ESCENA IV.

SIBILA despres BUFARI Y COSM .

La matará! Quina pena!

La roca me clou la entrada.

¿Que pot ab ella 'l meu bras?

(Com volent probar de somorela.)

Qui pot, fora ell, manejarla?

Ningú. Si tingués ajuda.

Mes ara hi caich, ells s' atansan.

Jo havia vingut aqui

per poder d' ells allunyarla,

ara d' ells me serviré

perque de Melissa 's salvi.

(S' acosta al fons y fa senyas.)

Eh! veniu! Aquí! (ap.) ja venen.

(alt.) Per aquí... Depressa! (ap.) 'M guaytan.

M' han vist.

COSME. (dins.) Qui crida?

SIBILA. Cuytéu

que si triguen, prou s' escapa.

BUFA. No es aquí? Si. Ja la veig. (descolca.)

No es la morta! Si, Alá 'm valga!

COSME. Ab lo vist, los que aquí moren

ho deuen fer dos vegadas.

No ets la reyna Na Sibila

de la Preciosa, mare?

BUFA. Tambe m' ho sembla. (No gosantshi á acostar.)

SIBILA. Y ho so.

COSME. Ets d' aquest mon ó del altre?

SIBILA. So d' aquest y no teméu.

BUFA. (á Cosme.) Això senyala desgracia.

COSME. (apartantse de Sibila que se li acosta.)

Be no t' acostis. Fugim? (al princip.)

BUFA. Respontme ¿ets un cos ó un' ànima?

SIBILA. No so morta, que so viva;
ne so de carn com vosaltres.

Si m' heu pres tans anys per morta

es perqu' estava encantada.

BUFA. (á Cosme.) Encantada ¿sents que diu?

COSME. Encantada com nosaltres.

Vos un any fent lo mussol,

jo sens nas y orelles llargas.

BUFA. ¿Ho creus? (á Cosme.)

COSME. Y no 'u tinch de creure.

SIBILA. No perdem temps en paraulas.

Preciosa n' es aquí dins (la cova.)

y convé d' aquí arrencarla.

BUFA. (Mirant.) Aquí dins ¿Hont es la porta?

Sens porta no pot entrarshi.

SIBILA. Aquesta roca.

COSME. Y la clau?

Si es que 'n tinga deu se' un abre.

- SIBILA. Entre tots tres al plegat
tal volta la fassam caure.
- COSME. Ja 'u crech ajudanthi vos. (ab mofa.)
Ab la forsa d' aquests brassos!
- BUFA. (á Cosme.) Me sembla qu' ab tot aixó
de fens' perdre temps sols tracta.
- COSME. No, qu' aqui hi ha 'l cau es cert,
com ho es que la roca 'l tanca.
Cridem als demés que venen
y tots plegats arrencámlla.
Mes no 'ls tenim de cridar
que ja arriban ab sas armas.

ESCENA V.

Los mateixos y ESCLAFAT, FUINA, patges, primp-
ceps y despres lo rey dins de una llitera duta
per quatre negres.

- BUFA. ¿Com es que tan poch á poch,
anéu?
- ESCLA. Es que ve ab nosaltres
lo sultá y com que ja es vell
no 'ns deixa caminar gayre.
- BUFA. Descolquéu. (Ho fan.) veniu aqui. (á la roca.)
Acostéus. Porteu las llansas.
(Va posant las llansas per las junturas.)
Los uns per qui; tu per lla.
Nosaltres açi... quan fassa
la senyal tots al plegat
alsapremant femla caure.
A la una... ¿estéu á punt!
- ESCLA. Si.
- BUFA. Donchs á la tersa, al ayre.
A las duas, tres... Ja 's mou,
apartemnos ja 's decanta.
- COSME. Lloch, lloch que cau... ja es á terra.

Ab un poch mes nos aixafa.

Cau la roca ab estrépil y surt JOAN DE L' OS *que 's queda á la boca plantat; tots reculan espantats; en aqueix punt arriba 'l REY y 'ls que 'l portan 's espantan y volen deixar-lo á terra.*

BUFA. (*reculant*) Qu' es aixó? Aixó es una fera..

BABA. (*als negres*) Cuidado que 'm faréu caure.

COSME. (*veient á Joan*) Ah, lo meu amo! Ventura que tinch qui 'm guarda la espatlla.

BABA. (*als negres*) Que hi ha? perque reculau? Aturéuvos que ja baixo. (*baixa de la llera*)

Aquesta roca aquí terra (*veient la roca*)

Que feu aquí muts vosaltres? (*Als prínceps*)

Una cova!... Y dins, qué hi ha?

Veyam. ¡Un os!... Alá 'ns valga.

(*Recula com los altres. Quedan un rato miranse los uns als altres.*)

BABA. (*á Bufafi*) Be, que fem?

BUFA. (*al rey*) Aixó 'l que dich.

COSME. (*ap*) Y no diu res.

BABA. Jo pensava que convindria malmétrel,

que convindria matarlo.

BUFA. Justament, rey poderós pensava 'l mateix.

BABA. Las llansas

estan totas be com cal?

Si no son pas rovelladas,

l' embestim y en quan se puga,

se li dona una llansada.

BUFA. (*al rey*) Pus aixó, tot justament es lo que á mi fer 'm semblava.

COSME. (*ap*) Si tambe li semblará que lo rey es lo meu pare.

BABA. Mes potsè' anirá millor

qu' ab las satgetas lo matin,

perqu' ellas son unas eynas

que de molt mes lluny se clavan.

BUFA. Aixó, senyor rey, jo 'm deya

justament ara per ara.

BABA. Ho fem?

BUFA. Ho fem?

BABA.

Femho.

BUFA.

Femho

(als princeps) Portéu las mes esmoladas
satgetas dels buyrachs vostres
y 'ls archs, y tornéu.

Los princeps van á cercar las satgetas y tornan.

Posause

aqui tots afluersats
y aixi que 'us diga etgegaulas.

(Tots lo creuhen fent lo que 'ls mana BUFAFI)

Tots apuntaréu al os.

(ho fa)

Estéu ja?

ESCLA.

Si.

BUFA.

Donchs en martxa.

Sobre tot molt ull y pols.

Una, dos.

JOAN.

A baix las armas. (*Avansantse y ab veu de tro.*)

TOTS.

Ay!

(*cauhen mig morts de por*)

JOAN.

No no teméu, vos perdono;
perque, de cért, me feu llástima.

BUFA

(*arreconantse ab lo rey.*)

Sentiu rey com enrahona!

(*ap y baix*)

BABA.

Princep que no sents com parla?

(*id.*)

BUFA.

Aixó es cas del altre mon.

BABA.

(*Amagantse ab BUFAFI veient que JOAN se 'ls acosta*
COSME s' amaga detrás de la roca)

Mira que ve, princep, tapam'.

(*JOAN. va seguintho tot ab la vista y topa ab Cosme.*)

JOAN.

Y tu? Envá m' has deixat.

Huy tornas á tenir amo.

Alsat, (*l' alsa*) Respon ¿que t' he fet
perque tu descobert m' hajas?

COSME.

Descobert? jo! No 'us conech
y 'm voléu havé' estat amo?

JOAN.

Me negas?

COSME.

(*á Bufafi*) No es vritat princep
que en cos y vida 'us pertanyo?

BUFA.

Verament es mon esclau.

JOAN.

També meu, jo 'n do paraula.

BUFA.

Com pot ser que tinga criats (*ab menyspreu á Joan*)

- qui d' home no 'n te la imatje.
- JOAN. Tenintlos qui sembla un home
no mes per la part forana.
- BUFA. Vos ab aixó m' humilléu,
- JOAN. Y vos pretenéu robarme.
- BUFA. Robaros jo?
- JOAN. Si, 'l servey.
- BUFA. Recobro 'l perdut quedantmel'.
- JOAN. Jo 'm quedo 'l meu retenintlo.
- BUFA. Pus jo no tinch de deixar-lo. *(l' agafa)*
- COSME. *(ap á Bufa)* Príncep no 'm deixéu anar,
qu' ab ell jo no vull tornarhi.
- JOAN. *(Agafantlo per l' altre bras)*
Pus abans l' heu d' arrencar
del meu poder per lograrho.
- BUFA. Donchs si voléu, á la forsa
ha de ser, de grat no encara.
- JOAN. Pus seguirá *(estirantlo)*
- BUFA. *(estirantlo)* Co 'u veurém.
- COSME. Pietat, compasió tingáume.
- BUFA. Compasió? Vull que segueixis *(estirantlo.)*
- JOAN. Vull que 'l que m' has fet me paguis *(id)*
- COSME. Ay! Pietat... yo 'us pagaré
en serveys totas mas faltas.
Seré criat de tots dos
tres dias cada setmana,
tres dias serviré al un,
altras tres serviré al altre
y 'l diumenge faré festa
per referm de feyna tanta.
- BUFA. Tot meu eras, meu serás. *(estirantlo.)*
- JOAN. Mig criat no he de quedarme.
Vaig contractarte sancer
y sancé has de compli' 'ls tractes.
- BUFA. Vina *(tira)*
- COSME. Ay!
- JOAN. *(tira)* Segueix.
- COSME. Jo 'm moro.
Me partiréu las entranyas
Ay! ay! ay!

Se mig parteix, surtint dos COSMES iguals. Déuse procurar que 'ls actors que ho fassan tingan lo metall de veu ben igual. Maneras, accionats y paraulas deu esser ajustat y fet tot exactament á l' hola; se s'oposa que 'ls cossos son dos; mes no la ànima que sols pot esser una. Quan parlará l' un també parlará l' altre, donant aixís lloch al joch d' escena següent.

JOAN. A mon poder

ja has tornat.

BUFA. (*Quedantse ab un que 's queda girat de cara á ell.*)

Al fi jo guanyo.

JOAN. (*Quedantse ab l' altre que 's queda de cara á n' ell*)

Al últim has estat meu.

COSME. Manéu, mes en pau deixáume.

JOAN. (*al seu*) Digas Cosme ¿com te trobas?

Res de menys á ton cos falta?

COSME. No senyor, no mes me sento
las carns un bocí macadas.

BUFA. (*al seu*) Qui 't parla de macaduras,
ni res?

COSME. No dirè paraula.

JOAN. (*al seu*) ¿No 't mano jo qu' enrahonis?

COSME. Be, parlarè.

BUFA. (*al seu*) Pus si parlas
te faré penjar.

COSME. (*agenollantse*) Pietat!

JOAN. (*al seu*) Y ara ¿que t' has tornat ximple?

Alsat.

BUFA. (*al seu*) Pus ara per cástich
d' agenollat no has de móuret'.

JOAN. (*al seu*) No 't dich que t' alsis. (*Cosme s' alsa*)

BUFA. (*al seu*) ¿Que t' alsas?

De genolls. (*Cosme 's genolla*)

JOAN. Com t' atreveixes

á ajupirte fent jo alsarte?

BUFA. (*al seu*) Es á dir que de mi 't burlas?

Pus ballarás sota un arbre.

COSME. Pietat! pietat senyor príncep
que jo no se lo que 'm passa:
vull creure lo que 'm dihéu;
mes sento una cosa estranya

que á despit del meu voler
fa mourem camas y brasos.

JOAN. *(al seu)* Y ara porque me 'n dius príncep
zes que de mí vols burlarte?
Mofas ab mí? pus esperat
te 'n farè perdre las ganas.

*(COSME 's gira per fugir, y com tot lo que l' un fa l' altre tam-
be 's gira lo del príncep, lo príncep cremat de que li giri la espatlla
li dona una puntada de peu y llavors tots dos s' acostan, quedanse
enaravellats.)*

Ah! es jo mateix y no 'u semblo:
lo mateix que parlo, parla.
Ets tu? So jo?

BUFA. *(ap)* Oh estranyesa!
Dos Cosmes!

JOAN. *(ap)* Aixó que passa
Deu ser obra de la negra
per entretenirlos. *(alt)* Vaja,
ara comprench lo que hi ha:
aquests dos tenen un 'nima
y perçó lo que fa l' un
ha de ferho també l' altre.
No 'n farem pas res de bo,
ni jo, ni vos... Donchs penjarlos.

BUFA. Lo que jo deya. *(á un negre.)* Una corda.

NEGRE. No mes n' hi ha un bocí. Es prou llarga
(mostrantla.)

JOAN. Per penjar un n' hi ha prou;
mes per dos de corda 'n falta.

BUFA. Penjem primer l' un y apres
l' altre.

JOAN. No: aixis no m' agrada.
Mes val què 'ls penjem tots dos
y aixis mes prompte s' acaba.

COSME. *(agenollantse l' un de cara al PRÍMCEP y l' altre de
cara á JOAN.)*

Perque sou tan cruel, senyor,
y 'm feu tan mala passada?
¿Quina culpa ne tinch jo
si 'm passa aquesta desgracia?

- Senyor primpcep...
- JOAN. *(al seu.)* Digam Joan.
- COSME. Senyor Joan!
- BUFA. De primpcep tráctam.
- JOAN. Ja dura massa: penjemlos
y no gastem mes paraulas.
- Los negres los prenen, posan un nus de corda al coll dels dos
y 'ls penjan de un arbre: mes tantost son penjats se tornan altra
vegada un.*
- NEGRE. Los dos se n' han tornat un.
- BUFA. Maravella!
- JOAN. Acció mes rara.
Bah! despenjeulo y al fons
d' aquellas timbas llansaulo.
- (Aixis que ho van á fer, despres d' haverlo despenjat veuhen qu'
encara 's belluga.)*
- NEGRE. Si encara apar que 's belluga.
- COSME. Ay!
- NEGRE. Si, si: si parla encara.
(Tots lo voltan y COSME 's revé.)
- NEGRE. Ara ha bellugat lo bras.
- COSME. Sò á altre mon?
- NEGRE. *(al primpcep.)* Sentiu com parla?
- COSME. So al cel ó al infern?
- BUFA. No. Ets viu?
(á Joan.) Donchs respectem eix miracle.
Deixemlo viure; mes vos
lo voldreu y jo deixarlo
tampoch vull. Femsembl' á sorts
si aixis á vos 'us agrada?
- JOAN. Acepto y cóm se farà?
- NEGRE. A palletas.
- JOAN. Porta pallas.
- NEGRE. Portaré dos tronchs petits
perque aqui de blats no 'n naixen.
- JOAN. Porta 'l que vullas.
(Lo negre arregla las sorts y JOAN y BUFAI treuhen.)
- JOAN. *(Treu y apres diu al primpcep.)* Preneu.
- BUFA. Vos l' heu treta... ¡Es una espasa!
- JOAN. Trayeu vos.

BUFA. (*Veyentla curta.*) Y jo he perdut.
Es la mes curta.

JOAN. Jo guanyo.

BUFA. ¿Qu' es aixó? (*Se li torna un bano.*)

JOAN. No 'u coneixeu?

BUFA. Aixó es una mofa ¡un bano!

JOAN. Cosme ara ets meu, vina ab mi
y ara estaré per vosaltres.

(*ap.*) Ja haurá passat prou de temps,
ja pot haverla amagada.

(*alt als altres que estaran mig amagats entre 'ls cavalls al fons.*)

(*alt.*) ¿No veniau á cercar
en exa deserta plana
á una dona?... A... Preciosa?

BABA. (*Sortint de la llitera s' haurá amagat quan en COSME
ha sigut agafat per JOAN.*)

¿Ma filla?

JOAN. Vos lo seu pare?

Corona de rey porteu.

BABA. Es que só rey d' eixas marcas.

Voltat de primpeeps arribo.

So vingut per deslliurarla.

JOAN. Deslliurarla? Certament
preteneu potsè un xich massa.

BABA. Puch pretendreu.

JOAN. Que 'us valdrá?

BABA. La forsa.

JOAN. Podeu mostrarla.

La mia ja l' heveu vista
cayent vos al presentarme.

BABA. Mes ara 't coneix millor
y no tem tas malas manyas.

JOAN. Rey, creyéume, no hi fiu
y aixis sortireu guanyanthi.

Per vence vostre poder
aquest tros de ferro 'm basta.

(*l' espasa.*)

Vos no coneixeu ma forsa.

¿No sabeu que puch abatre

d' un sol empit eixa roca (*la penya qu' es á terra.*)

que no alsareu tots vosaltres?

BABA. Havem vingut per endúrnosla
y no per gastar paraulas.
Ara qu' havem travessat
tants perills y tants obstacles,
ara que som á la gola
de la cova que la guarda,
nos detindriam? (*als seus.*) A dins!
A dins, primpeps, á salvarla!

(JOAN agafa la roca, tapa ab ella la boca de la cova y ell s' h
posa al devant.)

JOAN. No hi voleu anar? Entreuhi.
La pedra y mon bras la guardan.

BABA. (*ab rabia.*) Oh rabia! á n' aquesta fera
casseume y engrillonala.

(*Apareix SIBILA qu' estava al fons y s' hi interposa.*)

SIBILA. Gran sobirà, avans de ferho
escolteu quatre paraulas.

BABA. Somnio? Es cert lo que veig?
Com pot esser?

TOTS. La Sultana!

SIBILA. Vostra esposa mes fidel,
vostra mes fidel esclava.

BABA. Mes si jo 't vaig veure morta,
com s' explica aquest miracle?

SIBILA. Escolteume y ho sabreu,
senyor, sense trigar gayre.
Gelosa de vos, Melissa.....

BABA. Gelosa?

SIBILA. Si, va encantarme.

BABA. Melissa coneix las arts
d' encantament ¿que dius ara?

SIBILA. Sab los signes dels planetas,
sab las virtuts de las plantas,
y un talisman poseheix
ab lo que encisa y encanta.
Per morta, ab aqueixos arts,
als uils de tots jo passava
y vos teninme per morta,
bona sepultura 'm davau;
mes ella d' alli 'm va treure

y 'm clogué dins penya aspra.
Despres gelosa de que
ne fos mes considerada
ma filla que no la seva,
també una nit va encisar-la;
y si avuy la sabeu lliure
si es qu' está desencantada
se deu al enginy d' aquest
que 'us priva d' entrá á la bauma.

(á Joan.)

BABA. Melissa, serme infidel?

De dona y filla privarme?

BUFA. Será cert, rey Babalá,
lo que 'us ha dit la Sultana,
perque 'm recorda molt be,
(ja 'us ho he dit altrás vegadas)
que la bruixa que vaig veure
molt s' hi semblava de cara.

SIBILA. (á Joan.) Y tu, que inconsiderat
ló pas privas als qu' acaban
de fer llarch camí per ella
per endúrsela triomfanta,
sápigas be que la negra
que n' es entrada en la bauma,
n' es sa mortal enemiga,
qu' aquí ha vingut per robarla.
Sápigas be que venint
á entreteni' als que la salvan,
has ajudat á Melissa
en sos propósits infames.
Sápigas be qu' ets estat
instrument de sa venjansa,
y tota lley de dolors
que dessorbre d' ella caiga,
tu sol los hi haurás portats,
tu, sols tu 'n serás lá causa.

JOAN. La llenga, la llenga atura.
No digas semblants paraulas,
que may pot causar la mort
qui en donar vida s' afanya.
¿Jo véndrela? ¿Jo á gratcient

á tals perills esposarla?
May. Sápigas tu que si ella
del vostre costat la aparta,
es per deixarla mes lliure
á mon amor... Dona, sápigas
que jo visch de son esguart,
que 'm son vida sas paraulas,
qu' ella es mon sol, ma ventura,
mon goig, ma fe, ma esperansa,
y que, si tenintla, visch,
sens ella, de viure acabo.
No. Melissa... si, la pren;
mes sols la pren á vosaltres.
Jo se que jamay de mi
Preciosa, ha de separarse,
y prime' s' esfondrá 'l cel,
primé 'l mon en sas entranyas
entascará l' ayga pura.....
Melissa no, no m' enganya.

SIBILA. No t' enganya? Puja aqui
(á un marge del fons. Tots los demés també la sequixen y miran.)

Vers allí ta vista clava.
Que veus? La veus com ne fuig
costa avall sens aturarse.
La veus com ella li prega
que la deixi... ¿Veus? la agafa
per ló cos... Mira 'ls cabells
com lo vent los desfá... Esguarda:
mira sos vestits trossejan
los abrulls... y veus com sagnan
sos peus per los quins guarnias
catifas ab herbas blanás.

No 't mogas (JOAN fa com per anarhi.)

No hi corres, no,
que Melissa te la salva,
que Melissa la contempla
dins de la cova esperante.

JOAN. Deix... Deixam.

(Volén fugir.)

SIBILA.

Hont vas?

JOAN.

Alli.

SIBILA. Es tart.

BABA. Hi anirém nosaltres.

SIBILA. Tampoch podreu res.

BABA. Corrent

á brida batuda... vaja
si podrem. Primpceps, amunt
y á veure si se l' atrapa.

Los prínceps colcan, lo rey los segueix dins de la llitera. Ixen.)

ESCENA VI.

SIBILA. JOAN.

SIBILA. Tu esperat. Tu l' has perduda
y á tu 't toca deslliurarla.

JOAN. ¿Qué puch fer per ella, parla.

SIBILA. Ets fort y la pots salvar.

Ab eix collaret, Melissa, *(Se 'l treu del coll.)*
res hi pot, del cel es obra,
aquell que lo porti á sobre
de sos mals arts se 'n riurá.

Al coll lo durás penjat
y aconseguirla procura,
mira que hi va la ventura
de ma filla y de ton cor.
Un pich l' hajas encalsat
aixís de Melissa 't venjas,
al coll de Preciosa penjas
aqueix collar salvador.

May mes Melissa podrá
fer res en contra ma filla. *(li dona creu.)*
Cuyta, corra, que perilla:
tu encara la pots salva'.

Si tu la tornas ab vida,
tot lo que vulgas demana,
y, paraula de cristiana,
lo que vulgas se 't dará.

(JOAN ix pel fons corrent. SIBILA 'l segueix.)

QUADRO QUART.

Cim de una alta montanya. Es de nit: lloch aspre, sens herba
ni arbre en lloch.

ESCENA I.

MELISSA. PRECIOSA, esglayada en sos brassos.

MELIS. Me tenen aconseguida
y no se lo que 'n puch fer...
¿Torná á caure en son poder?
May, jamay aixó será.
Mes ja sento las petjadas
d' eix home misteri ó fera
que 'm ve corrent al darrera
sens deixarme reposa'.
Es precís pendre un partit:
¿quina encantaria puch ferne
perque aquesta vinga á serne
perduda per sempre mes?
¿Arbre, planta, roca, penya,
sirena, nau, boyra, aucella?...
Ah? ja ho se :la faré estrella
y may ningú sabrá hont es.

(ab misteri y fent gestos estranys.)

Pel art del encantament
del que jo 'n tinch la virtut
y las barbas del banyut
y la pota de cabrit;
per las tres vias creuhadas
y eixa senya misteriosa,

(fa un cercle al voltant de PRECIOSA.)

Tornat estrella. Preciosa,
clara estrella de la nit.

PRECIOSA *s' alsa de terra à poch à poch y à mesura que 's va
alsant y allunyantse cap al fons va perdent la forma de dona per
cobrar la de una estrella.*)

ESCENA II.

Los mateixos y JOAN que arriba quan
PRECIOSA es encara á mig ayre.

JOAN. Ah, ja las tinch... son aqui.
Melissa m' has enganyat;
mes jo á temps ne so aribat
perque no 't burlis de mi.
Preciosa, hont es?

MELIS. *(senyalantli.)* Allí, mira.

JOAN. Se 'n va! S' allunya! *(cridant desesperat.)* Preciosa!
Oh, no te 'n vajas, hermosa
per lo qui 'l meu seny delira.
Melissa, ton vol atura *(pregantla.)*

MELIS. No.

JOAN. M' has venut.

COSME. *(qu' ha entrat seguint á Joan.)* Y qui 's fia
de lo que diu una tia
de tan estranya figura.

*(JOAN queda embadalit guaytant á PRECIOSA.)
(A COSME, se li gira 'l cap; lo de davant darrera.)*

ESCENA III.

JOAN COSME.

JOAN. Oh... Es cert? Si, ma venjansa
será per demés horrible.

Aixó es un pas increible
que á ne 'l desesper me llansa.

ESCENA IV.

Los mateixos y BUFARI, un xich despres los altres
primnceps y 'l rey.

BUFA. Preciosa! Primpcesa bella! *(de dins.)*

JOAN. La Melissa l' ha encantada *(ixen.)*
y guayteu l' ha trasmudada
en una lluhenta estrella.

TOTS. Ah! *(Ix lo rey y 's queda, com tots, meravellat.)*

BABA. Quin fort y mes cru dolor.

BUFA. Senyor rey preneu coratge.

BABA. Ma filla!

BUFA. D' aquest paratje
val mes que 'n fugim, senyor.

BABA. Quina maldat? Crua sort!

BUFA. Cal que venjansa 'n preneu.

BABA. Sia hont sia, hont la trobeu *(als seus.)*
Primpceps, li dareu la mort.

(TOTS ab lo rey se 'n van contristats per allí mateix hont han vingut.)

ESCENA V.

JOAN y COSME.

COSME. Y nosaltres ¿com quedém?

JOAN. Cosme d' aquí no 't separis. *(Ab melancoia.)*

Sigam fiel, no 'm desamparis.

Contemplantla morirem.

COSME. *(ap.)* S' ha tornat boig, está clar.

(alt.) Es tart y ja cau serena.

- JOAN. No 'm distreguis que 'm fa pena;
no poderla contemplar.
Aqui viurem. Jo faré
aqui per tots dos lo niu.
- COSME. Pero mi senyor, ¿qui hi viu?
si á n' aqui no s' hi fa re.
Es una penya aspadada,
quasi fregant las estrellas.
- JOAN. Es que jo vull viure ab ellas;
perço aquest indret m' agrada.
- COSME. Mes jo vull contar de vida
com mes anys puga, millor,
y aqui 'l fret y fam, senyor,
nos matarán desseguida.
- JOAN. Mon voler has d' obehir.
Calla!.. T' ho mano.
- COSME. (*per forsa.*) Callém.
Com qu' es bestia ¡que hi farem!
tot sancer no 'l deu tenir! (*alt y cambiant de to.*)
Si esguardarla 'us ve de grat
mes d' aprop... Allí...¿ veyeu?
hi ha un altre cim. ¿L' ovireu?
Es un xich mes enlayrat.
- JOAN. Anem' hi donch. Vina.
- COSME. Aném.
(*ap.*) Ara 'm pertoca callá';
mes tantost s' adormirá,
ell si vol s' hi quedará;
lo qu' es jo ja 'n parlarém. (*l'aven.*)

QUADRO CINQUE.

BALL DE PANTOMINA.

Lo teatre representa l' espay y las estrellas. Totas estarán
ocupant lo lloch que 'ls pertoca formant constelacions. La llu-

na assegurada en trono d' argent. Estarán inmóus fins que 'ls crida la atenció la aparició de PRECIOSA.—Joch d' escena igual al de la escena anterior, mes fet al revés.—Arriba y totes la ixen à rebre. Gran alegria, la enrotllan y festejan y per fi la portan en triomph sentantla al costat de la Lluna; las que li duran podrán formar lo carro y los demes altres agropaments d' estrelles que seguirán á n' aquell fins á ser PRECIOSA en lo seu lloch-Teló depressa.

FI DEL ACTE SEGON.

ACTE TERS.

La mateixa decoració del quadro quint del acte segon. Astrólechs, ab ulleras fixas en terra, mirant al cel. Ajudants dels astrólechs ab los caixons de las ulleras y altres trastos. Es cap á la matinada: fa lluna.

ESCENA I.

ASTRÓLECH 1, 2, y 3. AJUDANTS.

ASTRÓ. 1. *(al 2.)* Quan jo 't dich qu' es nuvulosa...

(Deixantse de guaytar.)

ASTRÓ. 2. *(al 1.)* Pus jo 't juro que te cos.

ASTRÓ. 1. Te torno á dir que t' enganyas.

ASTRÓ. 2. Donchs t' asseguro que no.

(Lo astrolech 3 está distret de la conversa mirant al cel ab sa ullera.)

ASTRÓ. 1.

(Tornant á guaytar.)

Valgam Dèu! Te, acóstat, guayta
y veurás lo qu' he vist jo.

ASTRÓ. 2. Com si la ullera que tinch
no fos tan bona y millor.

ASTRÓ. 1. Millor que la meva? Cal
Si es feta de un que 'n sab molt.

ASTRÓ. 2. Com que tu hi ets tan entés
pots apreuhá' 'l seu valor.
Encara 'm recordo, amich,

d' aquell fet tan graciós.
Vaja, que plantá' una taca
de mes á las que te 'l sol...

ASTRÓ. 3. *(Que sent las ultimas paraulas deixas' de guaytar y s' aplega ab los altres dos).*

Una taca mes? Mentida.

ASTRÓ. 2. *(al 3 signantli l' 1.)* Aquest d' aquí es l' inventor
de l' altra taca que negas.

ASTRÓ. 3. May n' he vist mes de set jo.

ASTRÓ. 1. Donchs figúrat, ja fa temps,
que nostre Academich cos
per estudiar be los astres
y, mes que tots ells, lo sol,
va enviar á dos astrólechs
com entesa comissió.

L' un era aquest, l' altre un altre
de qui no 'm recorda 'l nom.

Pus be, un jorn rebém un plech
ple de sas observacions,
y entre caps que no lligavan
hi trovém escrit aixó:

«A las dotze del mig dia,
»entre dos constelacions,
»cel seré, lo sol ben pur,
»descobrimient de valor.

»Taca de forma de mosca
»al quart dret de baix del sol.
»Te uns vint y dos punts d' alsada
»y d' amplaria vuyt ó nou:
»no 's pot ajustar la mida
»pus falta mesurador.»—

A tots nos deixá sorpresos
aquest fet. ¡Era un cas nou!

Tots agafém las ulleras
y á la torraxa tothom.

Guayta l' un y guayta l' altre
y ningú sab veure en lloch
aqueixa taca novella
de que 's feya relació.

Tornan aquests de son viatge

satisfets y naltres tots
aixis que 'ls veyem com entran
los dihem: «A guaytá 'l sol,
aném senhi desseguida
no pot ser milló' ocasió:
Veurém si teniu mes trassa
que no pas nosaltres tots...
Aquest puja, trau sa ullera,
la clava de cara 'l sol
y tot guaytant diu: «La veig
¿y encara dirán que no?»
Un company (un académich,)
guaytant diu: «La veig y 's mou.»
Un altre (també académich)
assegura véureho tot;
mes jo que l' ullera guayto
comprenc la equivocació
y ¿sabs tu que motivava
aquell cas meravellós?
¿No 'u sabs? Pus era una mosca.

ASTRÓ. 3. Una mosca!

ASTRÓ. 2. Si senyor.

Es qu' al vidre de la ullera
hi havia enganxat un poch
de sucre sech, y una mosca
trobant aquell piquet dóls
tot xuclant d' allí la mel
pintava una taca al sol.
Ara ves tu si puch creure (*al Astrolech 1.*)
en tas grans observacions.
Una ullerota imperfecta,
mes vella que 'l mateix sol.

ASTRÓ. 1. Y la teva? Quatre vidres
y uns quants canons de llautò.

ASTRÓ. 2. Ah si, la teva deu ser
tota de brillants y d' or!

ASTRÓ. 1. Sempre val mes que la teva
que penjava nits y jorns
á casa d' un ulleraire
per senyal al mostrador.

ASTRÓ. 2. (*quadrantse*) Respecta en mi al académich.

ASTRÓ. 1. Ja! ja! (rient.)

ASTRÓ. 2. ¿Te burlas del cos?

Te faré donar de baixa.

ASTRÓ. 1. Si es que ho logras, millor:

Per no ser d' aquella casa
daria tot lo del mon.

Tothom parla ab veu molt alta,
sens sebre de res, de tot.

Los altres que se ho escoltan
sempre ho aplaudeixen molt.

Esta clar! Avuy per tú
demá per mí, pensan tots.

Despres venen, fan un llibre
ab capitols y ninots

y posanthi boy dessobre

las cobertas lo seu nom

y sota «*de l' academia*

d' astrólechs observadors.....»

heuse aquí 'l que 'us fa contents.

Si aixó 'us plau, donchs á mí no.

ASTRÓ. 3. Senyó Astrólech vosté acaba

de di' unas quantas rahons

que poden ferlbi sentir

lo pes del enuig de un cos.

¡Insultar una Academia!

¡Burlarse sens mes de uns homs

que avans de ser académichs,

tot ells ja son homs de pro

per lo seu giny y 'l seu seny,

talent y publicacions,

y que en fi, si quan hi entran

no tots son savis, ho son

despres quan hi son á dintre...

ASTRÓ. 1. Ah ja!.... La pell del lleó!

ASTRÓ. 3. Senyó Astrólech, ja des d' ara

vòs diré á secas Don Roch.

ASTRÓ. 1. Tant me fa que 'u diga á secas,

com me fa que 'u diga moll.

Jo diré que son.....

- ASTRÓ. 2. Calleú.
- ASTRÓ. 1. Si senyó, 'u dire per tot.
- ASTRÓ. 3. (al 2.) ¿No sents com parla?
- ASTRÓ. 2. (al 3.) Pus ara
digémlhi Roch sens lo don.
(al 1.) y agafi 'ls trastots y fora.
- ASTRÓ. 1. Cóm á fora?
- ASTRÓ. 2. Si senyor.
Així apendréu á burlarse
dels que tenen lo seny bo.
- ASTRÓ. 1. Aixó es faltarme al respecte.
Aixó es tractarme de boig
- ASTRÓ. 2. Agaféu aquesta ullera (al 1. donantli la ullera.)
y anéusen á rodar mon.
- ASTRÓ. 1. Quan de retorn siga á Europa
la lley me dará socós.
- ASTRÓ. 2. Lluny (al seus criats) trayéulo... Ja portéu (al 1.)
un bon nom de pila, Roch.
- ASTRÓ. 3. Oh y que mudanthi una lletra
encar li estará millor.
- ASTRÓ. 2. Bon viatge, mestre Ruch. (al 1. que se'n va.)
- ASTRÓ. 3. Vaja fem honor al cos. (al 2. ab serietat.)
Si ell falta, no es académich:
nosaltres encara ho som.
- ASTRÓ. 1. (Anantsen y amenassantlos)
Se recordaréu de mí.
- ASTRÓ. 2. Cregáu que 'ns feu molta por. (ab mofa.)

ESCENA VII.

Los mateixos menys l' Astrólech 1 y sos criats.

- ASTRÓ. 2. (al 3.) Has vist ab quin gros descaro
se burlava de tothom.
Nosaltres qu' hem donat provas
de ser homes de valor!

Nosaltres qu' hem vist la lluna
per los seus quatre cantons!
Venirns' á tractar de burros!

ASTRÓ. 3. Burros no; tant com aixó!

ASTRÓ. 2. Llavors que significava
lo de la pell de lleó.

ASTRÓ. 3. Be, si; pero no 'u ha dit.

ASTRÓ. 2. Siga com siga, ell ó jo
sortirà de l' Academia.

No vull véuremel' aprop.

ASTRÓ. 3. Es clar..... Mes tornant al cas.

L' has mirada de per tot? *(signant la estrella.)*

ASTRÓ. 2. Sí, y trobo que porta qua. *(Mirant.)*

ASTRÓ. 3. Tant com qua..... *(id.)*

ASTRO. 2. Be, quot. *(id.)*

No has reparat?... primé' estava

*(En tota aquesta escena van mirant y deixantsen segons al dia-
lech convinga.)*

entremig del carro gros,

despres á sota la lluna

y avuy aprop del lleó.

ASTRÓ. 3. Y sembla que 's va engrandint.

ASTRÓ. 2. Espectacle marvellós.

*(La estrella comensa á baixar al revés de la escena del quadro
quart del acte segon.)*

ASTRÓ. 3. Quina memoria mes nova
se 'n pot fer de tot aixó.

ASTRÓ. 2. Y sembla que 's va acostant.

ASTRÓ. 3. Y la forma 's veu millor.

Ala! jo pendré 'l paper:
dicta las observacions.

(S' asseu sobre una caixa y 's treu paper y llápis.)

ASTRÓ. 2. «Satélite de la lluna *(Mirant y dictant.)*

fins ara may vist é ignot

Nascut entre dos estrellas

la del mig dia y del nort.

Passant per dessota 'l carro

y per sobre del lleó

s' ha fixat vora la lluna...

si be ara apar que 's mou

¿Miréu que ab lo que á mí 'm passa
se pot omplir tot un llibre;
sò esclau y era un home lliure,
y dormo al ras tenint casa.
Mes aquí fa un fret que pela.
Está estrellat y cau neu!
Fa fret, vaja. (*Mirant á Joan que está en contemplació.*)

Valgam Dèu!

Sempre contemplant la estela.
Oh y diu qu' es sa namorada.
Heu vist cap?... Com es un os!
Valga que jo 'n tinch per dos.
Ara veyéu que li agrada.
Per sort so portat un feix
de llenya: encenemne un poch.
Quan fa fret sembla que 'l foch
á un li conserva 'l greix.
Voléu escalfarvos? (*á Joan*) Ca!
no hi sent. Si es un tarambana.
Aquí la terra es mes blana, (*Buscant un lloch.*)
comensémnos á escalfá.

(*S' asséu aprop del foch; mes aquest aixís qu' ell s' ha assegut
fuig á l' altra part del teatre.*)

Aixó sembla bruixería,
¿no so 'l foch deixat aquí?
Potser m' ho ha semblat així;
jo be casi ho juraría. (*S' hi acostava novament.*)
Ara be 't veig, flamejant:
entre las camas te tinch,
y com dos y tres fan cinch
ets aquí á ne 'l meu davant.
Seyém y al fret fem la guerra.

(*Igual joch d' escena un pich ell está assegut.*)

Aixó es art de bruixería.
Si fos ella y jo 'u savia
se 'n parlaria á la terra.
Mes callém que si 'u sentís
y després me l' apagava.....
Escalféranos... se m' acaba (*Igual joch del foch.*)
la paciència. D' un tris

se n' ha anat com no 'l deixés
cremant tot solet allí.

Si torna á fugir de mí,

ni que 'm peli, no hi vaig mes.

S' hi torna... *(Iguat joch.)* Ah, sí? Crema sol.

Mes m' estimo passar fret

que ser criat d' un follet.

(s' alsa.)

Tothom fa de mí 'l que vol.

Es temps d' acabar mas penas,

es temps de que m' emancipi,

es temps de que m' anticipi

á trencar jou y cadenas.

Si senyor... Com de tú fujo,

(al foch.)

també d' aquell fugiré,

y d' ell y de tú 'm riuré,

foch ximple... Ves que 't rebujo.

*(S' li gira d' espatllas y 'l foch se li fica entremig de las camas
perseguintlo per tot hont va fins que ab lo collaret se fon.)*

Diable! Jo 'm cremo! Tet'.

Vaja, pietat! Compassió!

Ja te 'n demano perdó.

Mal per mal val mes lo fret!

Senyó, apaguéu las estellas, *(á Joan que no 'l sent.)*

vos quedareu sens criat.

Vaja estich jo ben posat

entre 'l foch y las estellas.

JOAN. *(Ab misteri y sense mirarsel' tenint los ulls clavats al cel
per hont va venint poch á poch PRECIOSA.)*

Cosme.

COSME. *(ap)* 'M sent.

JOAN. Vina.

COSME. Si puch; *(bregant ab lo foch.)*

mes tambe 'm segueix lo foch.

JOAN. Vina ben apoch á poch.

COSME. No seré jo pas tan ruch.

JOAN. Vens?

COSME. Si.

JOAN. T' acostas?

COSME. Senyor.

JOAN. Veus? *(Signantli la estrella.)*

- COSME. Que.
- JOAN. No 't belluguis. Calla. (*agafantlo y subjectantlo.*)
- COSME. Si m' encench com una palla.
Si 'm vaig á torná' un carbó.
- JOAN. Que 't pasa?
- COSME. 'M crema un follet. (*ensenyantli 'l foch.*)
- JOAN. Te cremas, Cosme?
- COSME. Pietat:
si triguéu seré torrat.
- JOAN. Com lliurarte?... Ah! 'l collaret.
(*Posa 'l collaret sobre 'l foch y aquest se fon.*)
Per la virtut del qui viu
de la terra en las entranyas,
Llfural'.
- COSME. Oh! fa grans hissanyas
aquest collaret joliu.
Mil mercés.
- JOAN. Y no la oviras?
- COSME. Que?
- JOAN. La estrella... ma Preciosa.
- COSME. (*ap.*) Ja hi som.
- JOAN. Guáyjala qu' hermosa!
Mira, Cosme. (*Veyent que COSME no mira.*)
¿Que no miras?
- COSME. Es per demés que així ho fassi,
pus la distancia me 'n priva.
- JOAN. ¿No tens vista?
- COSME. No hi arriba
per mes que jo m' hi escarrassi.
Los meus ulls son fets aixi.
- JOAN. Mes no 'u veig jo?
- COSME. Oh, es que vos
no 'us cremeu) los teniu d' os
y jo no 'ls li vull tení'.
- JOAN. Mes no veus com ella ve?
Guayta, guayta... Si... s' atansa.
- COSME. Veure 'us ho fa la esperansa,
perque jo no veig pas re.
- JOAN. Mira... ¡qu' hermosa qu' está
rodejada d' estrelletas .

- COSME. Aixó es qu' us fan llumanetas
los ulls cansats de guaytá'.
- JOAN. Y ara no la veus?
- COSME. No pas.
- JOAN. No la veus? *(agafantlo ab forsa pel bras.)*
- COSME. Ay! ay! Senyor
m' estrenyéu... y tinch dolor
ja fa temps en aquest bras.
- JOAN. Si, es casi al cim.
- COSME. *(adonantsen.)* Que miro!
Ara, si. Oh gran sorpresa.
L' encantada! La que presa
va ser per vos...
- JOAN. Jo deliro. *(No mes estant per PRECIOSA.)*
Ah! ja ve, ja n' es tornada...
(á Cosme.) Corra, porta blanques flors
perque hi reposi son cos
quan ne siga davallada..
Busca lo millor del mon
perque re' anyori del ce..
- COSME. Flors aquí? Si tot es gel!
- JOAN. Gel? Pus fontlo.
- COSME. Si ¿qui 'l fon?
- JOAN. L' alé.
- COSME. ¿Quin?
- JOAN. Lo teu.
- COSME. Senyó,
si 'l fret me l' ha tot gelat.
- JOAN. Tu lo gel m' has recordat,
pus fonlo... te ho mano jo.
Aqui. *(COSME te d' obehir y fa com qui fon ab lo alé.)*
Convé que la terra
trepitje y no freda neu.
- COSME. *(ap)* ¿Quin pecat he fet, Dèu meu,
perque 'm feu tan crua guerra?
- JOAN. No es fos? *(Deixantse de mirar á PRECIOSA.)*
- COSME. Qu' ha de ser! Si encara
com mes aleno mes neva.
- JOAN. Aixó es poca trassa teva.
Cuyta ó t' hi planto la cara.

(Amenassantlo de pegarli un cop de peu al clatell.)

COSME. Es debades. Som cansat.

La neu se 'm glassa á la esquena.

(La neu que cau damunt li blanqueja la esquena.)

¿Pus senyor no es bona pena

que siga d' un os criat?

No es trist veure á la rahó

esclava ser del instint

y que jo estiga patint

la exigencia d' un os? No,

no 'u veurá la humanitat.

Mort per mort probèm fortuna:

(Alsantse y aprofitantse del embadaliment de JOAN, fuig.)

justament ja no fa lluna,

guanyemnos la llibertat.

ESCENA IV.

JOAN DE L' OS y PRECIOSA que acaba de davallar rodejada de resplandors; quan toca á terra desapareix la resplandor quedantli sols la estrella al front. La montanya tota nevada.

JOAN. Joya del cor, ventura desitjada,
tan bella com plorada!

Estel del paradís: Ilusió pura:

Astre: encisera dona,

guareix mon cor hont ja 'l dolor madura

sa fruyta amarga que la mort ne dona.

Davalla. Deix d' aquesta asprosa cima
lo pich mes enlayrat. Ton front arrima
á ma espatlla. Y, hermosa
cóntam del cel las maravellas santas

qu' has vist alli. Ta veu es tan melosa
que 'm parlarás y 'm semblará que cantas.

¿Qui fos com tu! ¿Qui de capdalt volada
havent emprés la gegantina alsada,
hagués vist las marvellas
d' aquell teixit d' estrellas tan preciosas.
Tu hi has estat; tu hi has viscut ab ellas...
¿son tan puras com tú? Son tas hermosas?

PRECIO. *(Com qui 's desperta.)*

Es somni? Es cert?.. Del cel ne so vinguda?
¿He deixat jo la terra? Inconeguda
sensació falaguera
ha somogut mon cor que defallia.
Espays nous, cels mes purs de nova esfera
serán una vritat ó fantasia?

JOAN. No mentida han estat. Es la certesa
la que robante al mon de mi t' ha presa.
Com resplandent estrella
enlayrante, alli dalt te n' ets anada,
essent, de totas ellas, la mes bella,
per mi, de totas, l' ab mes fe estimada.

PRECIO. Llavoras lo que jo un dols somni creya,
es estat? M' ha parlat? Lo qu' ella 'm deya
es concell vertader
qui á bon profit deu aportar?

JOAN. ¿Hi havia
algú alli dalt? Qui es? Jo 'u vull saber.
Contam, còntamho tot, ma dolsa aymia.

PRECIO. Com lo qui á un somni delitòs se dona
y 'l recort de la terra n' abandona,
aixis jo mas parpellas

ab fadigosa, estranya son clohia
y en mig del cel, y en mig de las Estrellas
de nou sorpresa y esglayada obria.

Qu' es bell alló!... Al véurem, me rodejan
totas al punt, me voltan y 'm festejan,
y en setí de or y plata
als peus mateixos de la lluna pura
estada 'm donan. Viva claró esclata
per tot, y ellas ne cantan ma hermosura.

Ay! una n' hi ha qu' está de mi gelosa
(de totas ellas es la mes hermosa)
y, ab greu perfidia, alcanza
que prest del cel foragitada siga:
y, per celos, envejas ó venjansa,
m' ho fan di' aixis per una estrella amiga.

Mes aquesta quan trista m' ho contava
hagueras vist, la pobre, com plorava.
«Jo 't vull be, aixis me deya,
«y ja que 'l fat te treu avuy d' aqui
«un concell te daré.» Y á cau d' oreya
aixó mateix ab compassió 'm va di'.

«Tu ets en lo mon perseguida,
«tu ets en lo mon envejada,
«si 't vols veure deslliurada
«de la que 't vol fer patí',
«recórdat' de las paraulas
«que jo 't dich á cau d' orella,
«si creus aqui te aconsella
«arribarás á bon fi.

«Quan al mon sigas tornada,
«per desfer los malefcís
«encantarias y artificís

«de la que 't perseguiré,
«fes arrencar una branca
«d' un arbre no nat encare
«qu' ab sa vida, mor ta mare,
«y, ab sa mort, eixa viurá.

«L' ha d' arrencar una bestia,
«una bestia qu' home siga
«ó be, (escolta: del que 't diga
«no 'n deus perdre ni un accent)
«ó be un hom que siga bestia.
«Aixís farás ta ventura.
«Ara, torna á ser criatura
«en lloch d' astre resplendent.»

Aixó dit he deixat tan bella estada
y ne so cap aquí prest davallada.
Ja sabs tota la historia
ara ben be, si 't fa pena m' angoixa,
si has conservat de lo passat memoria,
tréume, per Dèu, de ma mortal congoixa.

JOAN. Si 't vull? Si 't salvaré? Tot dupte llensa.
Teu es mon cos, ma voluntat, ma pensa.
No has dit qu' ab una branca
de un arbre pots de tot perill ser lliure?
Pus be, Preciosa, lo esperit no 'm manca,
jo la duré y 'endolsaré ton viure.

No hi fa que 'l lloch desconegut ne sia
hont deu sos rams estendre al llum del dia,
jo valls, terras salvatges
escorcollant iré, y, si la hermosa
capsalada de sos mágichs brancaiges
ne trobo, 'l ram no 't mancará, Preciosa.

PRECIO. Mes si te 'n vas... si sola 'm deixas ara

qui 'm serveix de costat y qui m' ampara?
¿Quí m' ajuda y defensa,
si ella ne ve y ab ella sa venjansa?

JOAN. Tot rezel de ton cor, Preciosa, llensa.
Joya ne tinch qu' a ferho tot alcansa.

Jo en lo teu coll la deixarè penjada
y aixís Melisa 's trobará burlada.

PRECIO. Mes ay! jo sola y trista,....
Pórtam' milló al palau de mon ral pare.
Pórtam' allí y á la que may so vista
veurè: si, si, coneixerè ma mare.

JOAN. Y alli aviat de mi t' oblidarias!

PRECIO. May. Sagrament te 'n faig. Y quan los dias
de ta insegura ausencia
ne sigan termenats y tu 'm demanis,
jo 't seguiré: joyosa ab ta presencia,
felis iré per tot allí hont tu 'm manis.

JOAN. Y si ton pare 'l rey s' hi oposa?

PRECIO. Mira
del arbre que ja sabs lo ram alt tira;
dos pinyas d' or madura;
son dos pinyas molt grossas y bessonas
La una te la guardas y, ab segura
confiansa en mi, tu l' altra me la donas.

Que no 'u veja ningú quan las arrenquis,
ni menos quan lo ram al arbre trenquis,
ni tampoch quan las duas
ne portis y me donis, si vist fos
may felissos seriam. Fes que pugas.
Del ram vindrá la bona sort pèls dos.

JOAN. Mes ¿cóm un arbre no nascut encara
pot tindre rams, ni menos fruyta? Rara
trobo la cosa jo.

PRECIO. Donchs cerca y calla.

JOAN. En part del mon so vist tal maravella.

PRECIO. Ves per valls y serrats, no 't farà falla.
Pensa que aixís serà felis ta estrella.

ESCENA V.

LOS MATEIXOS y MELISSA venint de la dreta
y soptantlos.

MELIS. Al últim vos so trobats. (ap.)

PRECIO. Oh cel! Qué guayto? ¡Melissa!
Fugim.

JOAN. Ella! (Adonantsen.)

MELIS. (ap) Aquesta volta
no la perdré, ho juraria.

JOAN. Fugim.

PRECIO. De cor defalleixo (Esglayantse.)
y los peus tots se 'm llastiman.

MELIS. (alt) Preciosa! (Cridantse.)

PRECIO. Deslliuram' d' ella,
que la seva veu me tira.

JOAN. Te 'l collaret; d' aqueix modo
(Li posa lo collaret al coll.)
res podrà ab tu.

PRECIO. Ah, ja arriba.

JOAN. No tingas por... per aquí. (Signanti un camí.)
No pots seguirme?.. Donchs vina.

(La pren y se l' endú aixís qu' arriba Melissa allá hont eran.)

ESCENA VI.

MELISA sola.

Home ó fera que t' oposas
á mon voler, témne l' ira
que dins de mon cor por tu
ja fa temps, molt temps, hi grilla.

Fugitius! Ja 'ls veig. Lla baix. (Guaytant.)
Ab quin delit ne fan via!
No 'ls doném ventatja, anemhi.
No 's riuran de tu, Melissa.

QUADRO SEGON.

Pla desert.

JOAN y PECIOSA fugint, despres SIBILA.

JOAN. Encara nos persegueix,
mes ja som casi á la vila.

PECIO. Quí ve?

JOAN. Una dona. Ta mare.

PECIO. Mare tu has dit? Oh alegria!

SIBILA. Preciosa! (Corrent á abraçarla.)

PECIO. Mare!

SIBILA. Quina hora
per mi aquesta tan felissa!
Tant temps que.....

JOAN. Convé salvarla (Ab anna.)
y 'ns perdém entretenintnos.

SIBILA. Quín perill?

JOAN. Nos persegueix
Melissa la malehida.

SIBILA. Y hont la portas?

JOAN. Al palau.
No 'ns detinguén qu' ella arriba.

SIBILA. Jo li durè.

JOAN. No veyén
que per sos peus no camina?

- que sols al nervi y la forsa
de mon bras deu lo seu viure?
- SIBILA. Be, aneu: jo aquí 'm quedarè,
procurarè entretenir-la.
Quan l' hajas du ta al palau,
tornarás tot desseguida
perque gros perill jo corro
quedantme sola ab Melissa.
- PRECIO. Pus jo no 'u vull, no 'us vull perdre...
no, no vull que...
- JOAN. Por no tingas
que jo vetllarè per ella
y la salvarè... confia...
- PRECIO. Mes:...
- SIBILA. No temis...
- JOAN. Per Dèu, ansia,
si no tot se pert, qu' arriba.
- PRECIO. Prometéume...
- JOAN. Jo per ella
t' ho prometo. Vina... vina:
y en ajuda vostra així
tornarè tot desseguida.
Lo collaret de coral
quan ell al palau ne sia
ne durè y aixís salvada
vos trobarè de Melisa. *(Se l' endí per la forsa.)*

ESCENA II.

SIBILA. MELISSA.

- MELIS. No hi son. *(Guaytant per tot arreu.)*
- SIBILA. Jo hi sò.
- MELIS. Ja ho veig clar.
- SIBILA. Sí?
- MELIS. Y mon poder no temías?
- SIBILA. He sabut que tu venias

y t' he volgut esperar.

MELIS. Y no tems, essent aquí
en mon poder, sens ajuda,
que ma venjansa, temuda
per tots, no 't fassa senti'?

SIBILA. Ja se que mon cos perilla,
pus be se que 't venjarás,
mes, fentho, no lograrás
venjarte en ma pobre filla.

MELIS. ¿Per qué?

SIBILA. Quan t' hajas venjat
en mi y de férho anhelosa
yagís vers ella, Preciosa
ja será dins la ciutat.

MELIS. Ah! ja t' entench. Es á dí'
que 't creus que temps no tindrè?
No 'm mancará. Tu, primè,
y despres de tu 'ls de allí.

(Signant per hont han fugit Joan y Preciosa.)

Dona per mon mal vinguda,
de mon espos preferida,
deixa 'l recort da la vida
qu' has fet fins ara. Trasmuda
ton cos, hermos fins aquí
en aspra pell y brancatge:
ala, dona, treu ramatge
que jo 't converteixo en pí.

(SIBILA 's converteix en pí.)

No 't mourás ni en pau ni en guerra,
ni ells tindrán gota de pau;
si es qu' arriban al palau
que se m' engoli la terra.

(Yc.)

ESCENA III.

COSME sol y malmirròs.

Vinch mort de fam y de set.
Vaja una ditxosa terra!
Y no he corregut pas poch!
Be 'n passo prous penitencías
d' haver deixat lo meu amo
á la lluna de Valencia.
Sols di' aquest nom ja consola,
fa pensá' en ma patria bella!
Y com t' ho deus fer ¡Oh patria!
Sense tindre, sense véurem!
No m' has anyorat com jo?
Si no 'u has fet tens bon fetge.
Ay! qui tinguès un sitial
per reposá' una estoneta!
Vaja, no es faula, tinch gana.
Calla, un pi, te pinyas lluentas.
Si jo 'n poguès cullir una.
Y qui m' en priva? Enflémnos.

(Puja al arbre mes com mes puja mes aquell s' alta.)

Pus senyor com mes m' enfilo
mes amunt se 'n pujan ellas. *(Mirant cap á terra.)*
Dimoni... si só á ne 'l cel!
Y ara ¿com baixo? Aná' 'm deixo,
perque sino tocaria
ben aviat las estrellas. *(Se deix caure.)*
Ay! quin sotracl! Molt será
que 'l cos no se me 'n ressentia.
Y quin fret! Ho fa la gana...
Ay' ay, si la sanch se 'm gela.
Veig unas cosas estranyas

que tantost mimvan com creixen.
Si jo ja no 'm puch tenir
de debilitat... ¡Y veure
unas pinyas tan hermosas
que damunt del cap me penjan!
Y aixó que no es voler molt
contentarse ab pinyons tendres.
Y quina fredor que 'm ve!
Y quin tremolor que m' entra!
Oh! jo 'm morirè de fret;
ja que á la mort me condempna
la meva sort malehida,
callem y prenem paciència.
Morim; mes no sens que 's sápig
qui so y quina mort he feta.
Escriurè sobre la sorra
l' epitafi ab grossas lletras.

(Disposantse á escriure á terra ab lo dit.)

Lo ferho per un mateix
es cosa que dona pena;
mes qui, qui 's recordaria
de mi si jo no m' ho feya.
«Aquí jau en Cosme, criat
»d' un os boig que hi ha á la terra
»que parla com si fos home.....
»home disfressat de bestia.
»Tenia trenta dos anys.....

(Escribint.)

(Para d' escriure.)

»Ja 'n tich una cuarentena,
»mes ara que ho puch ben fer
»me tich de plantar als trenta.
Si alguna vella ho llegeix,
qu' encar siga per mereixe,
potsé 'm planyi, tot dihent:

«¡Y s' ha mort sense coneixel'!»

«Nasqué en terra de cristians.

«Fou batejat á sa terra. *(Torna á escriure.)*

«Los moros lo van fe' esclau

«y la fam lo 'n va fer cendra.»

Ara morim... *(Seyentse al peu del arbre.)*

Dèu me valga!

Ay! ay lo cap! Com me penja!

Busquem una posició

que no fassi de mal veure.

Lo cap aixís... la mà aquí...

La posició ben decenta.

A Dèu cel, terras y mars...

Si las pinyas pogués heure!

(Pega una ullada á las pinyas y queda com mort al peu de lo arbre, hont hi tindrà recolzada la esquena. La escena quedarà un ratet sola, fins que arriba Joan ab un sach.)

ESCENA IV.

COSME y JOAN

JOAN. Lliure ja en lo palau ella respira.

Allí felis viurá. Ara á sa mare

socorrém. En est lloch, si no m' enganyo,

en est mateix indret jo l' he deixada.

Mes la reyna ¿hont se troba? En lloch s' ovira.

(Guaytant.)

Un home boy dormit! He! despertávos.

Fret está com un gel. Mes ay! que miro!

Es Cosme! *(Tocantlo)* Dorms? Despertat. ¿No 'm
sents? Alsat.

(L' agafa per una orella per ferlo alzar y la orella se li queda á las mans; tot se li desfá á trossos qu' ell fica al sach que du.)

Au! L' orella 'm segueix! Se 'm desfá á trossos!

De Melissa será aixó una venjansa.

Al pobre haurá trobat y en ell sa furia

haurá y sa rabia satisfet: la infame!

Mes jo no 'l deixarè: jo sas despullas

en ampla fossa deixarè enterradas.

Oh pobre Cosme! Si ne tingués llenga

aquest pí, be podria tot contarmho.

Mes que guayto? Que veig? Al cim lluheixen
las dos pinyas. Sens dupte aqueix es l' arbre.
Branca ab tant de delit per mi volguda
no has de trigá' á ser meva... Jo arrencarte
sabré. Alta es la cima. Ab ma destresa
mimvará aviat l' espay qu' ara 'ns separa.

*(Enflas' un aixch, servintse dels grops que hi ha al pi y apres cu-
llint una branca de las baixas y vinclantla. fa seguir la branca en
que hi ha las pinyas.)*

Ram pel desig cercat, segueix. *(Tira)* Desprente.
La sava que 't reté no t' ha de valdre.

VEU. Ay!

JOAN. *(Parantse)* Maravellosa veu! Segueix *(Torna á tirar)*

VEU. Ay!

JOAN. Parla?

Será ilusió; mes ilusió complerta.

Segueix! Segueix! *(Tirant.)*

VEU. Ay, de mon cos que sagna!

JOAN. *(Fentla seguir y adonantse de que sangueja.)*

Meu ets. Mes sangonós. Jurat hauria
qu' en mas mans s' ha estremit. Las pinyas ara:

(Arrencant las pinyas.)

una per mi; *(Se la queda.)* y l' altra per Preciosa.
Tot al sach siga més.

(Fica 'l ram ab l' altra pinya, al sach.)

May vista humana

mixis podrá saber lo que jo porto,

com ella me n' ha fet sagrat encárrech.

Ara aném al palau y si s' oblida

del sacrament y de sa formal paraula,

recort n' ha de quedar en eixa terra

de ma terrible y sens igual venjansa.

Mes no m' enganyará qu' ángel es ella

y 'l cor me diu que 'ls ángels may enganyan.

(Ia.)

QUADRO TERS.

Lloch tenebrós.

MELISSA.

Passa y al ser al mig la detura lo CHOR infernal
ab sas veus.

CHOR DE MALS ESPERITS.

Atúrat.

atúrat

que l' hora ha arribat.

Lo pacte firmavas.

lo temps ha acabat.

MELIS. Oh contratemp!.. Per pietat
concediume un plaço. Es trist
tindrè d' acabar, sens veure
satisfet lo meu desig.

Escoltéu, ja se que l' ànima
donada de temps 'us tinch;
mes també se que 'l donarla
va se per lográ' una fi,
fi que no he lograt encara
mes qu' aprop de lográ' estich.

Deixáume probar al menos
si un nou intent me rehix.
Morir deixantlos felissos!
Oh no! Aixís no vull morir!
Almenys vostra ajuda dáume
ab mes alé y mes profit

y si llavors so vençuda
que 's complezca mon destí.

CHOR.

Atúrat
atúrat,
que la hora ha arribat.
Lo pacte firmavas,
lo temps ha acabat.

MELIS. Perque aqueixas veus no callan
los seus accents venjatius?
Y si voleu que complezca
lo pacte firmat per mi
¿perque no heu complert vosaltres
lo que pactat fou allí?
Vosaltres heu fet que vençan
¿y ara á cercarme veniu?

CHOR.

Si fugen,
si fugen
á lo teu voler;
tu te 'n tens la culpa,
no 'u has sabut fer.

MELIS. Jo poch destre? ¿Que calfa
fer mes del fet fins aquí?
No he seguit jo sas petjadas?
No he vellat de dia y nit?
¿Quina culpa n' es la meva
si s' escapan á mos fins?
Jo si que plányem' podria
de vostra ajuda y enginy.

Ben trist poder es lo vostre
que vos lo desfá, Merli.

ESCENA II.

MELISSA. LLUCIFER.

LLUCI. Aquí 'm tens, dona xarrayre,
ja que 'm has tocat lo viu?

MELIS. Oh gran senyor!

LLUCI. Ja 'm tremolas,
y á mon volé' has resistit?

MELIS. Es que jo, si...

LLUCI. No hi tornis

á repetir lo qu' has dit,

perque las tevas paraulas

las he sentidas de dins.

Has gosat acompararte

ab lo prepotent Merli

que cad' any al infern porta

ánimas en gros á mils.

¿Com vols que jo te servesca

com un parroquiá antich?

Tu ets novicia y no sabs treure

de nostres arts lo profit.

Fa molts anys que vas fé' 'l pacte

y encara cap fruyt n' he vist:

d' haverte donat m' ajuda

be me 'n so prou penedit.

MELIS. ¿Mes com voleu que rehixi

si ajudéu mos enemichs?

Permetéume que 'us ho diga

ab accent franch y cla' y llis,

no 'us heu portat com devian

al lligar lo pacte ab mi.

LLUCI. Melissa!

MELIS. No 'us enfadeu

(Cremat.)

per lo que jo 'us vaig á dir.
Perque ¿si 'm davau ajuda,
també l' heu dada á Merli?
savent que Merli auxiliava
als que jo estich perseguint?

LLUCI. Melissa!

(*Has cremat.*)

MELIS. Aixó son jugadas
que no son de lley. Si á mi
me voliau aydá', estavau,
obligat á n' en Merli,
á negarli vostre influxo.
Obrar d' altre modo, es trist
tenirho de dir, Senyor,
no es pas gens propi de qui
vol ab rigor los seus pactes
pels altres ferlos complir.

LLUCI. (*Enujadussim*) Melissa! May. . may ningu
se me hi havia atrevit!

Y ¿qu' haja estat una dona
la que 'm vinga á repta' aixis?

MELIS. Oh! no 'u so dit per oféndreus:
no eregáu aytal de mi.

LLUCI. (*Grotescament.*) Oh! ja... ja 't conech herbeta,
ja se que 't dius moraduix!

MELIS. Vos ne faig vera protesta.
¿Oféndreus? Jo sols he dit
lo que 'm semblava acertat.
Si m' enganyo, compassiu
siáu, Senyor: jo m' humillo
ans vostre podé'.

(*S' agenolla.*)

LLUCI. (*Alsantla.*) Al oblit,
está ja dat. Be, ¿qué vols?
Cuyta que vull entlestir.

MELIS. Voldria que m' allarguesseu
lo plaço... y 'us jurho aqui
que ó vindré ab ells, ó al infern
vindré en lloch seu á patir.

LLUCI. Be ¿quan vols?

MELIS. Set días.

LLUCI. (*Secament.*) Massa.

MELIS. Encar mes volia dir.

LLUCI. Ab tres ja 'n tens prou.

MELIS. (*Suplicant.*) No.

LLUCI. (*Secament.*) Si.

MELIS. Pero.....

LLUCI. Calla.

MELIS. Es que.....

LLUCI. (*Fort.*) Que calles,

que ningú 'm replica á mi.

Mon govern no accepta llengas

que parlen massa. Esta dit.

Tres dias te concedeixo,

y passats los tres... aquí!

MELIS. (*Saludant.*) Fassas lo vostre voler.

LLUCI. Y 's farà. Ben clar que sí! (*Ab mes dolçesa.*)

Ara ves, y perque pugas

ab mes descans los teus fins

atenye, te do 'l poder

(que es molt delicat y fi)

de fer compareixe hont vullas

lo que 't puga convenir.

Mes en visió veritable

solament, y tu aixis

se 'ns móuret' d' un punt, podrás

seguir de tos fets lo fil.

(*S' enfonça.*)

ESCENA III.

MELISSA sola.

CHOR INVISIBLE.

Tres dias,

tres dias

y apres al infern:

Melissa enllesteixne

que ja t' esperem

ventant,
atiant,
burxant
remenant

lo foch etern,

MELIS. (*Ab desesperació.*) Donchs aprofitém lo plaço
ja que mon fat aqueix es.
Végils jo perduts per sempre
y vinga l' infern despres.

(*l'a.*)

QUADRO QUART.

Lo teatre representa una sala del palau del rey móro, ricament guarnida, Galeria al fons plena de palauhers, esclaus, patges. Lo rey en lo seu trono y al seu costat PRECIOSA en cadira d' or, Princep BUFABI, Princep ESCLAFAT y PRINCEP FUINA, ab sos acompanyaments. Se estan celebrant festeigs per l' arribada de PRECIOSA. Ball de las encantadoras. Ball de negrets. Terminats los balls lo rey s' alsa y 'l dialech que sostenen tan ell com sa filla, ho fan des del trono de ahont no baixan fins que se dirá.

BABA. Sospesos ara 'ls festeigs
ab que sò honrat á ma filla
y volent, com ja sabéu
passarlhi los meus dominis,
cercantlhi també un costat
que ab los seus concells la guíhi,
y atesos á que son tres
quins mullerárshi desitjan,
com promesa n' hi he donat,
ella ha de ser la que trüi.
Que s' avansi un de primer,
y despres los altres vingan

y cada hu sas rahons
com millor li semblí diga.
Lo qui nesía escullit
será l' espos de ma filla.

BUFA. Jo ne sò senyor, prímpcesa.
de terras aquí vehinas,
son hermosas de gran válua,
minas d' or y plata crian:
sos boschs me 'n donan las fustas
qu' en tot lo mon mes s' estiman
y en las costas dels meus mars
s' hi fan las perlas mes finas,
Ne tinch milers de vasalls
d' esclaus ne tinch bona píla,
si m' escullisseu á mi
tot aixó voístre seria.
Mentrestant com á penyora
del molt que jo vos estimo,
accepteu aquest anell

(Lo treu de un estoig que portan dos patges sobre un covari blau.)
brillant cullit en mas minas.
No 'l te millor lo sultá;
joya aytal jamay s' es vista.

(Preciosa 'l pren: BUFAFÍ 's retira y s' avansa 'l príncip ES-
CLAFAT.)

ESCLA. Prímpeesa, si per las glorias
los cors de dona 's cativan,
de segú' 'us cativaré
no mes contantvos las mias.
Jo he dominat part d' avall
de l' ardida y vella Siria,
jo he fet enxiquir los termes
al mes vell regne d' Egipte;
he dut per patjes dos reys
esclaus de ma valentia
y 'n tinch deu mes que mas ordres
á fe 'l que vull los obligan.
De doncellas si 'n vulguès
no per cert me 'n faltarian,
sols de parentas de reys

tot mon harém n' ompliria.
Mes jo no mes vull á vos,
vull ser vostre en mort y en vida:
si m' escullissey á mi
may vos ne penediriau.
De gran amor en penyora
prenéu esta espasa rica,
presa al soldá de Damasch
en una llyta renyida.

*La pren de sos patges que la portan sobre un coiwi d' bellut ber-
mell, y li dona.)*

FUYNA. Si sou donada á las lletras
y 'us agrada llegir llibres,
prou haurá passat mon nom
pèl davant de vostra vista.
En totas las parts del mon
son conegudas mas ditas,
mas sentencias, mos preceptes
y també mas profecias.
Lo que jo he profetisat
s' ha complert en lo seu dia;
mos concells han dat profit
als qui n' han volgut seguirlos.
Pus be de tot mon saber
vos ne faig certa oferina;
si acceptéu lo meu amor
reç del mon vos faltaria.
En proba de la vritat
de lo molt que se 'us estima
rebéuaquest llibre d' or
qu' es la millor obra mia.

*Lo pren dels seus patges que 'l portan sobre un coiwi de bellut
blanch y li dona.*

BABA. Y be, Preciosa, ja has vist
lo que hi ha. La valentia
lo saber y la riquesa
tot á tos peus vuy s' inclina.
Filla, si á mi m' has de creure
un dels tres esculliria.

En eix moment apareix JOAN DE L'OS en la escalinata del fons ab lo ram á la mà y davalla ab gran sorpresa de tots fins arribar als peus de PRECIOSA.

ESCENA II.

Los mateixos y JOAN DE L' OS.

- JOAN. Ja qu' es hora de triar,
qui, tambe la vol, arriba.
- BABA. La fera!
- BUFA. S' ha vist tal cosa
may?
- BABA. Trayéulo. *(als guardias)*
- BUFA. si, tret siga.
- PRECIO. No, que parli jo l' escolto.
- BABA. *(á Preciosa)* Mes ja sabs lo que fas, filla?
- PRECIO. Que parli, ell está en son dret
mentre á escoltarlo m' avinga.
- JOAN. Vos han ofert, la sabiesa
la gloria y la valentia,
joyas que lluhen assi *(signantlas)*
com al cel estrelles brillan.
Jo no 'us parlaré, primpeca,
de cap do que mon cos tinga;
sols si 'us diré que, si es cert
que agrahiment los cors lliga,
vos sabeu si es merescut
que 'ns sigáu ben agrahida.
Jo no 'us parlarè de mi
que 'us he tornat á la vida,
si sols de una prometensa
qu' ab un sacrament uniau,
Vos parlarè.
- BABA. *(á Preciosa.)* Sents que diu?
¿Y t' ho escoltas tranquila?
- ESCLA. *(á Fuina.)* Ho escolto y 'm sembla fals!
- FUINA. *(á Esclafat)* Ho sento y m' apar mentida!
- PRECIO. *(á Joan.)* Parléu.

JOAN. (*seguint.*) Y si las penyoras
fan pensá' en qui las envia
ó las dona, aquesta branca
vos farà pensá' en ma vida.

Li dóna la branca: de la qual ab enginy PRECIOSA en treu la pinya y se l' amaga.

PRECIO. Me trobode tants volguda
que no se com fer la tria,
tots per sos mérits me plauhen,
tots de mon voler son dignes;
mes, com que no vull donar
preferencia á cap, voldria
que á un pensament que jo tinch
tots á gratient s' hi ajupissen.
Jo donarè cor y má
al qui me 'n porti una pinya
igual á la que jo mostro
des d' aquí; donchs es justicia
que qui vol lo que li agrada
deu fer algun sacrifici.
Tres dias ne donaré
de temps als qu' á aixó s' avingan.
Lo qui 'm porti lo fixat
no tindrà de penedírsen.

BUFA. Mes vos ne voléu, primpcesa,
qu' aquest també admés hi sia? (*Signa á Joan.*)

PRECIO. Perque no?

BUFA. Aixó es rabaixarnos,

BABA. (*A Preciosa.*) Conech que te rahó 'l primpccep.

BUFA. Penséu lo que de vos fora (*á Preciosa.*)
si la sort l' afavoria.

PRECIO. Jo ja he donat la sentencia,
ara 'us toca fer la pinya.

ESCLA. Jo, primpcesa, ans d' acceptar
á rebaixarme, 'm retiro.

FUINA. Jo també.

BUFA. Pus jo nó, may.

PRECIO. De fe 'l que vulláu sou lliures.

BABA. (*Á Preciosa.*) No vols aixó? Que 's complexa.
Ja veus que jo no te 'n privo;

mes reflexiona, Preciosa,
en lo que fas. Es ferirlos
en lo mes viu, conpararlos
ab aquesta... (signant á JOAN DE L' OS.)

PRECIO. Donchs precisa
es la condició.

BABA. Mes treume
á n' aquest que.....

PRECIO. Ja está dita. (Segueixen conversant.)

BUFA. (Als altres dos prínceps fent rotllo
No cal perçó retirarnos.
Y be ¿que voléu que 'n vinga
d' un inteligencia aixís?

ESCLA. (A Fuina.) Acceptém?

FINA. Acceptat siga.

BUFA. (Avansant cap á PRECIOSA seguint dels altres dos.)
Primpcesa, queda acceptat.

BABA. (Alsantse y davallant del trono.)
Pus jo no.

BUFA. (Portantsen' á part al rey y baix.)
Que hi fa que hi sia?
No tingau por que una bestia
puga fer consemblant pinya.

BABA. (á Bufa.) Y si la fes?

BUFA. (ab misteri) Descanséu
li donariam... matzinas.

BABA. Tens rahó aixís no hi ha escándol.

(Girantse á Preciosa.)

Pus ja qu' ho vols, lo temps fixa.

PRECIO. Ja 'ls ho so dit no fa gaire:
los dono de temps, tres dias.
Qui la pinya 'm portará
no tindrà de penedirsén.

(Davalla del tronoy tothom la segueix menys JOAN que se queda
om plantat esguardantla mentres se va allunyant.)

QUADRO CINQUÉ.

ESCENA I.

Muralla dels jardins del palau del rey BABALÁ. Lo princep Esclafat ix conversant ab lo princep Fuina. Poch despres lo princep Bufafi que 's queda apartat escoltant.

ESCLAFAT. FUINA, despres BUFAFÍ.

ESCLA. Ja podeu comprendre vos
qu' ab proposició tan rara
no 's pot fer res de profit.

FUINA. Y es clar; n' estimarà un altre
y perçó posa impossibles
com fer una pinya iguala
á la que te.

ESCLA. Oh, y sens mostra,
qu' es mes impossible encara!

(Yá BUFAFÍ y 'ls escolta d' amagat.)

FUINA. Si haguès dit, ella, una pinya
d' or y res mes, encar passi.
Empero igual!

ESCLA. Oh! llavoras
fentla mes gran. ó adornada
ab pedras de preu...

FUINA. Es clar!
Si be que fora molt cara,
perque pinya d' or macís
si n' es de molta grandaria,
resulta á un preu!.. Mireu, jo
fa temps quan fiu ma morada,
per remato d' una agulla
que hi tinch, vaig encomenarne
una de grossa. Van ferla
uns vells argenters de fama...
Mes fill! lo preu va ser tal,
que vaig tenir de deixarla

perque no haurian bastat
ni cent senallons de plata.

ESCLA. Convindrà deixarho corre,
y aixó que 'us dich que m' agrada.

FUINA. Oh! es que es bella! *(Tot anantsen.)*

ESCLA. Aquells ulls!

FUINA. Y aquella ma fina y blanca!

ESCLA. Y aquell peu! *(Tot caminant.)*

FUINA. Y aquell clotet
que te quan riu á la galta!

(æen tot conversant.)

ESCENA II.

BUFAFÍ.

Tenen rahó, es molt difícil
lo poder accontentarla.
Mes encar que igual no sia,
si fos mes rica. ? 'Ls agradan
tant á las donas las joyas!
Y sobre tot regaladas.
Si jo pogués replegar
aquesta de que parlavan,
la qu' havia de costar
uns cent senallons de plata!
Oh, Si... ¿á qui no enlluerna
un munt d' or de gran alsada?
Primer faria pamplinas,
despres no 'n faria tantas,
y á la fi... jo no sò lleig...
Tinch palaus... y enamorada...
no sé m' apar que se 'm mira
així de bon ull. Tentantla
ab joyas de preu... lo cor
me diu que me l' emportava.
Si m' hi arribava á casar
iquina alegria! Alá 'm valga!

Res, res á cercar la pinya;
no 'n parlém mes, y constancia,
que la constancia las penyas
mes duras y aspras ablana.

Ia: depressa.)

QUADRO SISÉ.

Carrer llarch hont s' hi veuhen quan se dirá sobre las boti-
gas, retols que diuhen «ARGENTER.» Las portas tenen de ser
practicables, puig s' obriran á son temps.

ESCENA I.

BUFAFÍ y despres MELISA.

- BUFA. Mes d' un dia he caminat
per arribar á eixa vila.
Aqui, diu, que 'ls argenters
saben fer molt be las pinyas.
Mes no veig rétols en lloch.
Olal qui ve? Na Melissa.
Melissa! Si l' agafés
al rey acontentaria;
mes com es bruixa, potser
encara hi perdrias príncep.
Convè ferne los ulls grossos;
Bufafí, no te emboliquis.
- MELIS. *(ap)* Lo príncep aqui? *(alt)* Que buscas?
- BUFA. Jamay ho endevinariau.
- MELIS. S' ha perdut altra vegada?
- BUFA. Y que?
- MELIS. Que? Del rey la filla.
- BUFA. Ni s' ha perdut, ni la busco.
- MELIS. Donchs que n' has perdut?
- BUFA. Ma ditxa.
- MELIS. Ta ditxa?
- BUFA. Si: heu de saber

que 'l dols amor m' esclavisa.
Que n' estich enamorat
de Preciosa, com un ximple;
y que si ara 'm trobéu
aquí, es ella qui m' hi obliga.

MELIS. Com?

BUFA. No sabéu qu' ella 's casa?

MELIS. Se casa ¿ab qui?

BUFA. Ab lo qui tinga,
una pinya igual en tot
ab una que te y hem vista.

MELIS. Qui la te?

BUFA. La Preciosa;
y pus que, ¿qui ha de tenirla?
Ne son tres los pretenents,
dich mal, un tinch d' afegirni;
si be aquest quart no es un home
sino bestia indefinida
entre home, ós y persona,
que 'm fa prou mal y embolica.
Jo he sabut qu' en est indret
hi havia moltes botigas
d' argenters que saben fer
ab perfecció 'l seu ofici.
M' han dit si també se deya
qu' havian fet una pinya
celebrada de tothom,
tothom que l' havia vista,
y perço he vingut corrent
á veure si farem fira.

MELIS. Y tu n' estás ben segur
de que ventatja no obtinga
aquest que li diuen fera
sense que tal volta ho siga?

BUFA. Prou me 'n temo; mes si fos,
jo ja se lo que 'm faria.

MELIS. Quatre gotetas al vas... *(Com llegintli 'l pensament)*
¿No es aixó?

BUFA. Si fos precisa
tal operació, qui sab...

- potser si.
- MELIS. En mi confia.
Si per cas jo tinch un aiga
qu' ab sis gotas.
- BUFA. Me 'n dariau?
- MELIS. Sempre y quan tu me prometis
en tot lo que vulla obehirme.
- BUFA. Tant com aixó.
- MELIS. Pus aixís
no t' hi casarás. ¿Rumias? *(Veyent que cavila)*
- BUFA. Si.
- MELIS. Resultts?....
- BUFA. No encara.
- MELIS. Cuyta
que no puch entretenirme.
- BUFA. No trovo tanta ventatja
per obligació tan rohina.
- MELIS. Ventatja! Ab aquest verí
la fera se moriria,
y tu mes hermos que un sol
del ceptre t' ampararias.
Si la fera no se 'n va,
no pensis en obtenirla:
ja t' ho dich per endavant
ell será lo de la pinya.
- BUFA. Certa 'n sou?
- MELIS. Tant com ne so
de que parlo y que so viva:
- BUFA. Y ab l' aiga!.... *(Cavilant)*
- MELIS. Tu guanyarás.
- BUFA. Donchs vinga l' aiga, y m' obligo
á creure los manaments
que vos m' imposéu.
- MELIS. Quan siga
arribada la ocasió
sis gotas d' aixó li tiras
al vas y si no li fessen
l' efecte que tu desitjas,
las altrás sis que te 'n quedan
tantost pugas aprofita.

Cada gota d' aquesta aiga
fará naixe d' ell á dintre,
una fastigosa bestia
que per tot llensa matzinas
y no trigará cap hora
á deixar aquesta vida.

Aqui la tens.

(Li dona una ampolleta.)

BUFA. Mes avans

vull provar lo de la pinya.
Si guanyo ab ella, del tracte
que acabo de fe' 'm deslligo.

MELIS. Encar qu' ab ella guanyesses
convé que l' aiga aprofites,
perque ¿qui á tu t' assegura
qu' ella y ell ja no s' estiman.

BUFA. Cosa increíble!

MELIS. Es probable.

Y quan jo 'u dich.

BUFA. Vos noticia

teniu de que.....

MELIS. Jo sols dich
que 't convè escursarli 'l viure:
tant si guanyas com si no,
las sis gotas: créume príncep.

BUFA. M' heu convensut y ho faré.

Ara diguéu si sabriau
quin es de aquestos carrers
lo quin argentens hi viuhen?

MELIS. Lo que som.

BUFA. Mes no veig rétols
que tal ofici nunciin.

(Iaxen los rétols demunt de cada porta.)

MELIS. Y que no sabs de llegir?

Llegeix.

BUFA. No 'ls havia vistos,

Encara es tan dejornet,
tot bell just punteja 'l dia:
perçó tots encara dorman.

MELIS. Me 'n vaig.

(Anantsen.)

BUFA. Y 'm deixéu Melissa?

MELIS. Si: que la sort vos ajudi.

BUFA. Aixís de cor se desitja.

(Ia MELISSA)

ESCENA II.

BUFAFÍ, despres ARGENTER 1, 2 y 3 y altres.

BUFA.

(Mirantse l' ampolleta.)

Te rahó, ab aquest liquor
puch satisfer ma esperansa
y tambe ab ell la venjansa
si no 'm favoreix l' amor.

Si ab la pinya surto á be
llavors serà per lliurarme
de mals de cap...jo casarme
sent ell viu? Ca! no 'u faré!

(Agafa l' ampolla.)

Calla qu' obra sa porteta
un argenter.

(Argenter 1 obra la porta y despres poch á poch tots los altres
que fan á mes acció d' anarlas parant.)

(Cridantlo.) Vos qu' obriu.

Sou ferrer blanch? ¿No 'm sentiu?

ARG 1. Acostéus una miqueta.

BUFA. Feuho vos,

ARG 2. No feuho vos.

BUFA. Es que vinch per fer un negoci.

(L' argenter deixa la botiga y corra desseguida cap á BUFAFÍ,
seguit del 2 y 3 y á poch á poch los demes.)

CRG 1. Si es així mani y disposi;
mes que vinga per fern' dos.

BUFA. Be, diguéu: sou argenter
y sabeu treballar fi.

Responéu ¿que ho sou?

ARG 1. Si.

ARG 2 y 3. Si

ARG 1. So argenter.

ARG 2. També.

ARG 3. També.

BUFA. Com es qu' han respost aquells?

(pels argenters 2 y 3.)

ARG 1. Son companys del meu ofici.

BUFA. Poca part de benefici
tocarás si venen ells.

CANTANT.

BUFA. Ara be, jo sols voldria
una pinya ben famosa,
ben pulida, ben xamosa
que fos tota, tota d' or

ARG. Si senyor, si senyor.

BUFA. Que tingúes gentil alsada,
puntxeguda, ben rodona,
bella, rica y molt bufona
que en lloch se 'n trobés millor.

ARG. Si senyor, si senyor.

BUFA. Perque 'm parléu
tots al plegat?

ARG. Perque heu trobat
lo que busquéu

BUFA. Com! La pinya?

ARG. Ja es aquí.

BUFA. Ay, de mí!

Es vritat?

Quina joya m' heu donat!

Quina joya 'm feu sentí!

La podrè donchs jo obtení'?

ARG. Si, si, si,

BUFA. Mes la pinya ha de ser nova
ben pulida y treballada.
Ha de ser per tots llohada
com la joya de mes preu.

ARG. Ja veuréu! ja veuréu!

BUFA. Si es així com la demano,
á pes d' or será comprada
y despres ben arreglada
al palau ab mi vindreu.

ARG. Ja veuréu! ja veuréu!

BUFA. Ara ¿hont anéu?
tots en un munt?

ARG. A portá' al punt,
lo que cerquéu.

BUFA. Com? La pinya?....

ARG. Ja está aquí.

BUFA. Ay, de mí?

¿Es vritat?

Quina joya m' heu donat?

Quina joya 'm feu sentí'!

La podré donchs obtení'?

ARG. Si, si, si,

(Ixen los argentens.)

BUFA. Quina alegria!

Jo triunfaré.

Ay! quanta enveja

quan l' hi duré.

(Tornan los argentens ab un carro tot tapat ab vistosos draps.)

ARG 1. Ja está aquí.

BUFA. Més tapada?

ARG 1. *(destapantla)* Vos agrada?

(Queda descoberta una colosal pinya d' or.)

BUFA. Si m' agrada? Sí.

ARG 1. Mes ans es precis.

Parlar clá' y llis.

Potser lo preu

car trobaréu.

BUFA. Car, may ho será.

M' agrada: 's veu be

que car ha de se'

lo qu' á un li convè.

ARG. Está clar?

BUFA. ¿Quan valdrá?

CHOR D' ARGENTERS.

Cent mil cent y tres zequins

d' or de lley tots nous y fins,

y ademés

altres mil y cent dinés,

y á n' aixó

se hi 'fegeix un milió,
finalment
cent cabassos plens d' argent.

BUFA. Car ho trobo: mes no importa;
tot aixó 'us será donat.
Mes á veure ¿qui la porta
al palau ben aviat?

ARG. En eix carro ben guarnit.

BUFA. Si hi ha música milló.

ARG. Mes, qui paga tot aixó?

BUFA. No passéu perçó neguit,
que qui pagui jo seré.
Au! Amunt...Aneu depressa.
Vingan musichs, vinga fressa,
no anirá escás lo diné.

(Ixen músichs y fent professó y voltant la pinya, fent salts donan un tom pel teatre, ab la música sonant darrera del carro. Lo príncep al darrera de tot ab molta gravetat.)

CHOR D' ARGENTERS.

Visca 'l príncep generós
que la pinya 'ns ha comprat:
d' un recó nos ha lliurat (ap.)
que may fora estat venut.

Visca molt y aprop d' aquí (alt.)
per fer obras d' eixa lley.

Al palau aném del rey.

Visca 'l príncep Bufafí!

(Quan comensa á sortir lo corteig de la escena cau lo teló.)

FI DEL ACTE TERS.

ACTE QUART.

QUADRO PRIMER.

Le teatre representa un pati solitari del palau del rey Babalá.

MELISSA.

Mon treball ha estat perdut
y no he complert ma venjansa,
mes no perdo la esperansa
si be encara no he pogut,
y puig m' ajuda Luzbel
ab son influix poderós,
ó m' haig de venjar del os
removentne terra y cel,
ó á sa desitjada fi
arribarán per mon greu,
ja qu' apar qu' á favor seu
ne tenen l' influix diví.
Mes no... Cautiva sa mare...
ell en gros perill de mort...
favorable m' es la sort,
me veig vencedora encara.
En pi convertida está
en solitari recó.....
Aparéixme pi en visió,
en son mal me vull gosá'.

(apareix lo pi en una de las parets)

Aquí, de ma gelosia
tinch la causa y desventura,
no 's mourá, la tinch segura.
ferma aquí de nit y dia.
Per lliuram' d' ella he jugat
cos y vida y salvació:
si pert sa trasmudació
tindré de compli 'l pactat.

(*signant l' arbre*)

(*trayense un pergami y llegintlo.*)

«Jo 't dó l' art de bruixeria
y, tu, l' ánima, Melissa,
si aixi ho fas serás felissa,
venjarás ta gelosía.
Dos cops venjarte podrás
de la sultana ab m' ajuda,
mes si de forma trasmuda
lo segon cop, ne farás
humil lo que vulla jo.
Aquest es lo senzill preu
de seguir per tot arreu
de ton voler la intenció.
Dos cops la he encantada ja,
una en arbre y l' altra en roca.
Ay! si fugís de la soca
hont empresonada está!
Guárdat' he de que s' endugan,
si en arbre ton giny la tanca,
cap tros de soca ó de branca
perque may ferte mal pugan.
Aixís veslo vigilant,
si un tros d' arbre ne faltés
aquell que se l' emportés
desfaria tot encant.»

Oh, de aixó segura 'n so, (Guaytant l' arbre)
sancé encara.. ¿Mes, que miro!
Oh, rabia! ¿Es cert lo qu' miro
allí al cim?.. Es ilusió?
Una branca se n' han dut...
Oh pena! Oh sort malehida!
Mes quí y ahont?. Desseguida (*parlant ab lo arbre*)

arbre respon... ¿S' ha perdut?
¿L' han robada? Que n' han fet?
¿L' han amagada, en un cau?
¿No respons? No? Tan si 't plau
com no, respon: ¿qui l' ha tret?
Respon. No 'm contestas? No?
Te faig cendra desseguida.
Mes ay! que n' es de ma vida
la seua ma salvació.
Ets tossuda en lo callá',
y 'm tens ab las mans lligadas.
(Adonantse de las trepitjadas.)
Ah que veig! Son sas petjadas:
per ellas tot se sabrá.

QUADRO SEGON.

Cambra del palau del rey Babalá.

ESCENA I.

BABALÁ, després BUFARI.

- BABA. *(Impacientantse)*
¿Trigará gayre á venir?
Ja ha passat mes de mitja hora
y casi casi ja es l' hora
en que ella te d' escullir.
Oh, ja ho tinch determenat.
cap concessió si guanyés.
- BUFA. *(Arribant y fent reverencia)*
¿No heu manat, rey, que vingúés?
Donchs ja está fet lo manat.
- BABA. ¿Manat de qué?
- BUFA. ¿No entenéu
lo que jo vull di' ab aixó?
Vull di' que ja vingut so.
Ara digáu ¿que voléu?

- BABA. Vull parlarte, 't tienh per hom,
d' un segret.
- BUFA. Segret d' Estat.
- BABA. Si es casarse pendre estat,
llavoras li está be 'l nom.
- BUFA. Ah ja entenç, es de Preciosa
y potser també del os?
- BABA. Veig que 'ns entenem tots dos
ans de tractar de la cosa.
Donchs sí, Princep Bufafi,
d' aixó tenim de parlá'.
- BUFA. Está bé, rey Babalá:
parléu si 'us plau ferho així.
- BABA. Ja sabs qu' ella 's mig decanta...
- BUFA. No coixeja pas?
- BABA. Diré,
tú ja sabs que li ve bé
ser de l' os... Sols dirho espanta!
- BUFA. Mes hi ha la pinya entremig.
- BABA. Sí: mes si ell ho executava?
- BUFA. No será.
- BABA. Mes si 'u lograva?
Tot ho pot un ferm desig.
Jo ja he anat allí hont es.
- BUFA. Hont es?
- BABA. Tancat.
- BUFA. Perque aixó?
- BABA. Perque aixís he comprés jo
que no es fácil que la fes.
Hi so anat, l' he entretingut
com si li fes companyia.
- BUFA. Y ell que feya?
- BABA. Se 'm planyia
de trobarse detingut.
- BUFA. Y no treballava?
- BABA. Gens.
- BUFA. Aixís la pinya no 's fá.
- BABA. Qu' ha de fer.
- BUFA. Aixís perdrá,
- BABA. Ja está aixó en los meus intens.

BUFA. Mes si pert llavors digau
¿com es qu' encar teniu por
de que surti guanyador
tenintlo tancat en clau.

BABA. Jo d' aixó segu' estaria
si, per no gayres vells actes,
no sapigués qu' está en tractes
ab los arts de bruixeria,
sa vida me n' ha contat.

BUFA. Sa vida?

BABA. Y ne ve de rey!

BUFA. Será un rey de un altre lley.
dels que jo he vist y tractat,

BABA. En aixó s' ha quedat mut.
Sè qu' ha dit llinatge ral.

BUFA. Be, es lo mateix, tant se val,
será fill de un rey pelut.

BABA. Tan si com no, no m' enganya
pus ja m' he resol.....

BUFA. De cert?

BABA. A tallarli al coll si pert,
á llevarli 'l cap si guanya.

BUFA. Sols trobo que farà tro
aixó de matarlo en sech.

BABA. Donchs jo trobo, penso y crech
que no hi ha remey milló.

BUFA. Potser....

BABA. Quin?

BUFA. Lo que 'us vaig di'
l' altre dia.

BABA. No hi atino.

BUFA. Si guanyés... jo l' etmatzino
ab sis gotas de verí.

BABA. No 'm desplau ¿mes morirá
del verí? N' estás segu'?

BUFA. Mentre estiga ben dejú
ab sis gotas prou n' hi haurá.

BABA. Qin verí?

BUFA. Fet de sanch crua
d' un galipau mascle y vell.

BABA. Qui te l' ha dat?

BUFA. (*Dissimulant*) Al castell
lo tenia. Primer sua,
lo qui se 'l pren; despres tos,
despres ne fa un estornut
y cau estés fret y mut
tot donant un pas ó dos.

BABA. ¿Fa patir?

BUFA. Podeu pensar!
Jo un cop volia morir
y per no haver de patir
tant, ho vaig deixar estar.
Si fa patir, y no poch!
Veuréu que, 's torna bermell,
se li cargola la pell,
y després se posa groch.

BABA. Y quins efectes ne fa?

BUFA. Cada gota un pich beguda
en galipau se trasmuda
que no fa mes qu' esquitxá'.
Si guaya 'l faré trincar.

BABA. Comprench.

BUFA. Sis gotas al got.

BABA. Res, entesos.

BUFA. Mes, si 's pot,
no 'n gastarém que va car.

BABA. Donchs princep á donar fi
al greu qu' en mon cor s' apinya.

BUFA. Donchs vaig á cercar la pinya.

BABA. Alá 'us guihi, Bufafi.

(*Ixen cada hu per son cantó.*)

QUADRO TERS.

Cambra de la princesa presentada ab tota esplendor. BABALA y PRECIOSA dalt del entarimat; lo princep ESCLAFAT y l' princep FUINA entrant pel fons seguits de sos acompanyaments y 's posan fent reverencia davant del rey.

BABA. Ha vingut lo instant felís
en que tot á bon fi arriba.
En esta hora y aquest punt
lo temps señalat ne fina.
Princeps qui n' haja lograt
travallar consemblant pinya,
ja pot donarse des d' ara
com mullerat ab ma filla.

PRECIO. Pus que lo terme ha arribat
y un pacte á escoltáuse 'm lliga
comenséu, lo princep, vos
que 'm vareu donar un llibre.

FUINA. Senyora, princesa, jo
perque vos ne foseu mia
haguera donat lo mon
si meu fos; mes impossibles
no puch lograrlos: tan sols
Alá pot y es qui ho realisa.
Impossible es en tres nits,
y tambe en altres tants dias
fe' un treball tant delicat
com es lo d' aquesta pinya.
Aixis excuséume donchs
perque desprevingut vinga
que no pot obrar miracles
qui aquest pobre mon trepitxa.

PRECIO. Y vos princep valerós
que d' una espasa molt rica
me ne vareu fer mercé
en mostra de simpatía?

ESCLA. Si no fos per torná' á dir.

lo qu' acaba de di' 'l princep
també 'us diria qu' es cert
que un home no fa impossibles.
No es perque me 'n faltés temps
que de temps prou ne tenia;
mes princesa ¿sense mostra
com se pot fe' 'l que voliau?
Pinya igual vos demanavau.
y 'l patró no era visible,
argenter que fes aixó
com á Alá l' adoraria

PRECIO. Molt me dol tan poch enginy
en tan braus y dignés princeps,
mes conech també ab això
que d' amor no me'n tenfaho,
quí de veras vol, ne fa
cosas encar mes dificilas.
Mes si valtres no 'u heu fet
queda encara un altre princep
y un altre... *(Se sent soroll y música.)*

BÁBA. *(Escollant.)* Se sent ramor.

NEGRE. Lo princep Bufafi arriba.

ESCENA II.

Los mateixos y l' princep BUFARI ab tot l' acompanyament de la fi del acte 3. La pinya al mig en carro tot guarnit y tapada ab roba de colors vistosos. Música.

BUFA. Princesa, aquí so arribat,
triganer potsé una mica:
mes vinch ab lo cor tot ple
fins dalt de grossa alegría.
He sabut ara al portal
que 'ls altres ab res venian,
si aixó es cert, jo so guanyat:
princesa, aquí está la pinya.
(La destapa. Admiració general.)

Be es prou cert que no es igual;
mes encara es molt mes rica.

Guaytéu tots aqueixos junts:

aquell curull; tant brunyida;

l' esmalt aquí; alli 'l cisell
que sos nervis tan be pinta:

la ma que l' ha treballada
es la ma d' un gran artista.

Lo pes que fa es horrorós,
tota d' or, tota macisa.

Preguntéu á vostre pare

si may cosa aytal ha vista:

preguntéuho als que á n' aquí

ab boca oberta la admiran.

Princesa, es pinya de reys:

de vos es digne la pinya.

PRECIO. M' agrada lo seu treball.

veig qu' es d' or, conto que val

mols diners... es obra digna,

mes la condició posada.

es se' igual y no mes rica.

BUFA. Aixís, no vos la quedéu!

PRECIO. Una paraula me 'n priva.

BUFA. Aixís vos quedéu soltera?

PRECIO. Qui sab!

BUFA. Si ningú la pinya

ha fet.

PRECIO. Ningú? Falta un altre:

aquest espero que arribi.

BUFA. Ah, l' os!

(*Ab accent de menyspreu.*)

PRECIO. Aixó no es parlar

com un palauher ni un príncep.

BUFA. Princesa.

PRECIO. Princep calleu

y apartáuvos qu' ell arriba.

ESCENA III.

Los mateixos y JOAN DE L' OS entre guardias.

PRECIO. Vos qu' arribeu, si 'l recort.
no m' enganya, es hora y dia
de que presentéu complerta
l' obra qu' á fe' us oferireu.
Si á bon punt feu l' arribada
presentéula desseguida,
la paraula que donguí
de bon grat sabré complirla.

JOAN. Dona, la prova ha estat dura
mes l' amor á tot arriba.
Si hagués tingut de fe' 'l sol.
Oh si! també fet l' hauria.
¿No era una pinya d' or
igual á la que teníau?

PRECIO. *(Mostrant una pinya.)*
Igual á la que veyéu.

JOAN. Donchs aquí tenui la pinya.
(Dona una pinya d' or á Preciosa.)

BUFA. *(ap.)* Malehit!

BABA. Y es ben igual?

PRECIO. Igual del tot á la vista. *(Cotejantla ab la seva.)*

BUFA. Tal volta no pesa tant?

BABA. Unas balansas ben finas. *(Un negre las du.)*

BUFA. *(á Preciosa.)* Voléu que la pesi jo?

PRECIO. No cal que 'us canséu bon princep.
(Pesantlas, una en cada plat de balansa.)

Si l' una cinch lliuras pesa,
l' altra, casi no 'u creuríau,
no 'n pesa menos ni mes
també fa justas cinch lliuras

BUFA. Tampoch es igual perço.

PRECIO. Que li falta?

BABÁ. Prou sab, filla,
que li falta alguna cosa

quan ell ho diu.

PRECIO. Siga dita
aquesta cosa que manca
á aquesta novella pinya.

BUFA. Esta paraula *novella*.
lo qu' he dit ne justifica.

PRECIO. No comprench?

BUFA. La que 'ns han dat
te menos temps.

BABA. ¿Com replicas
á tan sàvia reflexió?
tu mateixa ho vas dir, filla,
vas di' igual, si te menys temps
ja nó es igual.

PRECIO. Fou precisa
condició per mí posada
se' igual en forma: no atino
com ara voléu qu' en temps
tambe á la ja feta ho siga.
Mes com jo no vull mancar
á lo pactat, y com fixo
no se sap lo temps que te,
pus de mes temps potser sía,
que vinga algun argenter
y al moment l' or analisi;
empero entenga 'l qu' ho fasse
que' si s' erra ó diu mentida,
la testa li hem de tallar
avans de que acabi 'l dia.

ARG. 1. Jo 'u faré.

(*Presentantse.*)

PRECIO. Donchs feuho vos.

ARG. 1. Vinga un fornal desseguida,

(*Tot lo que demana se li va donant.*)

un gresol, y un bocinet
de cad' una de las pinyas.

Tambe m' ajudarà aquest (Signant un argenter)

y aquets altres, si volian. (Los altres l' ajudan.)

Una mantxa. Bon carbó:
del millor d' aquí ne siga.

Y per treballar mes be

que 'ns deixéu cantar voldriam
que feyna que 's fa cantant
surt milló ab menos fadiga.

PRECIO. Tot lo que voléu cedit
vos es des d' ara: enlestiune.

(S' arregla la fornal y altres enginys necessaris, encen foch, un
dels argenters fa de manxego.)

CHOR D' ARGENTERS.

Quan l' or ne surt de la mina
no tindria comprador
sino fos lo foch que 'l crema
y lo destre fonedor.

Ay si! ay no!
Manxa manxego!
manxa manxego!
Ay si! ay no!
manxa manxego
de debó.

Quan es fos tampoch es cosa
que tan preu y cost tingués
sino fos l' enginy y trassa
de las mans dels argentés.

Ay si! Ay no!
manxa manxego,
manxa manxego;
Ay si! Ay no!
manxa manxego
de debó.

ARG. 1. Termenada está la prova
y dech dir, segons m' ho indica
mon sabé y ma esperiencia,
que l' or de las dugas pinyas
te 'l mateix temps y qu' ha eixit
fins de una mateixa mina.

PRECIO. (A Baba.) ¿Sentiu mon senyor y pare?
Ho haveu entés be, Prínçeps? (Als Prínçeps.)

BABA. Mes, Princesa...

BUFA. Jo princesa
ja no dupto gens ni mica,

y seré content, si sé
qu' ab ell ne viviu felissa.
No vull tindre'l de mal ull, *(Per Joan.)*
ni vull qu' ell tampoch m' hi tinga. *(A Joan)*
En prova de que 'us vull be,
veniu y farem un trinquis.

(Fa una senya á un de sos patjes.)

(ap.) Ja hi he posat las gotas
que m' ha encarregat Melissa.

(Ve 'l patje ab las copas.)

Patge atánsat.

(Lo patje se acosta.)

Per mi aquesta; *(Ne pren una.)*

per ell l' altra, la mes llisa.

JOAN. *(Com enrahonant ab ell mateix y sens adonarse del princip que li ofereix la cópa.)*

Ah! com ne glateix mon cor!

Ventura ¿no m' ets fugida?

Lo que 'l fat me senyalava

se compleix.

BUFA. *(á Joan)* ¿Las heu sentidas
mas paraulas?

JOAN. Que?

BUFA. Eixos beyres

son meus, á beure 'us convido.

JOAN. Perquè?

BUFA. Ne vull celebrar

lo vostre triumph; m' hi obliga

lo meu cor que no 'us vol mal

y per amich vol tenirvos.

Trinquém per la vostra sort,

pel goig que se 'us avehina,

perque Alá 'us donga en tot temps

bona sort, pau y alegria.

JOAN. *(Prement la copa que li allarga Bufa.)*

No 'u rebujo y per vos princep

també altre tant se 'us desitja.

BUFA. Trinquém

(Al trincar cauhen sis gotas del beyre de Joan. Bufa adonantsen y ap.)

(ap.) N' han caigut sis gotas,

perçó 'l veri queda dintre.

(*alt.*) A la salut de Preciosa
y á la del qui ella marida.

(*Beu*)

JOAN. A la vostra. (*beu*) Bo es lo vi.

BUFA. Es del mateix que bevia
le meu revasavi Anás
de Damasch potent Califa.

(*ap.*) Y no li fan res las gotas!
Si m' haurá enganyat, Melissa.

FUINA. Repareu, aqueixas gotas

(*Qu' haurá estat mirántselas un ralet ans.*)

qu' han caigut del beyre, s' inflan.

JOAN. Cert.

(*Mirant.*)

ESCLA. Y es vritat

PRECIO. (*Acostantse ab lo seu pare.*) Y com creixen!

(*Despres de mirarselas.*)

Ho veig y 'm sembla mentida.

BABA. Qué passa?

FUINA. (*al rey*) Que d' aqueix vas

(*Lo de Joan.*)

han caigut en aquest siti
unas gotas y are prenen
forma encara no precisa.

BUFA. Si será això de la bruixa
un mal art ó una enganyifa.

BABA. (*Mirantseho.*) Verament aixó son bestias,

FUINA. Galipaus.

JOAN. Aixís s' esplica
gotas d' aiga y pols los fan.

ESCLA. Mes ests tenen una mida
que cap dels qu' al mon se troban,
no so segur, no hi arriba.

(*Ixen los galipaus y quan tenen una mida á propósit vomensan á
saltar y fent la sardana enrotllan á Joan de l' os, tot cantant;*)

GALI. (*Cantant.*) Rach, rach

t' han enmatzinat,

t' han enmatzinat.

BUFA. Y parlan!

(*Tots reculan deíxant á Joan separat.*)

- JOAN. Y á mi s' endressan.
¿Perque párléu de matzinas?
- GALI. (*Cantant.*) Rach, rach
princep te l' ha dat.
princep te l' ha dat.
- JOAN. (*No comprenent lo sentit.*)
¿Un princep m' enmatzinava?
Quin dels tres ho pretenia? (*Signantlos.*)
- GALI. Rach, rach,
lo del teu costat,
lo del teu costat.
- BUFA. (*Qu' es lo qui está mes aprop de Joan.*)
Mentiu, bestias verinosas
que l' infern aquí 'us envia.
- GALI. Rach, rach,
no, qu' es ben vritat;
no, qu' es ben vritat.
- JOAN. Deume una prova segura
de qu' es certa vostra dita.
- GALI. Ranch, rach
mes ne te amagat,
mes ne te amagat.
- JOAN. Amagat ne du 'l verí?
Hont responéu desseguida.
- GALI. Rach, rach,
dul' embutxacat;
dul' embutxacat.
- JOAN. Oh! jo sabrè si es vritat.
Y, si 'u es, temeu mas iras. (*A Bu(af.)*)
Princep la buixaca aquesta
(*Senyalantli l' escarcela.*)

- lo girarla no 'us plauria?
- BUFA. Ni vos m' ho podeu manar,
ni jo menos concedirvosho.
- JOAN. Puig lo que de grat no 's fa.
á malgrat á fer s' obliga.
- BUFA. Ni de grat ni sense grat
ningú á son voler m' inclina.
- BABA. (*Posantse entremig.*) Princep... y vos aparteuvoſc
La pau ab vosaltres siga.
- JOAN. Pau jamay ab qui la mort
pera lo meu cos volia. (*Embestint á Bufaſi.*)
- BUFA. (*Trayentse 'l panart.*) Primé 'l cap t' he saltará.
avans que á mon cos arribis.
- JOAN. Ans de véurem mort á mi.
veurás l' infern que ja 't crida.

(JOAN empayta á BUFAſI lo qui tot defenentse va reculant fins á
tocarse d' esquena ab la pinya que hi ha al mig de la escena.)

PRECIO. (*ap*) Branca, si es cert lo que 'm deya
(*Al ram que des del comens té á la ma.*)

la estrella que tu podias.
fes que l' princep quedi enclós
dins lo cor de aquella pinya.

(*La pinya 's mig bada y enclou al princep, tornant á son estat
primitiu.*)

- BABA. Oh quin cas maravellós!
- PRECIO. (*ap.*) La estrella no va mentirme.
- ESCLA. Aixó de mal art es seny!
- FUINA. Això es art de bruixeria!
- BABA. Tot lo qu' aquí está passant
des qu' aquest eix lloch trepitja (*Joan*)
ben clar mostra qu' es un ser
d' estrany y temible origen.
Eixas bestias que rodavan
ara mateix per' si dintre;
aquesta pinya qu' ha dut
tan igual á l' altra pinya,
y aquest darrer espectacle
que 'ns ha pres l' estimat princep,
ben clar mostran que está en tractes
ab esperits invisibles.

Sent aixó cert ¿puch permetre
qu' ab ma filla fassa lliga?
¿Com pot consentir un pare
en consemblant sacrifici?
Y si aquest pare es un rey,
amo de llargas provincias,
ab cortesans de saber
y altres de nissaga antiga
¿pot rebaixarse jamay,
ni rebaixa' als que l' estiman,
prenent per gendre una fera,
donantlos per rey qui cria
una imatge no pas d' home
y un cor malvat com lo tigre?
Prou.

JOAN.

BABA.

Lo dit, dit. Qui sino
tan venjatiu ne seria
que donés tan crua mort
per una vana sospita.
¿Quí ha compromés ma vellesa
y la pau que aquí hi havia?
Oh! no, may serás l' espos
de la que al mon mes estimo.
Y per lliurarme de mals
que de tu 'm podrian vindre,
y per salvar mon bom nom
que vivintne tu perilla,
Ola! soldats subgectáulo
y d' aquí arrabatat siga,
y fora 'l palau portat
llevéuli 'l cap desseguida.

JOAN.

(Amanintse per defendres')

Si es que per forsa se 'm venç
hauré de deixar lo viure,
mes si per la força 'us guanyo
prou haureu de penediusen:

BABA.

Soldats á ell.

JOAN.

Acostéuse.

BABA.

Avant, vos dich, ¿Qnè 'us ne priva?

ESCENA IV.

Los mateixos y MELISSA qu' arriba depressa.

MELIS. (*ap*) S6 arribada á temps per sort.

JOAN. Melissa aquí? (*Sorpresa general*)

MELIS. Que 'us estranya.

BABA. Si la vista no 'm enganya
hi ha algú que cerca la mort.
Melissa.

(*Irat.*)

MELIS. (*Fent reverencia.*) Vostra sultana.

BABA. Y tambe ma gran nemiga.

MELIS. Lo pasat oblidat siga.
creyéume.

BABA. Pretenció vana.

Marcada la pena tens
y per justa 's complirá.

MELIS. Si 'm volguesseu escoltá'
potser no 'us doldria gens.

BABA. Enginyes de ta fantasia!...
Si no sabs mes que mentir.

MELIS. Si 'l que sé 'm deixesseu dir
tal volta 'us agradaria.

BABA. Pots parlar; mes ten entés
que tantost acabarás
no perçó te lliurarás
de la mort que t' he promés.

(*Seuse al trono al costat de Preciosa.*)

MELIS. Lo marí quan surt del port.
ple de po' á voltas camina,
y ab por y tot s' avehina,
als esculls hont hi ha la mort.
Aquell que la mort ne tem
es qui mes prop d' ella s' troba,
Senyor. comensaré l' obra
á forsa de vela y rem.
Los planyéu de las greus penas
qu' heu passat y passaréu

y á mi de tot m'acuséu
sens tenirne probas plenas.
Vos heu perdut la muller,
y la filla 'us van robar
y, perque 'us van enganyar.
vos creyéu que jo vaig ser.
Per fortuna en eix moment
aquí s' es feta una acció
què 'us pot convence Senyó,
de que de tot so ignocent.
Heu vist com ab art fatal
lo príncpep s' ha empresonat,
heu vist com s' han trasmudat
las gotas en animals
y per no ser jo n' aquí
y ser sense mi tot fet
prova aixó ben cla' y ben net
que 'ls mals arts no estan en mí.

Quí del art de bruixeria
ha fet us es lo qui calla:
guaytéu sos ulls, en ells balla
dels mals arts la picardia.

(Per Joan.)

BABA. Qu' ell es culpable es provat,
mes tambe sé lo que vals:
me lliurarè de dos mals
matant als dos de un plegat.

MELIS. Senyor, ignocenta só.

BABA. ¿Y sabs lo qu' aquí ha passat
sens haverho presenciát?
Tu has fet ta condempnació.

JOAN. Y quina prova teniu
ja qu' ella n' es la culpable
per ferme á mi responsable
dels contratempes que patiu?

BABA. Ni tinch de dárten' rahó
ni tampoch dártela vull;
aixis calla y gira full,
que mes no 't vull sentir jo.

MELIS. Ah! no es de planye també

que 's condempni á l' ignocencia,
y que 's condempni á presencia
del qui de tot culpa te.

BABA. Com!

MELIS. Si, lo que, com l' agram
á la terra, aquí danyava,
no era jo.

BABA. Donchs ¿que era? Acaba.

MELIS. Senyor rey, era aquell ram
(*Signant lo que Preciosa te.*)

En ell infiltrat está
lo poder de ferho tot,
no mes cal que diga un mot
lo qui l' aguanti ab la má.
Per ell heu perdut la mare
d' aquesta que tant voleu
y per ell també perdréu
lo poch que 'us quedava encara.
Vostra filla enamorada
está d' aquest que es aquí
y lo ram es qui va uni'
sos cors ab forta llassada.
Sens ram tornarà la pau
á eixa ma volguda terra;
sens ram finirá la guerra.
que hi ha dins de aquest palau.
Vostra filla, lliure 'l cor,
buscará una passió nova,
y l' amor qu' ara 'us la roba,
fora 'l ram, patirá mort.
Donéumel' donchs gran Senyó,
féune la prona y veuréu
si l' ram aquest me donéu
com trasmuda tot aixó.

BABA. Si per una part te crech
per la altra ne ducto encara.

Y tu 'm tornarás la mare
de la qui al costat jo sech.

MELIS. La tornaré.

BABA. Del cor seu, (*Signant á Preciosa.*)

la passió que ab ell la lliga
la fondrás?

MELIS. Tan prompte siga.
lo ram en lo poder meu.

BABA. Per quin sagrament, de pla
te obligas á complí' aixó?

MELIS. Per la part de salvació
que 'm te promesa 'l Korá.

BABA. (*A Preciosa*) Pus bé, dona 'l ram, Preciosa.

PRECIO. Lo ram no es mourá de mí.

BABA. Ne rebujas creurem,

PRECIO. Si.

Es una joya preciosa
á fé un gran bé destinada
per obra d' un diví estel:
aquest ram trencará l' gel
d' eixa ánima condempnada.

(*Melissa*)

Per ell irá al foch etern
qui sagramentant mentia,
donchs l' ánima que oferia
ja la te dada al infern.
Ram, per art que al cel t' ha dat
dona al mal ángel sa presa
que compleixi sa promesa
qui del cel ha renegat.
Y pus que lo infern la vol
y ella al infern s' es donada:
vés ánima condempnada
lluny ben lluny dels raigs del sol,

(*Melissa se converteix en diablessa eixintli unas grans alas de
ratapinyada. Al mateix temps los galipaus tornan á eixir y can-
tant ballan la farandola á llur entorn y al de la pinya que també
roda.*)

Valtres, bestias qu' ab delit
tot salteiant la enrotlléu.
seguintla també tornéu
al lloch d' allí hont heu eixit.
Fora d' eixa cambra ral:
anéu, per may mes tornarhi,
que 's complezca es necessari

avuy vostre sí fatal.

(*Tot se fon. Melissa, galipaus y pinya.*)

Y vos, que per aparensas (*á Babatá.*)
qu' enganyan moltes vegadas
voléu que sian trencadas
mas sagradas prometensas,
contempléulo ab gran sorpresa
despullat de forma indigna:
Ram, dónali forma digna
de la má de una príncesa.

(*Joan queda trasmudat en un príncep hermós y jove ricament
habillat*)

BABA. Oh! maravella! (*Sorpresa general*)

JOAN. ¡Oh fortuna!

¿Com pot ser?

PRECIO. (*A Babatá*) Y diguéu ¿ara
seréu enemich encara
de la nostra amor?

BABA. Dejuna
de paraula 'm te tal obra
la boca.

JOAN. ¿Com pot se això?
So 'l mateix! ¿M' igualo jo
als altres? Oh! esperit obra
tas alas que retenias
y als espays elegits vola!
Oh ánima ja no estás sola
tens la forma que volias.
Junts abdos forma y esprit
en dols concert feu un tot...
Preciosa, dígam un mot,
tréume al punt de mon neguit:
¿aqueixa forma encisera,
eixa bellesa capdaldt
es fingida ó be real,
es per sempre ó pasatgera?

PRECIO. Per sempre tú la tindrás,
que 'l cel ho disposa així.

JOAN. Oh! ara sí, ara sí
que de cor m' estimarás.

BABA. Alelat quedo y no se
com tals fets per mí han passat.

PRECIO. Pare, aquest es lo triat.

BABA. Donchs may ho consentiré.
May consentir jo podria
qu' ab obra d' encantament
se juntás en casament
vassalla ni filla mia.
Y ja que m' has ensenyat
lo que val lo fet així...
Soldats, prenéulo y cumpli'
lo qu' avans vos he manat,

PRECIO. Pare, que feu?

BABA. Darli mort.

PRECIO. No es justicia tal hisanya.

BABA. No te ha de valdre cap manya
Preciosa m trobarás sort.

PRECIO. (*Alsantse del escambell corra ab ell y s' hi abrasa.*)
Pus jo vindré á morí' ab tu.

BABA. Preciosa...

PRECIO. 'Ls dos fugirém.

JOAN. ¿No veus qu' enrotllats estém?

PRECIO. Teva seré ó de ningú.
Ram vüllans afavorir;
un miracle, per favor.

(*Ex un sol y 'ls fa invisibles enlluhernant als altres.*)

BABA. Se 'ns escapan. Oh furor
morts ó vius los vull tenir.

(*Preciosa y Joan afavorits pèl sol fugen; los altres quedan atur-
dits; quadro.*)

QUADRO QUART.

L'escena representa uns baixos del palau del rey BABALÁ
hont hi ha las guardas del palau.

ESCENA I.

SOLDAT 1, 2, 3. UN NEGRE Y SOLDATS.

- SOL. 1. Y es aixís tal com ho contas?
SOL. 2. Tan cert com ço es una cambra.
SOL. 1. ¿Y s' han fos?
SOL. 2. Sí 'ns ha cegat
resplandor molt viva, mágica
que cobrintlos ab sos raigs
nos ha privat d' agafarlos.
SOL. 1. De manera que 'l sulá
no te filla altra vegada?
SOL. 3. Pus mireu qu' es un gros cas
lo que á nostre rey li passa.
Perdent y trobant sa filla.
Es de planye.
SOL. 3. (*Signant la porta de la dreta*)
Aquella cambra
no es la que hi havia l' os?
SOL. 2. Si que 'u es.
NEG. Si, aquí s' estava
SOL. 3. (*Que s' hi ha acostat.*)
Pus mireu sento un farum,
farum de bestia de llana.
SOL. 1. (*Mirant pel ull de la clau.*)
Es prou fosca,
SOL. 2. (*id*) Es qu' está closa
la finestra que l' aclara.
SOL. 1. (*al 3*) Obrala donchs
SOL. 3. Qui s' hi fica
ab eix baf? Que hi vaja un altre.

SOL. 1. (al 3) Veshí tu.

SOL. 3. Jo!

SOL. 2. Si, que t' toca,
pus ets d' entre tots nosaltres
lo mes jove.

SOL. 3. Jo no hi vaig,

NEG. No hi vas? Perque? Ala, passa.

(*Mig empenyentlo y ficantli de cop sens que l' altre puga fer res
y tancant la porta en clau.*)

ESCENA II.

Los mateixos menys lo SOLDAT 3.

SOL. 1. (al Neg.) Li has fet fer un prou mal negoci.

SOL. 2. Si que n' es mala passada.

SOL. 1. Y ell que te tant de poruch.

NEG. (*Mirant*) A veure que fa?

SOL. 1. Ja es clara.

SOL. 2. (*Guaytant mes avall del Negre*)

Si, que ja ha obert la finestra.

NEG. Que cull? Un drap?

SOL. 2. Una saca.

NEG. (*Al soldat 2, deixantse de guaytar.*)
Per hont ho has vist si jo miro.
pél forat de la clau?

SOL. 2. Guayto
per eixa esclètxeta.

SOL. 3. (*Desde dins*) Obriu.

NEG. (*Ap. als altres*) Feu lo sort.

SOL. 3. Obriume, vaja.

SOL. 1. Obrimlo' qu' aixis sabré
que hi ha al sach.

SOL. 1. (*Mirant*) Cosa pessanta
deu ser pus li costa un xich,
á fe d' esclau, tragarla.

SOL. 3. (*De dins*) Obriu ó sino 'us esbotzo
la porta d' una brivada.

ESCENA III.

Los mateixos y el SOLDAT 3. arrossegant un sach.

SOL. 1. Ja estás content. *(Obrintlo)*

NEG. Ja ets obert?

SOL. 3. Un altre cop no, no m' cassas.
Ves no 'm sab greu, perque á dins
he trobat aixó.

NEG. Destapa,
veurém que hi ha.

SOL. 2. Sí, del os
deu ser.

NEG. Si será la llana
que 's deu esquilà' al estiu
per no patir tanta calda?

SOL. 3. *(Tafanejant ab lo bras dins del sach, los altres l' enrot-*
lan curiosos.

Ja trobo un tros... un farcell
me sembla per lo que palpo.

NEG. Un farcell?

SOL. 1. De que será?

SOL. 3. Ara ho sabré.

(Trayent una cama de dins del sach.)

TOTS. *(Sorpresos.)* Una cama.

SOL. 3. Aixó es cosa perillosa...
¿que fem?

(ab por.)

SOL. 2. Que 't deturas ara?

SOL. 3. Perque aixó fa olor de morts.

NEG. Y be que l' hem mort nosaltres.

SOL. 3. Jo no tiro avant.

SOL. 1. Pus deixa

y ho faré.

(Se posa á escorcollar lo sach.)

NEG. Y be que palpas?

SOL. 1. Clar, no 'u se... una paparina.

SOL. 3. Treu.

SOL. 2. *(trayent un nas)* Un nas.

NEG. Es cosa estranya.

- SOL. 1. Tirem avant.
SOL. 3. Si, enllestim.
SOL. 1. Te unas orelles... un' anca *ho va treyen*
Un pit...un cap.
NEG. Me vols creure.
Aboca á terra la saca.
SOL. 1. *(Fentho)* Alla va.. Un home á trosos.
Veyem si 'n sobra ó si 'n falta.
(Lo guarneixen ajegut á terra boca per amunt.)
NEG. Guarnimlo.
SOL. 1. Dónam lo cap.
Las orelles. Be...un xich llargas.
Lo nas...aquest nas no hi ve.
¿No vos ho sembla á vosaltres?
NEG. Me ho apar.
SOL. 1. Si, es massa xich...
mes res, probemli: s' hi encaixa.
May diriau á qui sembla.
Digueu. rumiéuhi, vaja!
SOL. 3. A qui?
NEG. A Cosme.
SOL. 1. Tens rahò.
Porta 'l pit... Vingan los brassos;
las ancas..., la de la dreta... *(Li equivocan.)*
la esquerra;.. vingan las camas...
Los peus... ¿qué no 'ls hi trobeu?
SOL. 3. Si, mes busco una sabata.
SOL. 1. Porta, corrent.
SOL. 3. *(Trovanla)* Aquí está.
SOL. 1. Ja tenim feta la estatua.
NEG. ¿Que devia ferne l' os?
SOL. 2. Potser per quant tingués gana.
SOL. 1. Mes no n' ha menjat pas gota.
SOL. 2. Aixó no 'u sabem nosaltres.
SOL. 1. No 'u veus? *(Ensenyantli lo qui está estés.)*
Oh sí! 'L veig vestit
SOL. 2. y qui sab si á dins hi manca?
SOL. 1. L' observació me convens.
SOL. 3. No hi queda res á la saca?
SOL. 2. *(Escorcollant.)* No hi trobo pas... mes ay! ay!

- ¿Qu' es aixó que 'm crema?
- SOL. 3. (*Volent escorcollá lo sach.*) Apártat.
¿A veure?
- (*Ex un llumet blau per la boca del sach y rodá per la escena.*)
- TOTS. Un llumet!..
- SOL. 1. Y vola.
- SOL. 2. Cuca de llum tal vegada?
- SOL. 3. Si serà 'l misto dels ossos?
- SOL. 1. Calla jo ho sé, aixó es l' ánima.
- SOL. 2. Tens rahó. (*Va per cassarta al vol.*)
Psit. S' escapat.
- SOL. 3. Mira que 't passa entre camas.
- TOTS. Ara, ara.
(*Van per agafarlo y lo llumet se fica dins la boca de COSME.*)
- SOL. 1. Nos ha atrapat.
- SOL. 2. Sra l' ánima.
- SOL. 1. Si.
- SOL. 3. Vaja.
- SOL. 2. Donchs la te ben remenuda.
- SOL. 1. Aixó va com va.
- SOL. 2. Era blava.
- SOL. 3. Un mal cop qu- haurá rebut.
- SOL. 2. Home, sabs lo que pensava?
- SOL. 1. Qué?
- SOL. 3. Que tenint eix lo ram (*Al negre.*)
y dihent que fa miracles
probessim de ferlo viure.
- SOL. 1. Tonto no veus que la branca
no es la mateixa?
- SOL. 3. Com, no?
- SOL. 1. Qu' ha de ser si era mes llarga.
- NEG. ¿Que li havias pres la mida?
Jo dich qu' es la qu' aguantava
la prinpcesa.
- SOL. 1. Donchs jo 'n dupto.
- NEG. Donchs res, á probaro, vaya.
- SOL. 1. Si es la mateixa tindrà
la virtut mateixa encara.
- NEG. Prou.
- SOL. 1. Ja 'u veurém.

- NEG. Prompte. Ram.
per la virtut que t' es dada,
dona la vida á aquest home
que está estés.
- SOL. 2. Ja mou las camas.
- SOL. 3. Ja obra 'ls ulls.
- SOL. 1. Mira, mira
¿no veus, no veus con nos guayta?
- NEG. ¿Que tal lo ram, ha fet prova?

ESCENA IV.

Los mateixos y COSME que ressucita

- COSME. (*Sentantse després de haver ressucitat.*)
Quina hora es?
- NEG. Sentiu com parla?
- COSME. Ay' que cruixit, (*Estirantse*)
- SOL. 1. Y s' aixeca? (*Cosme ho fá.*)
- COSME. (*Alsantse y mirant sense adonarse primer dels altres.*)
Hont so?
- SOL. 1. (*Als altres ap.*) ¿Quí pren la paraula
per respóndreli?
- COSME. (*Mirant.*) A mi 'm sembla
que conech aquesta cambra.
So sol? (*Girantse*) No. ¿Que feu? Qui sou?
No 'm responeu? (*Acostanshi y coneixentlos*)
Sou vosaltres?
- SOL. 1. (*Ab por*) Hont eras?
- COSME. Molt lluny,
- SOL. 1. Que feyas?
- COSME. Dormia.
- SOL. 1. Si mort...
- COSME. (*Com recordantli.*) De gana,
tens rahó ara 'm recorda;
casi no me 'n recordava.
- NEG. Donchs si senyor, eras mort.
- COSME. De veras?
- NEG. Y fet estavas
á trossos.

- COSME. Aixó no 'u crech.
Y si fos cert ¿com las camas
tindria ab los peus y ventre
tant fortament engantxadas?
Lo cap no fora ab lo coll.
ajuntat, y aquestós brassos...
- NEG. Be, quan hi ha testimonis
testimoniéjant se guanya.
¿No 'u has vist tu? (Al Sol. 1.)
- SOL. 1. Si, es cert,
- NEG. Y tú? (Al Sol. 3.)
- SOL. Cert com ara 'm parlas,
- NEG. (A Cosme) Donchs déixat' de més rahons:
eras trossejat y gracias
á la branca que sino...
- COSME ¿M' heu juntat ab una branca?
Hont es que no me la trobo? (Palpantse)
- SOL. 2. (Signanli 'l Negre) Aquest la te. ¿La veus ara?
- COSME. Pus veuse aquí que, sent cert,
se pot pagá á pes de plata.
No mes hi trobo jo un mal
y es que si 'ls metges ho saben...
¿Me la voldrías donar? (al Negre)
- NEG. Donártela? No pas ara.

ESCENA V.

Los mateixos y un oficial ab lo panart tret y tot
depressa.

- OFL. Ningú surti.
- SOL. 1. (ap.) Que será?
- OFL. Afleréuse.
- NEG. (ap.) Un capdill.
- OFL. De rengla com un cordill...
- COSME. Tivant ó flux.
- OFL. Poch parlá.
(lots se arrenglaren.)

Se ha trobat á faltá' un ram.
Se que 'l te algú de vosaltres.
Y si no surt.

NEG. (*Se l' amaga derreraj*) Com! ¿Nosaltres?

OFI. Calleu. Quiets. Com un llamp.

Qui 'l tingui será penjat;
aixís no 'us espantéu gens.
Vinga 'l ram sens compliments,
que 'm convé está llest aviat.

NEG. No 'l tenim, ho podeu creure;
ne podéu estar segú.

OFI. Aixó no 'u tens de dir tú.

Aixó ara ho anem á veure.

Vina tu.

(*Al Negre que es á cap de fila; aquest avans de anarsen dona 'l ram pel darrera al Sol 1. qu' está al seu costat.*)

No 'l tens en lloch.

Tu? (*Lo Negre se 'n va y 'l Sol. 1. passa 'l ram al Sol. 2*)

Gírat. Tampoch. Es cas!

Torna allí. Y tu.

(*lo soldat 2. ho dona al 3*)

Que fas?

Ala, ves mes poch á poch.

(*Signa al Sol 3 que hi vaja; aquest dona 'l ram á Cosme.*)

Y si 'l ram no surt, ofu be,

no n' ha d' ixe cap de viu

des del últim al primer.

(*Tampoch trobantlo damunt de Cosme..*)

S' entenen y ballan sols

(*Cosme torna á la fillai*)

Pus escoltá y fe 'l que 'us diga.

Ho heu de fer siga 'l que siga

sens trigá' un minut tan sols.

Quant vos diga que 'us giréu,

giréuvos... Ara... (*Tots se giran*) Bé está.

(*Lo ram al tombar se l' amagan.*)

Pues á veure si eixirá.

Vaja, tots brassos en creu.

(*Llavors lo qui te 'l ram veientse compromés to tira als peus de Cosme.*)

Ah! ja n' ha comparegut.
Ho pagarás ab la vida.
Vinga 'l ram tot desseguida
y á la forca serás dut.

COSME, (*Aplegant lo ram*)

Pus jo 'l ram no 'us donaré
y tenintlo 'm rich de vos.

OFI. Esclau, vingá 'l ram.

COSME.

Si fos.

tan tonto, ¿qui sab?.. potsé...
mes ara per ara, no.

OFI. Valtres, (*Als soldats*) si á mi m' ajudéu
de pena vos lliuraréu.

Agaféume aqueix bribó. [*Los altres l' embesteixen.*]

COSME. Be, be. (*Al ram*) Donchs si pots servir
de quelcom, áydam si vols,
converteixlos en mussols
que aixis no 'm veurán fugir.

(*Quedan convertits en mussols cada hu en lo seu puesto*)
(*Burlantse d' ells y passejantse pel seu davant*).

Mi senyors tinguéu bon dia;

no 'us hi canséu... ¿Teniu gana?

Que 'us plaumes la carn de llana

ó la de pel. Si podia

aquest me dava una arpada.

Vaja la pota. (*Al oficial.*) ¿No vol?

Donchs, adeu senyor musol.

Ay! m' ha dat una picada.

Aquest altre, vaja un posme,

anem no 'us podeu queixar.

Si sabiau de parlar

prou diriau: «visca en Cosme...»

Perque si com sento á dí',

ho fa 'l poble ab qui 'l desploma,

ab mes fe, ja que se 'us ploma,

m' ho podriau dir á mí.

¿No voléu fe 'l que 'us he dit?

Donchs si m' ho haguesseu cridat

jo vos hauria penjat

á cada hu una creu al pit.

Millor, fora mals de cap.
Mes tinch tart y aquí faig nosa.
Si voleu alguna cosa
pels parents, si 'n trobo cap.
Com que vaig á seguir món
podria ser que 'n trobés.
¡Tampoch m' encarregáu res?
Bah! Deixémlos, tenen son.

(Quan se disposa á eixir, tots lo segueixen y poch á poch l' embesteixen y pican fins qu' ell se n' escapa com pot.)

Ah, 'm seguíu? Fora d' aquí.
Si m' arribeu á fer mal.
Mes si jo so un animal.
Y ¿qui 'm priva de fugí?
Ala lluny!.. Ves mosca morta.
Y tu.. ¿que vols?.. Pus senyor
aixó es pesat: lo millor
será passar per la porta

(Ia y 'ls mussols darrera d' ell.)

QUADRO CINQUÉ.

Plassa d' una vila mora; bazar á la esquerra hont s' hi veuhen esclaus. Hi haurá lo **CONTADOR** y **REMATADOR** de manera que 's púgan veure: pilots d' esclaus de tota edat, badochs, compradors, etc. A la dreta la porta de un hostel cafe, fora alguns fumant en pipa sentats arrambats á la paret sobre estoras fent cércol. Animació.

ESCENA 1.

Rematador, Contador, Comprador, Cosme,
Hostaler.

REMA. *(Donant cops ab lo martell sobre un piló)*
Queda aqueix esclau venut

per lo preu que n' han donat.

CONTA. (*Havent contat lo diner en son mostrador*)

Está be, (*Al rematador*) Compte rodó.

REMA. (*Al comprador*) Donchs que se 'n porti l' esclau.
(*Lo comprador ix ab un esclau*)

COSME. (*Sortin del hostal tot estirantse*)

No so passat mala nit;

bona nit no so passat;

lo llit n' era massa dur.

Hostaler.

HOST. Qu' es lo que hi ha?

COSME. Convindria satisfacer

mos desigs de be esmorsár.

HOST. Que vóleu? (*Acostanshi.*)

COSME. De lo que hi haja.

HOST. Dátils.

COSME. No m' agradan pas
del tot.

HOST. Café.

COSME. Si que atipa.

Porta dátils mal per mal.

Carn de moltó no m' agrada

y la couhen sens rentar.

HOST. ¿Ho menjaréu?..

COSME. A n' aquí.

HOST. Si aquí no s' hi pot menjar.

COSME. Pus á dins es massa brut.

y massa fosch, y aquí es clar.

Aquí 'l menos se respira.

Badem la boca, aixó es sa.

(*Badant la boca y respirant ab forsa*)

HOST. Mes

COSME. Lo dit y tot seguit.

HOST. Mes si ho veu qui ho pot privar?

COSME. Ja m' ho manjaré ab cuidado

y, si convé, d' amagat.

HOST. Be.

COSME. Ah! ja se m' oblidava,

me 'ls portarás ab un plat

de terra. ¿Me sens? No 's pensés

que 'ls vull dels que mes ni ha,
dels que ells gastan... Tot s' ho menjan
en lo palmell de la má.

(L' HOSTALER se fica al hostal.)

REMA. Qui la compra? Qui la compra?
Cent ja 'n donan. Es reyal
sa presencia... Per sas formas
y son vestit y posat
se pot dir qu' ab mil que 'n dessen
fora poch per lo que val.

COSME. (Que s' ho ha escollat.)
Que venen allí? Una donay
Si la pogués jo lograr.

REMA. Cent pessas d' or. (Cridant.)

COSME. Si ho probés?

Que treballi lo collar.

REMA. Doscentas. (Acostantse al bazar.)

COMP. Doscentas una.

COSME. (ap) Ara si que m' ha atrapat.
Quina cara de juheu. (Mirantse al comprador.)
Donchs no te la enportarás.
(alt) Jo trescentas.

COMP. Jo afegeixo
á las ditas altres tants.

COSME. Jo setcentas.

COMP. Donchs vuitcentas.

COSME. Donchs mil.

COMP. (Al rematador) Ja li podéu dar

COSME. (ap) Ram, amplénam la butxaca.

«Pel poder de aquell que viu»

ja las hi sento trincar

«de la terra en las entranyas.»

(Comensa á contar sobre 'l mostrador del contador)

Oh quantas, quin pes que fan!

HOST. Hont es? Ah! ja 'l veig (á Cosme) Veniu.

COSME. Que voléu? Estich contant.

HOST. Voléu ó no 'l que m' heu dit!

COSME. Y que? (No está per ell)

HOST. Son dátils y pa.

COSME. Esperéuvs

HOST. No que 'm cridan.

ESCENA II.

Los mateixos y JOAN DEL OS Y PRECIOSA, tapats,
que ixen del Hostal.

JOAN (*Cridant al Hostaler*) Eh! vos.

COSME. (*Al hostaler que de totes passadas li vol deixar lo que l'hi du.*)

Si acabo... pesat!

JOAN. Hostaler.

HOST. (*á Joan.*) Vinch (*á Cosme.*) ¿Qu' ho preneu?

COSME. Pus dónaho al meu esclau.

HOST. Hont es?

COSME. (*Prenent pe 'l bras á la esclava y ensenyantli.*)

Aquest.

CONTA. (*Que li torna á pendre.*) Que feu ara?

No 'us la 'n podéu emportar

que no tinga jo rebuda

del tot vostra cantitat.

COSME. Mes si la teniu aquí. (*Al mostrador.*)

CONTA. No sent contada, re hi fa.

HOST. ¿Preneu ó no? (*Cremat.*)

COSME. (*prenent los dátils y pá.*) Donchs be, porta:

ets un bon tros d' animal.

Es un gust, com no m' entenen

me puch per tot esbravar

parlantloshi, quan me creman,

com se diu clá y catalá.

(*Cosme 's queda á la esquerra menjant ab lo seu esclau. L' Hostaler se 'n va á trobar á la dreta á Joan.*)

JOAN. (*al Hostaler.*) Per la estada de la nit

ab aixó quedas pagat; (*li dona una bossa.*)

y, altra tant, si 'm dius camí

que 'm porti vora del mar.

HOST. (*Examinant las pessas y ap.*)

Son de lley, tenen bon pes.

Vaja que son gent com cal.

JOAN. Que no respons? Porto pressa.

REMA. (*Cridant.*) Cent vint ¿qui mes hi dirá?

COSME. (*Al esclau.*) Te ¿vols un dátíl? ¿Tens gana?

Vaja pren un tros de pa.

M'apar, d'ensá que soch amo,
que 's fa de mi mes cabal.

Vaja pren. (*Al esclau*) Sents? vull que prengas.

¿No sents lo que t' he manat?

¿Fas lo mut? Donchs á la forsa,
tant si com no, tu ho pendrás.

Porta la ma desseguida

(*Li agafa 'l bras y veu que no te ma.*)

y para... Que veig? ¿sens má!

¿Que n' has fet? Donchs vinga l' altra.

Tampoch! Y sens mans ¿que 'n faig?

Jo vaig, á desfer lo tracte.

Es clar! Si m' han enganyat.

¿Una dona esmoyonada,
qu' en lloch d' estalviarm' treball

jo tindré de servir á n'ella

vestintla y dantli menjar.

No senyor... Passa. No 't vull

Vina. Segueix. (*Se la du cap al bazar.*)

REMA. Doscents van
á la prima.

COSME. (*Destorbantho tot.*) Fora primas
y fora enganyifas, clar.

CONTA. Que passa?

COSMÉ. Qu' aquí s' enganya
á la gent que hi ve á cómprar.

REMA. Es un beneyt!

COSME. (*Cremat.*) Com, beneyt?
(*ap. y sossegantse.*) Mes te rahó, só cristiá.

CONTA. Bah, fora! (*Separantlo.*)

COSME. Ni que 'm destrossin
d' aquí seré separat.

COMP. Mes que teniu?

COSME. Qu' aquest home

m' ha venut aquí un esclau
ó una esclava... y ara trobo,
ara que la so comprat,
qu' es muda y esmoyonada.

COMP. Esmoyonada... es un mal?

COSME. Es un mal que no te cura
perque es per falta de carn.
Vull dir que li mancan punys,
me sembla que parlo clar.
Com que quan me l' han venuda,
per sancera me l' han dat,
vull que tornin á quedársela
y que 'm tornin lo que val.

REMA. Lo venut venut se queda.

CONTA. Tracte fet ja no 's desfá.

COSME. Pus si voléu que 'm la queda
que me li posen las mans.

(Cridant.)

PRECIO. ¿Que son ests crits?

JOAN. Acostémshi.

PRECIO. Deu meu! que veig! Es vritat!

(Coneixent en la esclava de Cosme á sa ma ,)

JOAN. Es ta mare. No 't conega.
Déixam' fer tot be anirá.

(Joan se 'n va á trobar á COSME y 'l crida ab veu baixa y des-
prés se 'l emporta y conversan separats dels altres.)

Cosme.

COSME. (ap.) 'M coneixen. ¿Qui 'm crida?

JOAN. Qui 't coneix de molt temps fa.

COSME. Vos.

JOAN. Jo.

COSME. Donchs jo no 'm recordo
d' haveros tractat jamay.

JOAN. Donchs jo se que si volia
podria ferte penjar.

COSME. Miréu que parléu de un modo
y al davant del meu esclau!

JOAN. Precisament per ell parlo.

COSME. Re, que voléu? Aviat.

JOAN. De primer dirte las penas
del esclau que fuig.

- COSME. Avant.
Comenséu.
- JOAN. Comenso donchs,
y no tinch de ser molt llarch.
Al esclau que deixa l' amo
li te, la lley, senyalat
lo cástich de dur manillas
y grillons dels mes pesants.
Al qui fuig per dos vegadas
l' amo 'n fa lo que li plau.
Tu vas fugir de ton amo
un jorn qu' estava nevant.
- COSME. Parléu del os, de aquell ximple
que sempre guaytava á dalt.
- JOAN. Siga qui siga, com tú
has fugit dos cops, te cáu
damunt la pena y aixis
cridant no mes al alcáit
ne tinch prou per ferte veure
lo que passa á n' alli dalt,
alli dalt ahont guaytava
ton amo sempre.
- COSME. (*ap.*) Es vritat.
(*alt.*) Ab tot vos parléu de cosas
que á mí ni 'm venen ni van.
Vos sopuséu que so un Cosmé
y potsé no hi vejéu clar.
- JOAN. Si m' enganyo ó no m' enganyo
ho dirá l' autoritat.
Aixis... Hostaler. (*Cridant al Hostaler.:*)
- COSME. Que feu?
- JOAN. Preguntarlhi alli hont s' está,
lo ministre de la lley.
- COSME. Y esteu ben determinat?
- JOAN. A tot.
- COSME. Quin mal vos he fet
perque 'm volguéu vos tan mal?
- JOAN. Ah! es dir que ja confessas
que jo no m' hi he equivocat?
- COSME. Ja veig que vos tenu esma

- JOAN. Y... Y qué?
- COSME. Si 's pot arreglar.
- JOAN. Com?
- COSME. Vos diréu.
- JOAN. Qu' haig de dir?
- COSME. Lo que voléu per callar.
- JOAN. Posada en aqueix terreno
la questió te un altre tall.
Potser lo que jo voldré
tu no m' ho vulgas dar may.
- COSME. Demanèu.
- JOAN. Vull eixa dona
que tú acabas de comprar.
- COSME. Me costa mil onsas d' or!
- JOAN. Vols dir que no 'u val ton cap?
- COSME. Sí: pero,..
- JOAN. Res. Lo dit, dit.
Si ó no, aixó aviat.
- COSME. (*ap.*) Aixis com aixis val poch
no tenint com no té mans.
(*alt.*) Vos la dono.
- JOAN. (*Prenentla.*) Y jo la prenh.
- COSME. Y bon viatge y en paus.
- JOAN. Com en paus? De cap manera.
- COSME. Donchs que mes?
- JOAN. Tu 'm seguirás.
- COSME. Jo seguiros?
- JOAN. Y si no
ja sabs lo que tinch pensat.
- COSME. Y hon anéu?
- JOAN. Si tu 'm segueixes,
tot seguintme be ho sabrás.
- COSME. Es que jo, teniu de sebre
que no vull ser mes esclau.
- JOAN. Vina ab mí. Com tu 'm segueixi
jamay te 'n penedirás.
- JOAN. (*á Sibi.*) Si havéu cambiat d' amo
no hi heu perdut cambiant.
- SIBI. Se qui ets tú, se qui es ella,

- se que perdém temps en va,
se que convé fugir prompte,
se qu' ells se van acostant.
- JOAN. Y no sabéu un camí
que d' ells nos puga salvar?
- SIBL. Seguiu. Jo se un lloch sinistre;
mes convé serhi aviat.
- JOAN. Disposéu.
- SIBL. ¿Estéu á punt?
- JOAN. Hostaler tens los cavalls.
- HOST. S' estan esperant al pati,
tots ben guarnits y ensellats.
- JOAN. (Tirantli una bossa.)
Aixó valen?
- HOST. (Contant.) Prou n' hi ha.
- JOAN. Te 'ls compro ab aquests diners.
- HQST. Qu' Alá 'us donga sort y pau
(Iaxen Joan, Cosme, Sibila y Preciosa per la porta del hostal.)

QUADRO SISÉ

Lo teatre representa un lloch sinistre á vora del mar, grants penyas que s' alsan en mig de la aiga; rocas; un bocí de platxa al fons; als costats grants penyascals. Es de nit.

ESCENA I.

JOAN, COSME, PRECIOSA, SIBILA, arriban per la esquerra.

SIBI. Ara que hi som arribats
y que tinch per dirho tems.
sabréu tots los contratemps

qu' han sigut per mi passats.
Lo dia que jo 't deixí (A Preciosa.)
ab aquest perque 't salvés, (Joan.)
com ab Melissa 'm trobés
sa venjansa vaig patí.

Cor de hiena no pot cabre
en altre pit sino 'l seu,
no trobante al costat meu
me va convertir en abre.
Allí vaig veure finir (A Cosme)

COSME. Donchs si per curam' del fret
vos arribo á fer cremar!

SIBI. (á Joan.) Tu vas vindre aprés encara
y un ram vares arrancarme
y ab lo ram vares llevarme
las dos mans que 'm faltan ara.

Tu (A Preciosa) ab lo ram ne vas donar
á Melissa á Lluçifé
y ab aquella acció també
á mi 'm vas desencantar.

Desencantada jo anava
soleta per un camí,
quan uns lladres van vení'
y 'm van convertí en esclava.

Ara ja estás deslliurada
de la infame y vil Melissa,
ab lo ram serás felissa
passarás la mar salada.

PRECIO. Mes á quin preu he comprat
¡Oh mare jo ma ventura?
Vostra major desventura
es lo preu que n' hi donat.

SIBI. (Seguint) Ha prés ell la forma noble
que de dret li pertanyia,
tu ta mare que 's moria.....

COSME. Y jo tornaré al meu poble.

SIBI. D' aquest ram ab lo segret,
se desfá tot artifici,
encantaria ó malefici

- que Melissa n' haja fet.
Ab aquest ram lograrás
passá' 'l mar y fins també
jo las mans recobraré
segons l' us que tu 'n farás;
mes jo vos dech advertí'
que ab las mans lo ram perdéu.
y si d' est ram vos desféu
vos tindréu de quedá' aquí
- COSME. Quedarme aquí? ni pensarhí!
Massa hi fa de mal estar!
So capás de passá' 'l mar,
fins nadant si es necessari.
- PRECIO. Duptas? (á Joan)
- JOAN. Y com no?
- PRECIO. Perqué?
- JOAN. Perqué es trista nostra sort:
sense ram vindrá la mort.
- COSME. Val mes fugir, pensa be.
- JOAN. Per mi no vacil-laria.
Es per tú.
- COSME. (á Preciosa) Per vos.
- PRECIO. Per mí?
Pus dónam lo ram, y així
jo 'u faré.
- COSME. (ap. á Joan) No li daria.
- JOAN. Te. (Dantó á Preciosa)
- PRECIO. Ram arriba á ton fi
y las mans torna á la mare
(Desapareix lo ram y surten las mans á Sibila.)
- COSME. Ja está fet. ¿Com quedém ara?
Ja estich llest pobre de mí!
- JOAN. Aixó es una maravella!..
- SIBI. Que á tot encant doná fi.
Avuy tot termena aquí.
Aixis tú has perdut ta estrella
(En efecte quan te lloch la transmudació del ram se fon la estrella
de Preciosa y Cosme recobra sa figura natural.)
que ja no resplandeix pas.
- PRECIO. Jo 'm sento mes ample 'l cor.

JOAN. Jo al jou de mala sort.

COSME. Jo frech á frech del trespás.

Y perquè no hi falte res

á la meva sort impia,

lo collaret jo tenia

y ara també me l' han pres.

(No se 'l troba damunt)

SIBI. Es mal lloch. Que hi ha que fer!

COSME. Fins hi acabarém lo viure,

y no poderho ni escriure

á ne la meva muller!

SIBI. Per encantarias vull di'.

COSME. Perque?

SIBI.

Perque aquí es lloch

hont sols hi regna é hi te joch

del Amor lo jou diví.

Es un lloch que no te igual,

donchs com un fum que s' esbrava,

en ell termena y acaba

tota influencia infernal.

COSME. Fugim.

SIBI.

No potsé: amagats

esperém una ocasió.

COSME. Y entretant, que menjo jo?

Estem ben ennavegats.

SIBI. Trist es lo lloch; mes segú,

donchs la gent jamay s' hi acosta

pesque 's diu que d' eixa costa.

jamay n' ha tornat ningú.

Se diu qu' al ser negre nit

viva claror tot ho aclara

que si mou forsa gatzara,

que si balla ab foll dalit;

que n' ixen d' eixos sorrals

donzellas de blanch vestidas

y que dansan atrevidas

per sobre dels penyascals.

Que, nadant, la mar esqueixan

é hi rentan lo seu cos nu

y que si lás sopta algú

- sense vida al punt lo deixan.
- COSME. Donchs senyor sabent aixó
y lluhint ja alguna estrella,
es cas...
- SIBI. La rondalla es vella.
- COSME. Donchs es ben nova per mí.
- SIBI. Reposém sota eixa roca.
- JOAN. Aquí de brancas hi ha un jas.
- COSME. Mireu, qu' es això?
(Cullint á los palpentas y mirantho)
- JOAN. Que fas?
- COSME. Si senyó, aixó es una troca.
- PRECIO. Que hi ha?
- COSME. *(Ab un capdell de fil d' or á la má.)*
No res, un capdell
de fil d' or molt ben filat.
- JOAN. Y aquí mateix l' has trobat?
- COSME. Aquí.
- JOAN. Es estrany.
- PRECIO. *(Mirantse)* Es bell.
- COSME. Y...
- JOAN. Y que?
- COSME. Com ara 'ns contava
lo d' aquellas que 's remullan
pensava que si aquí 'ns cullan
mes de naltres no 's parlava.
- JOAN. Poruch.
- COSME. *(escorcollant)* Mireu quin jardí
(Es sota la bauma)
Y quina flor mes hermosa.
Es una rosa.
- PRECIO. *(Prenentla també)* Olorosa.
- COSME. Y á n' aquí no hi viu ningú?
Que m' ho plantin al clatell,
ben clá ho diu mes d' una cosa;
ho diu ben clar aqueixa rosa
y molt mes clar lo capdell.
- PRECIO. Qui hi viurá?
- SIBI. Segons las vellas
las filadoras del or.

COSME. Ah, la Fada del amor!

(Se sent un scroll misteriós)

Válgam Deu, si no son ellas.

Amaguémse en aquest cau.

Quina fressa misteriosa!

JOAN. Vina, no temás Preciosa.

Apar que la penya cáu.

(Tots se posan sota la bada y llavors se bada una de las penyas del fons y apareix en mig de viva claror un aplech de ninfas, filant or.)

JOAN. Oh aparició!

COSME. Ay! ja hi som

y no poderse escapar!

Nos tiran de cap á mar

aixis que vejan hom som.

(S'obra un altre penya d' un altre costat y apareix un altra aplech teixint garlandas de rosas.)

COSME. Son jardineras? Qué fan?

Y ara porque enllassan rosas.

JOAN. Calla.

COSME. Miréulas ¡qu'hermosas!

Y pensar que 'ns matarán!

(Bádas una penya que hi ya al mig vora 'l mar y apareix un nou aplech de ninfas, cullint escuma de las onas ab canastrells d' or.)

COSME. Escuman ab cistells d' or!

Y ab tot s' hi sosté! Guaytéu?

Miréu aquella quin peu...

y que tinga tan mal cor!

(Totas poch á poch, portant cada una del que fa, s' acostan cap á la penya hont ells s' han amagat y al ser allí una s' avansa y ab uua vareta truca á la penya y aquesta es bada, apareixent la FADA DEL AMOR en un rich tronó de escuma, flors y filays de or.)

COSME. Y quins gestós! Y quin ayre!

Y quinas máns! Quin mig riuré!

JOAN. Si vols conservar lo viuré

tanca la boca, xarraire.

(Apareix la FADA DEL AMOR, nova claror, s' idonant d' ells y las ninfas iradas corren per castigartos; mes la FADA las deté. Tots s' agenollan als peus de la Fada.)

JOAN. Deesa, si tu volias
afavorir un amor,
may en ocasió millor
qu 'en la present ho farias.
Fugint del enuig d' un pare,
que á la mort nos condemná,
aqui hem vingut á pará'
perque aqui la mar nos para.
Fills naltres de terra llunya,
de la patria 'ns anyorém.
Deesa, t' ho demaném,
fesnos torná á Catalunya.
A mi res com ella 'm crida:
per ella tot ho daria,
tot, tot menos á m' aymia
qu' estimo mes que la vida.
Mes si es cert lo que se jo
d' aquest indret tan temut
si algú ha de veures perdut,
siga jo aquest; mes ells, no.
Que á mi no 'm fa res morí
mentre 'ls salvi á sa venjansa,
moriré aixi ab la esperansa
de poderlos salvá' així.

PRECIO. Oh, no, jamay! Si la mort
lo deu atanyé, també
la seva sort seguiré,
vull seguir la seva sort,
que mon amor sense mida
al seu se veu tant lligat
que si se 'n sent separat
viure lies mort, y mort vida.

COSME. Oh jo també cortristat
qué 'ns salvessiu pregaria
mes potsé 'us enujaria
lo sentir parlá' un criat.
Y com jo... si so, 'l que so...
Aném ja no se que dir. (*Apart*).
Es que vaja fa patir
parlá' ab gent de posició.

(La FADA los diu que callin y cridant á una ninfa, li dona una ordre: aqueixa ix.—Ball.—Las ninfas voltan y admiran á Preciosa. Al ser á mig ball, arriba BABALÁ ab son acompanyament, per dalt de las penyas de la esquerra.)

ESCENA II.

Los mateixos y BABALÁ, ab son acompanyament.

BABA. Aquí son; sense pietat
sigan tractats.

COSME. Válgans Deu!

PRECIO. Salvéunos.

(Al dir aquestas paraulas encara no apareix ni BABALÁ ni cap dels seus. FADA llavors los fa senya de que la segueixin PRECIOSA, SIBILA, JOAN y COSME, com aixis ho fan y surten de la escena. Las ninfas se tornan á formar á aplechs com al comens del ball y las penyas las enclouhen altre cop, quedant la decoració fosca com avans).

BABA. (Apareix) Si me 'ls matéu
vos dono la llibertat. (á sos esclaus)
No poden pas molt lluny sé
que jo sas veus he sentit
no fa molt, negra es la nit...
Escorcollého tot be.

(Se sent un gran tro, las penyas s' enfonzan y ab ellas BABALÁ y los seus: al mateix temps la mar s' avansa fins á primer terme, La Fada sobre una gloria, voltada de amors, apareix damunt de una de las altas penyas de la dreta; las altras penyas que no se han enfonzat se coronan de ninfas que forman figuras bonicas y al mateix temps apareix en lo mar, eixint de la dreta y anant cap á la esquerra al biaix la ninfa que se n' ha anat ab manament de la Fada ab un carro tirat per cavalls marins y duhent en ell als quatre fugitius. Al apareixe lo carro ix de la gloria de la Fada un raig de llum molt viva que va seguint al carro iluminantlo de ple á ple, entres que se sent lo chor que ve. Al fons se veuhen los pichs del Montserrat.)

CHOR INVISIBLE.

La joya mes viva
que 'l cel ha posat
en tota criatura
que te un cor honrat
es cobrar la patria,
ab la llibertat.

Tritons no 'ls deixéu,
cavalls aixequéu
d' escuma brumera portantlos á port.
A sa terra bella
portéu la parella
ab tota fortuna y 'l goig dins del cor.

Bona sort,
Bona sort los llunyi
de son trist mal fat.

Bona sort,
Bona sort los donga
patria y llibertat.

FI.